



महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-क

वर्ष ८, अंक ४९]

मंगळवार, ऑक्टोबर १८, २०२२/आश्विन २६, शके १९४४

[पृष्ठे ९०, किंमत : रुपये ९.००

असाधारण क्रमांक ७३

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाव्यतिरिक्त इतर वैधानिक प्राधिकाऱ्यांनी तयार केलेले

(भाग एक, एक-अ व एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले वैधानिक नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त इतर)

वैधानिक नियम व आदेश; यात भारत सरकार, उच्च न्यायालय, पोलीस आयुक्त, आयुक्त (राज्य उत्पादन शुल्क), जिल्हादंडाधिकारी व निवडणूक आयोग, निवडणूक न्यायाधिकरण, निवडणूक निर्णय अधिकारी व निवडणूक आयोगाखालील इतर प्राधिकारी यांनी तयार केलेले वैधानिक नियम व आदेश यांचा समावेश होतो.

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग

(कामकाजाचे नियम आणि शुल्क व आकार) विनियम, २०२२

विद्युत अधिनियम, २००३.

क्रमांक मविनिआ/लिगल/२०२२/०४८६.—विद्युत अधिनियम, २००३ मधील कलम ८६ च्या उप-कलम (१) च्या खंड (जी), कलम ९२ आणि कलम १८१ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा तसेच या संदर्भात त्यास समर्थ करणाऱ्या अन्य सर्व अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग, याद्वारे खालीलप्रमाणे विनियम करित आहे.

प्रकरण १ – प्रारंभिक

१. संक्षिप्त शीर्षक, उद्देश, प्रारंभ व व्याप्ती :

(ए) या विनियमांना “महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (कामकाजाचे नियम आणि शुल्क व आकार) विनियम, २०२२” असे म्हणावे.

(बी) या विनियमांचा उद्देश हा आयोगाचे कामकाज चालविण्यासाठी कार्यपद्धती निश्चित करणे आणि आयोगाला देय असलेले शुल्क व आकार विनिर्दिष्ट करणे हा आहे.

(सी) हे विनियम शासकीय राजपत्रातील त्यांच्या प्रसिध्दीच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

(डी) हे विनियम आयोगाच्या अधिकारक्षेत्रामध्ये येणाऱ्या सर्व बाबींना लागू राहतील.

(इ) हे विनियम संपूर्ण महाराष्ट्र राज्याला लागू राहतील.

२. व्याख्या :

(ए) या विनियमांत, संदर्भानुसार वेगळा अर्थ अपेक्षित नसेल तर—

(१) “अधिनियम” म्हणजे वेळोवेळी सुधारित करण्यात आलेला विद्युत अधिनियम, २००३ (२००३ चा ३६);

(२) “अभिनिर्णय” म्हणजे आयोगापुढे सादर करण्यात आलेल्या याचिकांवर निर्णय घेण्याची प्रक्रिया;

(३) “अधिवक्ता” म्हणजे अशी व्यक्ती ज्यास अधिवक्ता अधिनियम, १९६१ (१९६१ चा २५) अंतर्गत वकिलीचा व्यवसाय करण्याचा अधिकार आहे;

(४) “अध्यक्ष” म्हणजे आयोगाचा अध्यक्ष;

(५) “आयोग” म्हणजे महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग;

- (६) **“सल्लागार”** म्हणजे अशी कोणीतीही व्यक्ति जी आयोगाच्या सेवेत नसेल पण आयोगाला अधिनियमांनुसार कराव्या लागणाऱ्या कोणत्याही कामात आयोगाला मदत करण्यासाठी जिची नियुक्ति करता येऊ शकेल;
- (७) **“निर्देशित व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंग सॉफ्टवेअर”** म्हणजे व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंगद्वारे आपले कामकाज करण्यासाठी आयोगाने वेळोवेळी प्रदान केलेले सॉफ्टवेअर किंवा डिजिटल प्लॅटफॉर्म होय;
- (८) **“इलेक्ट्रॉनिक फायलिंग (ई-फायलिंग)”** म्हणजे आयोगाच्या वेब पोर्टलवर इंटरनेटद्वारे विहीत केल्याप्रमाणे ई-फायलिंग होय;
- (९) **“इलेक्ट्रॉनिक मेल (ई-मेल)”** म्हणजे संगणक, संगणक प्रणाली, संगणक स्रोत किंवा संपर्कासाठीच्या उपकरणासह कोणत्याही डिजिटल/इलेक्ट्रॉनिक उपकरणावर (परंतु त्यापुरतेच मर्यादित नाही) टेक्स्ट, प्रतिमा, ऑडिओ, व्हिडीओ आणि अन्य कोणताही इलेक्ट्रॉनिक अभिलेख यांच्या अटॅचमेंटसह, निर्माण केलेले किंवा संप्रेषित केलेले किंवा प्राप्त केलेले संदेश किंवा माहिती होय, जी संदेशासोबत संप्रेषित करता येऊ शकेल.
- (१०) **“वादकालिन अर्ज”** म्हणजे आयोगासमोर दाखल केलेल्या कोणत्याही याचिकेमध्ये किंवा आधीच चालू असलेल्या कार्यवाहीमध्ये केलेले अर्ज, परंतु यामध्ये पुनर्विलोकनासाठी केलेल्या अर्जाचा समावेश नसतो;
- (११) **“लाईव्ह-स्ट्रीम/लाईव्ह-स्ट्रीमड/लाईव्ह-स्ट्रीमिंग”** म्हणजे आणि यामध्ये लाईव्ह ऑडिओ/व्हिडीओ लिंक, वेबकास्ट, इलेक्ट्रॉनिक साधनांद्वारे ऑडिओ-व्हिडीओ प्रसारण किंवा कोणतीही व्यवस्था, ज्यामध्ये कोणतीही व्यक्ती या विनियमांतर्गत परवानगी दिल्यानुसार कार्यवाही पाहू आणि/किंवा ऐकू शकेल;
- (१२) **“सदस्य”** म्हणजे आयोगाचा सदस्य;
- (१३) **“अधिकारी”** म्हणजे आयोगाचा अधिकारी;
- (१४) **“पीडीएफ”** म्हणजे पोर्टेबल दस्तऐवज प्रारूपामध्ये (Portable Document Format) दाखल केलेला इलेक्ट्रॉनिक दस्तऐवज होय;
- (१५) **“पीडीएफ/ए”** म्हणजे इलेक्ट्रॉनिक दस्तऐवजांच्या डिजिटल संरक्षणासाठी विशेषीकृत केलेली पोर्टेबल दस्तऐवज प्रारूपाची (पीडीएफ) आयएसओ-प्रमाणित आवृत्ती होय;

- (१६) **“याचिका”** म्हणजे आणि यामध्ये सर्व याचिका, अर्ज, अपील, उत्तरे, प्रत्युत्तरे, पुरवणी वादप्रतिवाद, अन्य कागदपत्रे आणि दस्तऐवज यांचा समावेश असतो;
- (१७) **“कामकाज”** म्हणजे आणि यामध्ये अधिनियमाखालील आपली कार्ये पार पाडण्यासाठी आयोग करीत असलेल्या सर्व प्रकारच्या कामकाजाचा समावेश असतो;
- (१८) **“निबंधक”** म्हणजे याचिका/अर्ज आणि संबंधित दस्तऐवज प्राप्त करण्याच्या प्रयोजनासाठी आयोगाने निर्देशित केलेले आयोगाचे कार्यालय;
- (१९) **“विनियम”** म्हणजे वेळोवेळी सुधारीत करण्यात आलेले “महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (कामकाजाचे नियम आणि शुल्क व आकार) विनियम, २०२२;
- (२०) **“सचिव”** म्हणजे आयोगाचा सचिव;
- (२१) **“लघु वितरण परवानाधारक”** म्हणजे असा वितरण परवानाधारक ज्याच्या बहू-वर्षीय वीज दराच्या नियंत्रण कालावधी दरम्यान वीज दर निश्चितीकरणासाठीच्या अर्जामध्ये पहिल्या वर्षाकरिता विजेच्या ५०० दशलक्ष युनिट्स पर्यंतच्या विक्रीकरिता लागणारी अंदाजित एकूण महसुली गरज (एआरआर) दाखविलेली असते;
- (२२) **“व्हिडीओ कॉन्फरन्स”** म्हणजे परस्परसंवादी दूरसंचार (इंटरऑक्टिव्ह टेलिकम्युनिकेशन) तंत्रज्ञानाची प्रणाली, ज्यामध्ये व्हिडीओ आणि ऑडिओ प्रसारणाद्वारे दोन (२) किंवा अधिक स्थळे/ठिकाणांना एकाच वेळी संवाद साधण्यासाठी परवानगी देण्यात येते;
- (बी) या विनियमांत आढळणारे शब्द किंवा शब्दप्रयोग, ज्यांची येथे व्याख्या करण्यात आली नाही परंतु अधिनियमांत व्याख्या देण्यात आली आहे, त्यांना अधिनियमात नमूद केल्यानुसार अर्थ राहील.
- (सी) या विनियमांमध्ये एकवचनात अनेकवचनांचा व अनेकवचनांत एकवचनाचा समावेश असेल.
- या विनियमांच्या मराठी अनुवादातील व इंग्रजी विनियमांमधील कोणत्याही शब्दांचा/मजकुराचा अर्थ निश्चित करताना कोणताही वाद उद्भवल्यास आणि/किंवा कोणतीही विसंगती आढळल्यास मूळ इंग्रजीतील विनियम ग्राह्य धरण्यात येतील.

३. आयोगाचे कार्यालय, कामकाजाची वेळ आणि बैठका :

- (ए) आयोगाचे मुख्य कार्यालय मुंबईत राहिल.
- (बी) जोपर्यंत वेगळे निदेश देण्यात येत नाहीत तोपर्यंत, आयोगाचे मुख्य कार्यालय व अन्य कार्यालये शनिवार, रविवार व राज्य शासनाने जाहीर केलेल्या सुट्ट्या सोडून, अन्य दिवशी, दररोज सकाळी ९.३० ते संध्याकाळी ६.०० या वेळेत खुली राहतील.
- (सी) एखादे काम करण्याचा शेवटचा दिवस हा जर आयोगाचे कार्यालय बंद असलेल्या दिवशी येत असेल आणि त्या कारणामुळे जर ते काम त्या दिवशी करता येणे शक्य नसेल तर ते काम आयोगाच्या पुढील कामाच्या दिवशी करण्यात येईल.
- (डी) आयोग आपले कामकाज मानकतेनुसार (by default) रिमोट ॲक्सेसद्वारे (ई-सुनावणी) किंवा हायब्रिड पद्धतीद्वारे (ई-सुनावणी आणि प्रत्यक्ष सुनावणी) किंवा मुख्य कार्यालयात किंवा अध्यक्ष सूचना देईल त्या दिवशी आणि त्या वेळी महाराष्ट्र राज्यातील अन्य कोणत्याही ठिकाणी करेल.

४. आयोगाची भाषा:

- (ए) आयोगाचे कामकाज इंग्रजीत चालेल. परंतु असे की आयोग कोणत्याही व्यक्तीस त्याची बाजू मांडण्यास किंवा त्याचे प्रकरण मराठीत सादर करण्यास अनुमती देईल.
- (बी) आयोगास, त्याच्या स्वेच्छाधिकाराने, एखादी याचिका इंग्रजी किंवा मराठी शिवाय अन्य कोणत्याही भाषेत स्वीकारण्याचा अधिकार राहिल. परंतु असे की, त्या याचिकेसोबत तिचे इंग्रजीत भाषांतर असणे आवश्यक राहिल.
परंतु असे की, अशा भाषांतराची गरज नसल्यास तसे आयोग आपल्या अधिकारात ठरवेल.
- (सी) कोणतेही भाषांतर जे कोणत्याही पक्षकाराने सादर केलेले असेल, त्यासोबत ज्या व्यक्तीस भाषांतर करण्यास प्राधिकृत करण्यात आले आहे आणि ज्याने त्याचे मराठी किंवा इंग्रजीमध्ये भाषांतर केले आहे त्याचे अधिप्रमाणता प्रमाणपत्र जोडण्यात येईल. ते भाषांतर आयोगाकडून योग्य भाषांतर म्हणून स्वीकारले जाऊ शकेल.
परंतु असे की, आयोग असे भाषांतर स्वतंत्रणे अधिप्रमाणित करून घेऊ शकेल.
- (डी) आयोग, उचित वाटेल अशा प्रकरणी, याचिका आणि त्यासोबतच्या दस्तऐवजांचे इंग्रजी किंवा मराठीमध्ये भाषांतर करण्याचे निदेश देऊ शकेल.

५. आयोगाची स्वतःची मोहोर असेल:

- (ए) ज्या दस्तऐवजाची आयोगाकडून अधिप्रमाणता निश्चित करणे आवश्यक असेल त्यावर आयोगाची मोहोर लावण्यात येईल आणि सचिव किंवा यासंबंधात आयोगाने प्राधिकृत केलेल्या अधिकाऱ्याकडून तो स्वाक्षरित केला जाईल.

६. आयोगाचे अधिकारी :

- (ए) आयोगाला, विविध कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी सचिव, अधिकारी आणि अन्य कर्मचारी नेमण्याचे, अधिकार असतील. आयोग अशा अधिकाऱ्यांच्या व अन्य कर्मचाऱ्यांच्या नेमणुकीसाठी त्यांची शैक्षणिक अर्हता, अनुभव आणि अन्य अटी व शर्ती विनिर्दिष्ट करेल आणि त्या वेळोवेळी सुधारणा केलेल्या, मविनिआ (कर्मचाऱ्यांची सेवा भर्ती व सेवा शर्ती) विनियम, २००७ आणि मविनिआ (कर्मचाऱ्यांची सेवा भर्ती व सेवा शर्ती)(सुधारणा) विनियम, २०११ प्रमाणे असतील.
- (बी) आयोग आपली कार्ये पार पाडण्यास मदत व्हावी म्हणून, वेळोवेळी सुधारणा केलेल्या, मविनिआ (सल्लागारांच्या नेमणुकांच्या अटी आणि शर्ती) विनियम, २००४ नुसार सल्लागारांची नेमणूक करेल किंवा त्यांच्या सेवा उपलब्ध करून घेईल.

७. आयोगाचा सचिव:

- (ए) सचिव आयोगाचा प्रमुख अधिकारी राहील व तो/ती अध्यक्षांच्या नियंत्रणाखाली त्याचे/तिचे अधिकार वापरेल व त्याची/तिची कर्तव्ये पार पाडेल.
- (बी) आयोग, अधिनियमांतर्गत आपली कार्ये पार पाडण्यासाठी, योग्य वाटेल त्याप्रमाणे सचिवाचे सहकार्य घेईल.
- (सी) वरील उप-विनियम (ए) आणि (बी) यांना सामान्यतः बाधा येणार नाही अशा रितीने आणि विशेषतः खालीलप्रमाणे सचिवाचे अधिकार असतील आणि खालीलप्रमाणे कर्तव्ये आणि कार्ये पार पाडेल -
- (१) आयोगाचे अभिलेखे व मोहोर ताब्यात ठेवणे.
- (२) याचिका, अपील, अर्ज किंवा आयोगाशी संबंधित कागदपत्रे यासह अन्य सर्व दस्तऐवज स्वीकारणे किंवा स्वीकारण्याची व्यवस्था करणे.
- (३) याचिका, अपील, अर्ज किंवा संदर्भ यासह सर्व दस्तऐवजांची छाननी करणे व या संदर्भात खुलासे किंवा दुरुस्ती करण्यास सांगण्याचा अधिकार असणे व असे दस्तऐवज दाखल करून घेण्याचे किंवा नाकरण्याचे योग्य ते निदेश देणे.

- (४) आयोगाकडे दाखल केलेल्या प्रकरणातील विविध पक्षकारांनी सादर केलेल्या लेखी वादप्रतिवादांच्या संदर्भात टिपण्या व संक्षिप्त गोषवारा तयार करणे किंवा तयार करण्याची व्यवस्था करणे.
- (५) आयोगाने साधारण किंवा विशेष आदेशान्वये सचिवाकडे सोपविलेली अधिनियमाखालील कार्ये पार पाडणे.
- (६) आयोगाने वापरावयाच्या अधिकारासंबंधातील कामकाजात, आयोगाने निदेशित केल्याप्रमाणे आयोगास मदत करणे.
- (७) आयोगाच्या बैठकीची सूचना पाठवणे, बैठकांची विषय-सूची व बैठकांचे कार्यवृत्त तयार करणे.
- (८) आयोगाने पारित केलेले आदेश अधिप्रमाणित करणे.
- (९) आयोगाने पारित केलेल्या आदेशांचे पालन केले जाते किंवा नाही यावर, शक्य होईल तेवढे, संनियंत्रण ठेवणे व पालन न झालेल्या बाबी आयोगाच्या तात्काळ निदर्शनास आणून देणे
- (१०) अधिनियमानुसार करावी लागणारी कार्ये कार्यक्षमपणे पार पाडणे आयोगास शक्य व्हावे म्हणून त्यासाठी आवश्यक असणारी माहिती, अभिलेखे, अहवाल, दस्तऐवज इ. राज्य शासन किंवा अन्य कार्यालये, कंपन्या आणि फर्म्स किंवा आयोग निदेश देईल अशा कोणत्याही पक्षकाराकडून मागविण्याचा अधिकार असणे व ते आयोगासमोर ठेवणे.
- (डी) आयोगाचा सर्व पत्रव्यवहार आयोगाच्या सचिवाद्वारे संबोधित करण्यात येईल.

८. अधिकार प्रदान:

- (ए) अधिनियमाच्या कलम ८६(१)(एफ) व १८१ खालील अधिकारांखेरीज, आयोग, साधारण किंवा विशेष लेखी आदेशान्वये, त्यास आवश्यक वाटतील असे अधिनियमाखालील त्याचे अधिकार व कार्ये, अशा आदेशात नमूद केलेल्या अटी आणि शर्तीच्या, असल्यास, अधीन राहून, आयोगाच्या कोणत्याही सदस्याला किंवा अधिकाऱ्याला प्रदान करेल.
- (बी) आयोगास, कोणत्याही वेळी, तसे करणे योग्य आहे असे वाटल्यास, कोणत्याही हितसंबंधित किंवा बाधित पक्षकाराने केलेल्या अर्जावरून किंवा स्वतःहून, सचिवाने किंवा आयोगाच्या कोणत्याही अधिकाऱ्याने दिलेला आदेश किंवा केलेल्या कारवाईचे पुनर्विलोकन करण्याचे, ती रद्द करण्याचे, त्याचे पुनरीक्षण करण्याचे, त्यात फेरबदल, सुधारणा, फेरफार किंवा अन्यथा बदल करण्याचे अधिकार राहतील.
- (सी) सचिवाच्या अनुपस्थितीत, अध्यक्ष याबाबत पदनिर्देशित करेल असा आयोगाचा अधिकारी, आयोगाच्या निदेशानुसार सचिवाची कार्ये पार पाडील.

- (डी) सचिव, आयोगाच्या लेखी मान्यतेने, या विनियमांतील तरतुदीन्वये किंवा अन्य कारणांन्वये सचिवाने पार पाडावयाच्या कार्यापैकी कोणतेही कार्य आयोगाच्या कोणत्याही अधिकाऱ्याकडे सोपवेल.

प्रकरण २ - आयोगासमोरील कामकाजाच्या संबंधातील सर्वसाधारण नियम

९. आयोगाचे कामकाज:

- (ए) अधिनियमानुसार आपली कार्ये पार पाडण्यासाठी, आयोग सुनावण्या घेईल, कार्यवाही आयोजित करेल, चौकशी, तपासणी आणि सल्लामसलत करेल, यापैकी जे उचित वाटेल ते करेल.
- (बी) आयोगासमोरील सर्व कामकाज भारतीय दंड संहितेच्या (१८६० चे ४५) कलम १९३ आणि २२८ च्या अर्थातर्गत न्यायिक कामकाज म्हणून मानण्यात येईल आणि आयोग, फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ (१९७४ चे २) च्या कलम ३४५ आणि ३४६ च्या प्रयोजनाकरिता दिवाणी न्यायालय म्हणून मानण्यात येईल.
- (सी) कामकाजाचा निपटारा वेळीच व तत्परतेने होण्याच्या खात्रीसाठी, आयोग कोणत्याही प्रकरणी त्यास अनुरूप अशी कार्यपद्धती अवलंबेल. त्यात खालील बाबींचाही समावेश असेल परंतु ती कार्यपद्धती अशा बाबींपुरतीच मर्यादीत असणार नाही -
- (१) सुनावणीच्या वेळी प्रकरणांचे संयोजन करणे आणि सामायिक आदेश पारित करणे;
 - (२) ग्राहक/ पक्षकारांच्या गटाकरिता त्यांची एकत्रित बाजू मांडण्यासाठी, प्रतिज्ञा-पत्रे आणि दस्तऐवज सादर करण्यासाठी तसेच ग्राहक/ पक्षकारांच्या अशा गटाचे प्रकरण सादर करण्यासाठी प्रतिनिधी नेमणे;
 - (३) विशिष्ट मुद्यांबाबत शपथपूर्वक साक्ष किंवा सल्ला किंवा अभिप्राय घेणे; आणि/ किंवा
 - (४) न्याय-मित्राची नियुक्ती करणे.

१०. ग्राहक संघटनांचा व अन्य व्यक्तींचा सहभाग :

- (ए) आयोग अन्य कोणत्याही व्यक्तीस, ज्यामध्ये कोणतीही नोंदणीकृत संघटना किंवा निगम निकाय किंवा ग्राहक संघटनेचा समावेश असेल, आयोगाच्या कोणत्याही कामकाजात भाग घेण्यास परवानगी देऊ शकेल. या संदर्भात, आवश्यकता वाटल्यास, आयोग-

- (१) आयोगासमोर प्रतिनिधित्व करण्याच्या प्रयोजनासाठी संघटना, गट, मंच किंवा निगम निकाय यांना नोंदणीकृत ग्राहक संघटना म्हणून मान्यता देण्यासाठीची कार्यपद्धती अधिसूचित करू शकेल;
- (२) आयोगाच्या कामकाजात ग्राहकांची बाजू मांडण्यासाठी कोणत्याही अधिकाऱ्याची किंवा अन्य कोणत्याही व्यक्तीची, आयोगास उचित वाटेल इतके शुल्क, परिव्यय आणि खर्च संबंधित पक्षकारांनी देण्याच्या अटीवर, नेमणूक करू शकेल.

११. अभिनिर्णयाचे कामकाज :

- (ए) या शीर्षकाखालील पुढील विनियम आयोगाच्या अभिनिर्णयाच्या कामकाजास लागू राहतील.
- (बी) अधिनियमांत अन्य तरतूद नसल्यास, आयोगाचे न्यायपीठ हे संपूर्ण आयोग किंवा गणपूर्तीनुसार असेल.

परंतु असे की, आयोगासमोर कामकाजासाठी गणपूर्ती दोन (२) इतकी राहिल.

परंतु आणखी असे की, आयोगामध्ये पद रिक्त असल्यामुळे किंवा कोणत्याही कारणामुळे सदस्य उपलब्ध नसल्यामुळे किंवा कोणत्याही सदस्य/सदस्यांनी स्वतःला कार्यवाहीपासून, कारणे नमूद करून, दूर ठेवल्यामुळे फक्त एक सदस्य क्रियाशील असेल तर गणपूर्ती एक (१) इतकी राहिल.

परंतु आणखी असेही की, आयोग, त्याच्या कोणत्याही सदस्याला, अधिनियमाच्या कलम १४३ व १४४ अंतर्गत चौकशी करण्यासाठी, अभिनिर्णय अधिकारी म्हणून नियुक्त करू शकेल.

१२. रिक्त पद इ.मुळे कामकाज अवैध न ठरणे :

- (ए) केवळ कोणतेही पद रिक्त असणे किंवा आयोगाच्या रचनेत दोष असणे या आधारावर आयोगाची कोणतीही कृती किंवा कामकाज याबाबत आक्षेप घेण्यात येणार नाही किंवा ते अवैध ठरविण्यात येणार नाही.

१३. प्रतिनिधित्व करण्याचे अधिकार :

- (ए) आयोगासमोरील कोणत्याही कामकाजात जी व्यक्ति पक्षकार आहे ती व्यक्ति समक्ष हजर राहिल किंवा आयोगासमोर तिचे प्रकरण सादर करण्यासाठी आणि त्या प्रयोजनासाठी कोणतेही किंवा सर्व कामे करण्यासाठी अन्य कोणत्याही व्यक्तीस प्राधिकार देईल.

परंतु असे की, एखाद्या व्यक्तीने अन्य कोणत्याही व्यक्तीला तिचे प्रतिनिधित्व करण्यास व तिच्या वतीने कार्य करण्यास आणि तिची वकिली करण्यास कोणत्या अटी व शर्तीवर प्राधिकृत करावयाचे ते आयोग वेळोवेळी निश्चित करेल.

परंतु आणखी असे की, आयोगासमोरील कामकाजात कोणत्याही व्यक्तीच्या वतीने उपस्थित राहणारा आणि कार्य करणारा विधी व्यावसायिक (लीगल प्रॅक्टीशनर)/अधिवक्ता (अॅडव्होकेट)/विधी संस्था, तो/ती ज्याच्या वतीने कामकाजात उपस्थित राहणार असेल त्या व्यक्तीद्वारे किंवा तिच्या वतीने यथोचित निष्पादित केलेला वकालतनामा दाखल करील.

परंतु आणखी असेही की, आयोगासमोरील कामकाजात कोणत्याही व्यक्तीच्या वतीने, विधी व्यावसायिका व्यतिरिक्त, जी व्यक्ति उपस्थित राहणार असेल ती सोबतच्या नमुना-१ प्रमाणे प्राधिकार-ज्ञापन सादर करेल.

परंतु असेही की, कंपन्या/भागिदारी संस्था, त्यांना याचिका दाखल करण्याचा अधिकार/प्राधिकार देण्यात आल्याबाबतचा त्यांच्या संचालक मंडळाचा ठराव, दाखल करील आणि त्यांच्या संचालक मंडळाच्या ठरावानुसार / मुखत्यारपत्रानुसार, जसे असेल तसे, आयोगासमोर उपस्थित राहील.

परंतु असेही की, याचिकेतील पक्षकार याचिकेची अधिप्रमाणता तपासण्यासाठी आवश्यक संबंधित दस्तऐवज, आवश्यकता असेल त्याप्रमाणे, सादर करतील.

१४. कार्यवाहीस प्रारंभ :

- (ए) आयोग कोणतीही कार्यवाही (परंतु पुनर्विलोकन कार्यवाही नाही) स्वतःहून किंवा कोणत्याही बाधित किंवा हितसंबंधित व्यक्तीने केलेल्या याचिकेवरून सुरु करू शकेल.
- (बी) कार्यवाहीस प्रारंभ करण्यात येत असल्याची नोटीस आयोगाकडून देण्यात येईल आणि आयोग आवश्यक वाटतील असे आदेश व निदेश देईल ज्यात अन्य बाबींबरोबरच बाधित पक्षांवर नोटीस बजावणे, याचिकेच्या बाजूने किंवा विरोधात उत्तर आणि प्रति-उत्तर, आयोग निदेश देईल त्या नमुन्यामध्ये, सादर करणे, या बाबींचाही समावेश असेल. आयोग, जर त्यास योग्य वाटले तर, त्यात समाविष्ट असलेल्या मुद्द्यांवर आयोग निदेश देईल अशा नमुन्यात, अभिप्राय मागविण्याकरिता याचिकेच्या प्रसिध्दीचे आदेश देईल.
- (सी) चौकशीची सूचना निर्गमित करताना किंवा त्यानंतर केव्हाही, आयोग, स्वेच्छाधिकारानुसार, वकिलास किंवा आयोगाच्या अधिकाऱ्यास किंवा अन्य कोणत्याही व्यक्तीस, जो आयोगाला खालील कार्य करण्यास उचित वाटेल त्यास, पदनिर्देशित करेल -
 - (१) जो पक्षकार प्रतिनिधी नेमण्याचा खर्च सहन करू शकत नाही त्याची बाजू मांडण्यासाठी, किंवा
 - (२) न्याय-मित्र म्हणून आयोगास त्याच्या कामकाजात मदत करण्यासाठी.

१५. आयोगासमोरील याचिका व लेखी वादप्रतिवाद :

- (ए) आयोगापुढे दाखल करण्यात येणाऱ्या सर्व याचिका इलेक्ट्रॉनिक पध्दतीने तयार करण्यात येतील आणि प्रत्येक पानावर सलग अनुक्रमांक घातलेले असतील.
- (बी) याचिकेतील मजकूर स्वतंत्र परिच्छेदात योग्यरित्या विभागून परिच्छेदास क्रमवार क्रमांक घालावेत.
- (सी) याचिकेसोबत, याचिकाकर्त्यांना आवश्यक वाटतील त्यानुसार आणि आयोगाकडून निश्चित करण्यात येतील त्यानुसार सर्व दस्तऐवज, पुष्ट्यर्थ माहिती आणि तक्ते/विधाने जोडण्यात येतील.
- (डी) सर्व याचिकांमध्ये थोडक्यात वस्तुस्थिती, प्रश्न, संदर्भ देण्यात आलेले कायदेशीर निर्णय (case law) आणि केलेली मागणी, याबाबतचा सारांश/गोष्टवारा देण्यात येईल व खालील तपशील देण्यात येईल-
 - (१) आयोगासमोर कोणत्या सांविधिक तरतुदीखाली याचिका दाखल करण्यात आली आहे;
 - (२) याचिका चालविण्याची, तिचा विचार करण्याची आणि त्यावर निर्णय घेण्याची आयोगाला ज्या अंतर्गत अधिकारिता आहे त्या तरतुदी;
 - (३) परिसीमा अधिनियम, १९६३ मध्ये विहित करण्यात आलेल्या काल-मर्यादेत याचिका दाखल करण्यात आली आहे का, आणि नसल्यास, विलंबाचा कालावधी आणि विलंब क्षमापन करण्याची याचिकाकर्त्याने मागणी केली आहे किंवा नाही, आणि कोणत्या आधारकारणावर.
 - (४) याचिकाकर्ता/अर्जदार यांनी केलेल्या विनंत्या/मागितलेला दिलासा.

१६. सर्वसाधारण शीर्षके:

- (ए) आयोगासमोरील सर्व याचिकांमध्ये शीर्षके ही सोबतच्या नमुना-२ नुसार किंवा अन्यथा आयोगाने वेळोवेळी विनिर्दिष्ट केल्यानुसार असतील.

१७. याचिकेसोबतचे प्रतिज्ञापत्र:

- (ए) दाखल करण्यात आलेल्या याचिकेत अंतर्भूत असलेल्या वस्तुस्थितीच्या पुष्ट्यर्थ यथोचित नोटरी केलेले प्रतिज्ञापत्र जोडण्यात येईल. असे प्रत्येक प्रतिज्ञापत्र सोबतच्या नमुना-३ मध्ये असेल.
परंतु असे की, आयोग, आपल्या स्वेच्छाधिकारात, कोणत्याही विशिष्ट प्रकरणात प्रतिज्ञापत्र सादर करण्याची अट शिथिल करू शकेल.
- (बी) प्रत्येक प्रतिज्ञापत्र हे प्रथम-पुरुषांत लिहिले जाईल व त्यात अर्जदाराचे पूर्ण नाव, वय, संपर्क क्रमांक, ई-मेलचा पत्ता, जबानीदाराचा व्यवसाय व पत्ता आणि तो

कोणत्या अधिकारात स्वाक्षरी करीत आहे ते नमूद केलेले असेल. याचिकाकर्ता असे घोषित करेल की, कोणत्याही न्यायालयापुढे/ न्यायाधिकरणापुढे किंवा लवादापुढे किंवा अन्य कोणत्याही प्राधिकरणापुढे प्रकरण प्रलंबित नाही, की जेथे जबानीदार हा पक्षकार आहे आणि जेथे निर्माण झालेल्या मुद्यांचे आणि/किंवा मागितलेल्या दिलाश्याचे आयोगासमोरील प्रलंबित प्रकरणात निर्माण झालेल्या मुद्यांशी एकसमानता किंवा सदृश्यता आहे.

(सी) प्रत्येक प्रतिज्ञापत्रात -

(१) जबानीदाराच्या माहितीनुसार सत्य असलेली विधाने; आणि

(२) जबानीदार जी माहिती सत्य असल्याचे समजतो आहे अशा माहितीवर आधारित असलेली विधाने, स्पष्टपणे व स्वतंत्रपणे दर्शविली जातील.

(डी) जबानीदाराने मिळविलेल्या माहितीवर आधारित प्रतिज्ञापत्रातील कोणतेही विधान सत्य असल्याचे नमूद करण्यात आले असेल तेथे सदर माहितीचा स्त्रोत आणि अशी माहिती सत्य असल्याचा अर्जदाराचा विश्वास आहे असे विधान प्रतिज्ञापत्रात नमूद करण्यात येईल.

(इ) भारतीय दंड संहिता, १८६० मधील कलम १९३ नुसार, आयोगापुढील कोणत्याही कामकाजात जो हेतुपुरस्सर खोटा पुरावा देईल किंवा कोणत्याही कामकाजात वापरता यावा या हेतुने खोटा पुरावा तयार करील तो कोणत्याही प्रकारच्या कैदेच्या शिक्षेस पात्र राहील जी ७ वर्षे इतक्या मुदतीपर्यंत वाढू शकेल आणि दंडास देखील पात्र राहील.

१८. लेखी वादप्रतिवादाचे सादरीकरण व छाननी इ. :

(ए) याचिका केवळ 'ई-फाइलिंग पोर्टल'च्या माध्यमातून दाखल करण्यात येईल आणि हीच पद्धत, योग्य त्या फेरफारांसह, प्रतिवादी/खटल्यातील पक्षकारांना याचिकेवर त्यांचे उत्तर/प्रत्युत्तर इ. दाखल करण्यासाठी लागू राहील.

परंतु असे की, लेखी वादप्रतिवाद ई-फायलिंग पोर्टलवर सॉफ्ट कॉपीमध्ये (वर्ड आणि पीडीएफ) दाखल करण्यात येतील.

परंतु आणखी असे की, कोणत्याही व्यक्तीला डिजिटल तंत्रज्ञान वापरण्यात अडचण येत असल्यास, आयोगाचा कर्मचारीवर्ग अशी याचिका डिजिटल स्वरूपात रुपांतरीत करण्यात मदत करील आणि ई-फायलिंग पोर्टल'च्या माध्यमातून त्यावर प्रक्रिया करील.

परंतु आणखी असे की, आयोग, जेव्हा आवश्यक असेल तेव्हा, ई-फाईलिंगसाठी अनुसरावयाची परिचालनाची कार्यपद्धत आणि प्रोटोकॉल वेळोवेळी जारी करील.

(बी) आयोगाने विनिर्दिष्ट केलेले किंवा राज्य शासनाने विहित केलेले शुल्क, जसे असेल तसे, वेळोवेळी, याचिकेसोबत देय राहिल :

परंतु असे की, कायदा आणि तथ्यांचा सामायिक प्रश्न असलेल्या विषयामध्ये सदृश परंतु स्वतंत्र आणि सुस्पष्ट स्वारस्य किंवा वादकारण असलेल्या अनेक व्यक्ती एक सामायिक याचिका दाखल करू शकतात, परंतु प्रत्येक याचिकाकर्ता स्वतंत्र शुल्क अदा करेल.

परंतु आणखी असे की, एकदा भरणा केलेले शुल्क कोणत्याही परिस्थितीत पुन्हा परत केले जाणार नाही, यास जास्त भरणा करण्यात आल्यास त्याचा अपवाद राहिल.

परंतु आणखी असेही की, त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कायदा/विनियमांनी कोणत्याही दस्तऐवजासाठी विहित केलेल्या शुल्काच्या संबंधातील कोणत्याही संपूर्ण शुल्काचा किंवा त्याच्या कोणत्याही भागाचा भरणा करण्यात आला नाही तर, आयोग, आपल्या स्वेच्छाधिकारात, कोणत्याही टप्प्यावर, ज्या व्यक्तिकडून असे शुल्क देय असेल त्यास, अशा संपूर्ण शुल्काचा किंवा त्याच्या भागाचा, जसे असेल तसे, भरणा करण्याची परवानगी देईल; आणि दस्तऐवजासाठी असा भरणा केल्यावर, दस्तऐवजाला, ज्याच्या संदर्भात शुल्क देय आहे, तीच समान शक्ती आणि प्रभाव असेल जसे की असे शुल्क पहिल्यांदा भरण्यात आले होते.

(सी) याचिकेचे ई-फायलिंग यशस्वीरित्या पूर्ण झाल्यानंतर, प्रणालीद्वारे डायरी क्रमांक जनरेट करण्यात येईल आणि नोंदणीकृत ई-मेलवर पुष्टीकरण पाठविण्यात येईल.

(डी) याचिका तातडीने सूचीबद्ध करण्याची किंवा लेखी वादप्रतिवादामध्ये तातडीने सुधारणा करण्याची मागणी करणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीला, प्रतिज्ञापत्र आणि वेळोवेळी आयोगाने विनिर्दिष्ट केलेल्या किंवा राज्य शासनाने विहित केलेल्या, जसे असेल तसे, आवश्यक शुल्कासह तातडीविषयी समर्थन करणारा वादकालिन अर्ज दाखल करावा लागेल. वादकालिन अर्ज दाखल करण्याची प्रक्रिया याचिका दाखल करण्याच्या प्रक्रियेप्रमाणेच राहिल.

(इ) याचिका किंवा वादकालिन अर्जा व्यतिरिक्त कोणताही अर्ज किंवा तक्रार प्राप्त झाल्यावर, आयोग, आपल्या स्वेच्छाधिकारात, प्राप्त झालेले असे अर्ज/तक्रारी संबंधित युटीलिटीला त्यांच्या स्तरावर उचित कारवाई करण्यासाठी अग्रेषित करील. आयोगाकडून या पत्रव्यवहारावर कोणतीही कारवाई करण्यात येणार नाहीत.

(एफ) याचिका दाखल करण्याबाबतचा आणि स्वीकारण्याबाबतचा तपशील इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात आणि/किंवा आयोगाने वेळोवेळी निश्चित केलेल्या पद्धतीने यथोचितपणे

साठविण्यात येईल, यामध्ये याचिकेचा अनुक्रमांक, याचिका प्राप्त झाल्याचा दिनांक, पक्षकारांची नावे आणि पत्ते, संपर्काचा तपशील, ई-मेलचा पत्ता, याचिकेचा संक्षिप्त विषय, केलेला दावा/मागितलेला दिलासा, मागितलेला अंतरिम दिलासा, असल्यास, आणि त्याच्या अंतिम निकालासह याचिका निकालात काढल्याचा दिनांक यांची माहिती दर्शविण्यात येईल.

- (जी) छाननीनंतर याचिकेत उणीवा असल्याचे आढळल्यास, संबंधीत पक्षकारांना ई-मेल आणि/किंवा ई-फायलिंग पोर्टलद्वारे शक्यतोवर कामाच्या पंधरा (१५) दिवसांच्या कालावधीत उणीवा कळविण्यात येऊन, विहीत मुदतीत उणीवा दूर करण्यास सांगण्यात येईल. उणीवा दूर करण्याबाबत पाठवावयाचे पत्र यासोबतच्या नमुना-४ नुसार असेल. दिलेल्या मुदतीत उणीवांची दुरुस्ती करण्यात आली नाही तर, याचिका खारीज होईल.
- (एच) याचिकेच्या दाखल करण्याच्या संदर्भातील सचिवाच्या कोणत्याही आदेशाने बाधित झालेली व्यक्ति ती बाब आयोगाच्या अध्यक्षपुढे उचित आदेशांसाठी ठेवण्याची विनंती करू शकेल.
- (आय) अध्यक्ष किंवा अध्यक्षाने त्या प्रयोजनाकरिता पदनिर्देशीत केलेल्या कोणत्याही सदस्याला, छाननीनंतर उणीवा आढळून आलेली पक्षकाराने सादर केलेली याचिका मागविण्याचा आणि पक्षकाराकडून निवेदन प्राप्त झाल्यानंतर, शक्यतोवर, कामाच्या पंधरा (१५) दिवसांच्या आत, याचिका दाखल करण्याबाबत आणि ती स्वीकारण्याबाबत त्यांना उचित वाटतील असे आदेश देण्याचा, अधिकार असेल.
- (जे) छाननीनंतर याचिका स्वीकारण्यात आली किंवा अध्यक्ष किंवा पदनिर्देशीत केलेल्या आयोगाच्या सदस्याने अस्वीकृतीच्या आदेशात परिशोधन केले तर, आयोग ठरवेल त्या रितीने त्या याचिकेची यथोचित नोंद घेण्यात येईल व तिला क्रमांक देण्यात येईल.

१९. याचिकेची स्वीकृती:

- (ए) याचिका आणि सर्व आवश्यक दस्तऐवज दाखल करण्यात आल्यानंतर त्यातील उणीवा आणि आक्षेप, असल्यास, ते संबंधित पक्षकाराने दूर केल्यानंतर, आणि याचिकेची छाननी करून त्यास क्रमांक देण्यात आला असेल तर, शक्यतोवर, कामाच्या चौदा (१४) दिवसांच्या आत, याचिका आयोगासमोर पुढील निदेशांसाठी सादर करण्यात येईल.

परंतु असे की, आयोग, आपल्या स्वेच्छाधिकारांतर्गत, याचिकेच्या स्वीकृती/दखलयोग्यतेसाठी सुनावणी घेऊ शकेल किंवा या प्रकरणाच्या सुनावणीस प्रारंभ करेल आणि याचिकेच्या स्वीकृती/दखलयोग्यतेवर आणि गुणवत्तेवर एकत्रितपणे निर्णय देईल.

- (बी) आयोग, पक्षकार उपस्थित नसतानाही याचिका सुनावणीसाठी स्वीकृत करू शकेल.

परंतु असे की, आयोग पक्षकारास त्याची बाजू मांडण्याची संधी दिल्याशिवाय याचिका स्वीकृत न करण्याचे आदेश पारित करणार नाही.

परंतु आणखी असे की, आयोग याचिका स्वीकृत करून घेण्याच्या सुनावणीच्या वेळी त्यास उचित वाटेल अशा अन्य व्यक्ती/व्यक्तींना नोटीस जारी करू शकेल.

(सी) याचिका दाखल करून घेण्यात आल्यानंतर, कोणत्याही वेळी, आयोग खालील बाबींसाठी आवश्यक वाटतील असे कालमर्यादा घातलेले आदेश व निदेश देऊ शकेल-

(१) प्रतिवादी आणि अन्य बाधीत किंवा हितसंबंधित पक्षांवर याचिका दाखल केल्या संबंधात नोटिसा बजावणे;

(२) संबंधीत पक्षकारांना त्यांची उत्तरे, प्रति-उत्तरांसाठी प्रतिज्ञापत्र आणि दस्तऐवज (याचिकेच्या समर्थनार्थ किंवा विरोधांत) दाखल करण्याबाबत निदेश देणे; आणि

(३) आयोगासमोर याचिका सुनावणीसाठी सादर करणे.

२०. आयोगाच्या नोटिसा आणि आदेशिका यांची बजावणी :

(ए) आयोगाने कोणत्याही व्यक्तीस पाठवावयाची नोटीस किंवा आदेशिका त्या व्यक्तीच्या सहीची पोच-पावति घेऊन किंवा नोंदणीकृत डाकेने त्याच्यावर बजावण्यात येईल किंवा अधिनियमाच्या कलम १७१ आणि कलम १८० च्या उप-कलम (२) मधील खंड (एन) नुसार राज्य शासनाने नोटीस बजावणीसाठी विहित केलेल्या अन्य कोणत्याही साधनाने बजावण्यात येईल.

परंतु असे की, कोणतीही व्यक्ती व्हॉट्सअप संदेश, ई-मेल, नोंदणीकृत ई-मेल आयडी आणि/किंवा मोबाईल क्रमांकावर एसएसएम इ. सारख्या डिजिटल पद्धतीद्वारे किंवा आयोगाकडून विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या अन्य कोणत्याही पद्धतीद्वारे नोटीस बजावू शकेल.

परंतु आणखी असे की, डिजिटल पद्धतीद्वारे दिलेली नोटीस पोहोचल्याची खातरजमा करण्याची जबाबदारी नोटीस बजावणाऱ्या व्यक्तीची राहिल.

(बी) आयोगाला प्रत्येक प्रकरणी अशा बजावणीचा / प्रकाशनाचा खर्च कोणत्या व्यक्तींनी, असल्यास, सहन करावयाचा ते ठरविण्याचा, आवश्यक असेल तेथे, अधिकार असेल.

(सी) डिजिटल पद्धतीद्वारे पाठविलेली नोटीस वगळता, कोणत्याही व्यक्तीला बजावण्यासाठी किंवा पाठविण्यासाठी आवश्यक असलेली प्रत्येक अन्य नोटीस किंवा आदेशिका, ही त्या व्यक्तीला किंवा त्या व्यक्तीने स्वीकृतीचे अधिकार दिलेल्या त्याच्या अभिकर्त्याला, बजावणीसाठी दिलेल्या तपशीलानुसार किंवा ती व्यक्ती किंवा त्याचा/तिचा अभिकर्ता सर्वसामान्यपणे जेथे राहतात किंवा व्यवसाय करतात किंवा व्यक्तिशः काम करतात तेथे, पाठविण्यात येईल.

- (डी) आयोगासमोर कोणतेही प्रकरण प्रलंबित असल्याप्रकरणी आणि अशा प्रकरणी ज्या व्यक्तीवर बजावणी करावयाची आहे त्या व्यक्तीने त्या प्रकरणात जर वकीलाला, अभिकर्त्याला किंवा प्रतिनिधीला उपस्थित राहण्याचे किंवा त्याचे किंवा तिचे प्रतिनिधित्व करण्याचे अधिकार दिले असतील तर अशा वकीलावर, अभिकर्त्यावर किंवा प्रतिनिधीवर संबंधित पक्षकाराच्या वतीने सर्व प्रकरणांमध्ये बजावण्यात आलेल्या नोटीसा आणि आदेशिका स्वीकारण्याचे यथोचित अधिकार असल्याचे मानण्यात येईल आणि अशा अभिकर्त्यावर किंवा प्रतिनिधीवर केलेली बजावणी ही त्या संबंधित पक्षकारावर केलेली बजावणी, असे मानण्यात येईल.
- (इ) पक्षकाराने आयोगाकडे सादर केलेल्या पत्त्यावर तो आढळला नाही आणि वाजवी चौकशी केल्यानंतर, जर नोटीस नोंदणीकृत पत्राद्वारे त्याच्या शेवटच्या ज्ञात व्यवसाय किंवा कामाच्या ठिकाणच्या पत्त्यावर, नेहमीच्या निवासस्थानावर किंवा पत्रव्यवहाराच्या पत्त्यावर किंवा व्हॉट्सअॅप संदेश, ई-मेल, एसएमएस इ. सारख्या डिजिटल पद्धतीसह अन्य माध्यमाद्वारे पाठविण्यात आली असेल, जे आयोगाकडून नोटीस पाठविण्याच्या प्रयत्नांची नोंद प्रदान करते, तर ती नोटीस प्राप्त झाली आहे असे मानण्यात येईल, अशी संसूचना ज्या दिवशी पाठविण्यात आली असेल त्या दिवशी ती प्राप्त झाली आहे असे मानण्यात येईल.
- (एफ) जेव्हा, दुसऱ्या बाजूला नोटीस बजावण्यात आल्यानंतर, आणि ती बजावणीविना परत आली, आणि प्रतिवादी/प्रतिवादीवर बजावलेली नोटीस परत आल्याच्या दिनांकापासून आयोगाने दिलेल्या आदेशानुसार वेळेत आवश्यक पावले उचलण्यास याचिकाकर्त्याला अपयश आले तर, प्रकरण पुढील निदेशांसाठी आयोगासमोर ठेवण्यात येईल.
- (जी) जेव्हा कामकाजाशी संबंधित असलेल्या पक्षकाराकडून नोटीस बजावण्यात येते, त्या पक्षकाराकडून बजावणीची तारीख आणि कोणत्या प्रकारे नोटीसा आणि आदेशिका यांची बजावणी करण्यात आली आहे याचा तपशील असलेले बजावणीचे प्रतिज्ञापत्र आयोगाकडे दाखल करण्यात येईल.
- (एच) नोटीसा, समन्स किंवा आदेशिका यांची बजावणी करण्यासंबंधात किंवा त्यांची जाहिरात व प्रकाशन यासंदर्भात विनियमांतील तरतुदींचे किंवा आयोगाने दिलेल्या निदेशांचे पालन करण्यात कसूर झाल्यास, आयोग याचिका खारीज करण्याचे आदेश देईल किंवा त्यास योग्य वाटतील असे आदेश किंवा पुढील निदेश देईल.
- (आय) जर आवश्यक ती बजावणी किंवा प्रकाशन, अन्य बाबतीत परिपूर्ण असल्याबाबत आयोगाचे समाधान झाले तर एखाद्या व्यक्तीच्या नावात किंवा वर्णनात कोणत्याही उणीवा असल्याच्या कारणास्तव ते, अवैध मानण्यात येणार नाही, आणि कोणतेही कामकाज कोणत्याही उणीवेमुळे किंवा अनियमिततेमुळे अवैध ठरणार नाही जोपर्यंत घेण्यात आलेल्या आक्षेपावरून, आयोगाचे असे मत होत नाही की अशा उणीवेमुळे

किंवा अनियमिततेमुळे ठोस अन्याय झाला आहे किंवा त्यासाठी पुरेशी इतर कारणे आहेत.

२१. उत्तरे, विरोध, हरकती, इ. दाखल करणे :

- (ए) प्रत्येक व्यक्ति, ज्यास चौकशीची नोटीस किंवा याचिका पाठविण्यात आली आहे (ज्यास येथून पुढे “प्रतिवादी” म्हणून संबोधण्यात येईल) आणि ज्यास याचिकेला विरोध अथवा पाठिंबा द्यावयाची इच्छा आहे अशी व्यक्ति, ठराविक कालावधीत जो सामान्यपणे दोन आठवड्यांपेक्षा कमी नसेल किंवा आयोग निर्देश त्या कालावधीत आणि आयोगाकडून ठरविण्यात येईल तितक्या प्रतीमध्ये, उत्तर व ज्यांचा आधार घेण्यात आला आहे असे दस्तऐवज आयोगाकडे दाखल करेल. दाखल केलेल्या उत्तरात, प्रतिवादी चौकशीच्या नोटीशीत किंवा याचिकेत उल्लेखलेली वस्तुस्थिति स्पष्टपणे कबूल करेल किंवा नाकारेल अथवा त्याबाबतीत खुलासा करेल आणि प्रकरणात निर्णय घेण्यासाठी त्याला आवश्यक वाटेल अशी अतिरिक्त वस्तुस्थिति नमूद करेल. उत्तरावर स्वाक्षरी असेल व त्याची पडताळणी केलेली असेल आणि त्याच्या पुष्ट्यर्थ, याचिकेच्या बाबतीतील पद्धतीप्रमाणे, प्रतिज्ञापत्र दाखल करण्यात येईल.
- (बी) प्रतिवादी उत्तर व त्याच्या समर्थनार्थ त्यासोबतच्या दस्तऐवजाची प्रत याचिकाकर्त्यास किंवा त्याच्या अधिकृत प्रतिनिधीस आणि अन्य सर्व संबंधीत पक्षकारांना देईल व असे दिल्याचा पुरावा तो आयोगाच्या कार्यालयात उत्तर दाखल करताना सादर करेल.
- (सी) जर प्रतिवादीने प्रकरणाच्या निर्णयासाठी आवश्यक ती अतिरिक्त वस्तुस्थिती नमूद केली तर आयोग आपल्या स्वेच्छाधिकारात याचिकाकर्त्याला प्रतिवादीने दाखल केलेल्या उत्तरास, आयोग निर्देश देईल त्या मुदतीत, प्रत्युत्तर देण्यासाठी परवानगी देईल. उत्तर दाखल करण्यासाठी उपरोल्लेखित कार्यपद्धती, योग्य त्या फेरफारांसह, प्रत्युत्तर दाखल करण्यास लागू राहील.
- (डी) कोणतीही व्यक्ति, ज्यास आयोगासमोर प्रलंबित असलेल्या प्रकरणासंबंधात हरकत किंवा अभिप्राय नोंदवायची इच्छा असेल (आणि प्रलंबित कामकाजात जी पक्षकार नसेल), या प्रयोजनासाठी प्रसिध्द झालेल्या नोटीशीच्या (किंवा जाहीर नोटीस) अनुषंगाने, आयोगाने निश्चित केलेल्या कालावधीत, जो हरकत किंवा अभिप्राय मागविल्याच्या तारखेपासून सामान्यतः तीन (३) आठवड्यांपेक्षा कमी असणार नाही, आयोगाच्या संकेत-स्थळावरील ई-फायलिंग पोर्टलवर देण्यात आलेल्या लिंकद्वारे हरकती/अभिप्राय, त्याच्या पुष्ट्यर्थ असणाऱ्या पुराव्यासह, दाखल करेल.

परंतु असे की, ई-फायलिंग पोर्टलवर हरकती/अभिप्राय दाखल करण्याचा दिनांक आयोगाकडून स्वतंत्रपणे अधिसूचित करण्यात येईल.

परंतु आणखी असे की, आयोगाकडून ई-फायलिंग पोर्टलवर हरकती/अभिप्राय दाखल करण्याचा दिनांक अधिसूचित करण्यात येईपर्यंत, नोटीसमध्ये (किंवा जाहीर नोटीसमध्ये) देण्यात आलेल्या तपशीलानुसार कोणत्याही व्यक्तीकडून हरकती/अभिप्राय दाखल करण्यात येतील.

- (इ) आयोगासमोर प्रलंबित असलेल्या कोणत्याही प्रकरणात कोणत्याही व्यक्तीस स्वारस्य असल्याची आयोगाची खात्री पटली तर, आयोग, स्वतःहून किंवा त्याच्यासमोर दाखल करण्यात आलेल्या अर्जाच्या आधारावर, न्यायाच्या हिताच्या दृष्टिकोनांतून, त्यास योग्य वाटेल त्या अटी व शर्तीवर, अशा व्यक्तीस त्या प्रकरणावरील त्याचे मत किंवा दृष्टिकोन मांडण्यासाठी आणि आयोगापुढील कामकाजात सहभागी होण्यासाठी अनुज्ञा देईल किंवा परवानगी देईल किंवा आमंत्रित करेल.
- (एफ) आयोगाकडून परवानगी देण्यात आली नसेल आणि/किंवा आमंत्रित करण्यात आले नसेल तर हरकती किंवा अभिप्राय दाखल करणाऱ्या व्यक्तीस तोंडी निवेदन सादर करण्यासाठी कामकाजात सहभागी होण्याचा अधिकार नसेल. तथापि, अशा व्यक्तीने किंवा व्यक्तींनी दाखल केलेल्या हरकती आणि अभिप्रायावर कामकाजाशी संबंधित असणाऱ्या पक्षकारांना अभिप्राय देण्याची, आयोगास उचित वाटेल अशी, संधी देऊन त्या व्यक्तीने दाखल केलेले आक्षेप किंवा अभिप्राय विचारात घेण्याचा आयोगास अधिकार असेल.

२२. प्रकरणाची सुनावणी:

- (ए) आयोग, निर्देशित व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंग सॉफ्टवेअरचा वापर करून, डिफॉल्ट पर्याय म्हणून व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंगच्या माध्यमातून दूरस्थ प्रवेशाद्वारे (ई-सुनावणी) कामकाज चालविल.

परंतु असे की, कोणताही पक्षकार प्रत्यक्ष सुनावणीचा पर्याय स्वीकारू शकेल आणि आयोगाच्या कोर्ट रुममध्ये किंवा सुनावणीच्या नोटीशीमध्ये उल्लेख केल्यानुसार अन्य कोणत्याही ठिकाणी सुनावणीस प्रत्यक्ष उपस्थित राहू शकेल.

परंतु आणखी असे की, आयोगासमोर दाखल केलेल्या प्रकरणांमधील सर्व सुनावण्यांचे, शक्य असेल तेथवर, आयोगाच्या संकेत-स्थळावर देण्यात यावयाच्या लिंकद्वारे इंटरनेटवर थेट प्रसारण करण्यात येऊ शकेल.

परंतु आणखी असे की, आयोग, त्यास योग्य वाटेल अशा काही विशिष्ट प्रकरणांच्या सुनावणीच्या थेट प्रसारणावर, लेखी कारणे नोंदवून, निर्बंधित ठेवू शकेल.

परंतु आणखी असेही की, आयोग ई-सुनावणीसाठी अनुसरावयाची परिचालनाची कार्यपद्धती आणि प्रोटोकॉल वेळोवेळी जारी करील.

(बी) आयोगासमोरील कार्यवाही जनतेसाठी खुली राहिल.

परंतु असे की, सुनावणीच्या ठिकाणी देण्यात येणारा प्रवेश, प्रत्यक्ष सुनावणीच्या बाबतीत, आसनव्यवस्थेच्या उपलब्धतेच्या अधीन राहिल.

परंतु आणखी असे की, आयोग, त्यास योग्य वाटल्यास, आणि त्यासाठीची लेखी कारणे नोंदवून, कोणत्याही विशिष्ट प्रकरणाची कार्यवाही जनता किंवा कोणतीही विशिष्ट व्यक्ती किंवा व्यक्तींचा गट यांच्यासाठी खुली नसल्याचे आदेश देऊ शकेल.

(सी) भारतीय दंड संहिता, १८६० च्या कलम २२८ नुसार, आयोगाच्या कामकाजात जर कोणीही हेतूपुरस्सर कोणताही उपमर्द केला किंवा व्यत्यय आणला, तर त्याला सहा महिन्यांपर्यंत वाढू शकणाऱ्या मुदतीसाठी साध्या कारावासाची शिक्षा होईल किंवा दंड करण्यात येईल, जो रु.१,०००/-पर्यंत वाढू शकेल, किंवा दोन्ही शिक्षा होऊ शकतील.

(डी) फौजदारी दंड संहिता, १९७३ च्या कलम ३४५ नुसार, जर कोणीही आयोगाच्या उपस्थितीत हेतूपुरस्सर उपमर्द केला किंवा कोणताही व्यत्यय आणला, तेव्हा आयोग अपराध्याला कोठडीत ठेवू शकेल आणि त्याच दिवशी खंडपीठ उठण्यापूर्वी कोणत्याही वेळी अपराधाची दखल घेऊ शकेल आणि अपराध्याला या कलमाखाली शिक्षा का होऊ नये याचे कारणे दाखविण्याची त्याला वाजवी संधी दिल्यानंतर, अपराध्याला रु. २००/- पेक्षा जास्त नसलेल्या दंडाची आणि दंड न भरल्यास, एक महिन्यांपर्यंत असू शकेल इतक्या मुदतीच्या कारावासाची शिक्षा ठोठावू शकेल मात्र तत्पूर्वी असा दंड भरण्यात आला तर गोष्ट वेगळी.

(इ) आयोगाला जर, त्यास संदर्भ केलेल्या कोणत्याही प्रकरणी, या विनियमांमध्ये निर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही अपराधाचा आरोप असलेल्या व्यक्तीला दंड न भरल्याबद्दल कारावासाची शिक्षा देण्यात यावी असे वाटले तर, आयोग ते प्रकरण त्याची संपरीक्षा करण्याची अधिकारिता असलेल्या दंडाधिकार्याकडे पाठवू शकेल आणि अशा दंडाधिकार्यांसमोर अशा व्यक्तीला उपस्थित राहण्यासाठी जामीन द्यावा असे फर्मावू शकेल किंवा पुरेसा जामीन देण्यात आला नाही तर, अशा व्यक्तीला अशा दंडाधिकार्याकडे बंदोबस्तात पाठवील.

(एफ) माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २००० मधील तरतुदी आयोगासमोर व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंगद्वारे आयोजित केलेल्या दूरस्थ प्रवेश (रिमोट ॲक्सेस) (ई-सुनावणी) करिता लागू राहतील.

परंतु असे की, ई-सुनावणी दरम्यान कोणत्याही व्यक्तीने केलेला कोणताही गुन्हा, ज्यास आयोगाकडून प्रतिबंधित करण्यात आलेले आहे किंवा कोणतेही कृत्य जे भारतामध्ये लागू असलेल्या कायद्यांच्या विरोधात आहे, माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २००० च्या तरतुदीनुसार आणि भारतातील संबंधित आणि लागू असलेल्या कायद्यानुसार आणि केंद्र व राज्य शासनाने वेळोवेळी त्याअंतर्गत केलेल्या नियमानुसार दंडनीय राहिल.

परंतु आणखी असे की, जर कोणत्याही व्यक्तीने माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २०००च्या कलम ४३ आणि प्रकरण ११ मधील तरतुदींचे उल्लंघन केले तर, तो माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २००० च्या तरतुदींनुसार नुकसान भरपाई किंवा दंड भरण्यास जबाबदार राहील.

- (जी) आयोग, प्रकरण शीघ्र गतीने निकालात काढण्यासाठी उचित वाटेल त्याप्रमाणे, प्रकरणाच्या सुनावणीचे टप्पे, पध्दत, ठिकाण, तारीख आणि वेळ, ठरवेल.
- (एच) आयोगाने जर पक्षकारास त्याचा पुरावा प्रतिज्ञापत्राद्वारे मांडण्याचे निदेश दिले तर, आयोग अन्य पक्षकारांना त्यास प्रतिज्ञापत्राद्वारे प्रतिउत्तर दाखल करण्याची वाजवी संधी देईल.
- (आय) आयोगाने जर पक्षकारास त्याचा पुरावा तोंडी मांडण्याचे निदेश दिले तर, आयोग दाखल करण्यात आलेल्या पुराव्यासंदर्भात कामकाजातील अन्य पक्षकारांना असा तोंडी पुरावा सादर करणाऱ्या पक्षकाराची उलट-तपासणी घेण्याची वाजवी संधी देईल.
- (जे) आयोग, आवश्यकता किंवा इष्ट वाटल्यास, कोणत्याही पक्षकाराचा पुरावा आयोगाने या प्रयोजनासाठी पदनिर्देशीत केलेल्या अधिकाऱ्याने किंवा व्यक्तीने नोंदविण्याचे किंवा निर्देशित व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंग सॉफ्टवेअरच्या माध्यमातून नोंदविण्याचे निदेश देऊ शकेल.
- (के) आयोग कार्यवाहीच्या कोणत्याही टप्प्यावर कोणत्याही पक्षकाराला त्याच्या लेखी वादप्रतिवादामध्ये न्याय्य वाटेल अशा पध्दतीने आणि अशा अटींवर, त्या प्रयोजनासाठी आदेशामध्ये निश्चित केलेल्या कालमर्यादेमध्ये, फेरफार किंवा दुरुस्ती करण्याची परवानगी देईल, आणि अशा सर्व दुरुस्त्या प्रकरणावर निर्णय देण्याच्या प्रयोजनासाठी आवश्यक असेल त्याप्रमाणे करण्यात येतील.
- (एल) आयोग कार्यवाहीच्या कोणत्याही टप्प्यावर कोणत्याही लेखी वादप्रतिवादातील कोणतीही बाब काढून टाकण्यास किंवा दुरुस्त करण्यास सांगू शकेल.
 - (१) जे अनावश्यक, क्षुल्लक किंवा उपद्रवकारक असू शकेल किंवा
 - (२) ज्यामुळे कार्यवाही पूर्वग्रहदूषित, गोंधळात टाकणारी किंवा त्यास विलंब होऊ शकेल किंवा
 - (३) ज्यामुळे आयोगाच्या प्रक्रियेचा अन्यथा दुरुपयोग होऊ शकेल.
- (एम) आयोग कार्यवाहीच्या कोणत्याही टप्प्यावर, कोणत्याही पक्षकारांच्या अर्जावर किंवा अर्जाशिवाय, आणि आयोगाला न्याय्य वाटेल अशा अटींवर, आदेश देऊ शकेल की, अनुचितरित्या सामील केलेल्या कोणत्याही पक्षकाराचे नाव, याचिकाकर्ता किंवा प्रतिवादी म्हणून असो, काढून टाकण्यात यावे, आणि कोणत्याही व्यक्तीचे नाव सामील करावयास पाहिजे त्यास, याचिकाकर्ता किंवा प्रतिवादी म्हणून

असो, किंवा ज्याची आयोगासमोरील उपस्थिती त्या प्रकरणात समाविष्ट असलेल्या सर्व प्रश्नांवर अभिनिर्णय देण्यासाठी आणि समझोता करण्यासाठी आयोगाला प्रभावीपणे आणि पूर्णपणे शक्य होण्याकरिता आवश्यक असू शकेल त्यास, सामील करण्यात यावे.

(एन) प्रकरण तातडीचे असल्यास, रेकॉर्डवरील अधिवक्ता/पक्षकार व्यक्ती/प्राधिकृत प्रतिनिधी यांनी प्रकरणाचा उल्लेख करण्यासाठी तीन (३) दिवसांपेक्षा कमी नसणाऱ्या कालावधीत आगाऊ अर्ज दाखल करणे आवश्यक आहे.

परंतु आणखी असे की, आयोग आपल्या स्वेच्छाधिकारात, प्रकरणाची निकड विचारात घेऊन प्रकरणाचा उल्लेख करण्याची परवानगी देऊ शकेल.

परंतु आणखी असे की, आयोग प्रकरणाचा उल्लेख करण्यासाठी अनुसरावयाच्या परिचालनाची कार्यपद्धती आणि प्रोटोकॉल वेळोवेळी जारी करील.

(ओ) आयोग ज्यास कायद्याखाली सूट मिळाली आहे अशा व्यक्तिव्यतिरिक्त कोणत्याही व्यक्तिला आयोगाने पदनिर्देशित केलेल्या अधिकाऱ्याकडून शपथ घेण्याचा निदेश देऊ शकेल.

(पी) आयोग संबंधित पक्षकारांना आयोगासमोरील कोणत्याही प्रकरणामध्ये युक्तीवादांची लेखी टिपणी आणि/किंवा निवेदने दाखल करण्याचे निदेश देऊ शकेल.

२३. अधिक माहिती, पुरावा, इ.:

(ए) आयोग, कोणत्याही प्रकरणी आदेश देण्यापूर्वी कोणत्याही वेळी कोणत्याही एका किंवा अधिक पक्षकारांना किंवा आयोगास उचित वाटेल अशा अन्य कोणत्याही व्यक्तीस, निवेदने दाखल करण्यास सांगू शकेल आणि आयोगास आदेश देणे शक्य होण्यासाठी अन्य पक्षकारास उत्तर देण्याची आणि आवश्यक वाटेल असा कागदोपत्री किंवा इतर पुरावा सादर करण्याची संधी देईल.

(बी) आयोगास, त्याच्यासमोरील प्रकरणाशी संबंधित असलेल्या कोणत्याही चौकशी किंवा कार्यवाहीच्या प्रयोजनासाठी, दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ अंतर्गत दिवाणी न्यायालयाला निहित असल्याप्रमाणे अधिकार असतील, तसेच आयोग, साक्षीदरांना समन्स पाठविण्याचे, पुरावा म्हणून सादर करता येण्याजोग्या कोणत्याही दस्तऐवजाचा किंवा वस्तुचा शोध घेऊन ती सादर करण्याचे, कोणतेही सार्वजनिक अभिलेखे कोणत्याही कार्यालयांतून मागविण्याचे, आयोगाच्या मते प्रकरणाशी संबंधित कोणाही व्यक्तीच्या नियंत्रणाखाली किंवा ताब्यात असलेल्या नोंदवह्या, लेखे किंवा इतर दस्तऐवज अथवा माहितीची तपासणी आयोगाच्या अधिकाऱ्याने किंवा नामनिर्देशित व्यक्तीने करण्याचे निदेश देऊ शकेल.

२४. मुद्यांबाबत इतरांचे मत मागविणे :

- (ए) कामकाज कोणत्याही टप्प्यावर असताना, आयोगास उचित वाटेल असा प्रकरणातील मुद्दा किंवा मुद्यांवर, केवळ आयोगाच्याच अधिकाऱ्यांपुरते मर्यादित न ठेवता अन्य कोणत्याही व्यक्तिकडे, जी आयोगाच्या मते सल्ला किंवा मत देण्यासाठी पात्र आहे, संदर्भ करण्याचा अधिकार आयोगास असेल.
- (बी) आयोग कोणत्याही स्थळाच्या किंवा स्थळांच्या तपासणीसाठी आणि अशा स्थळांच्या किंवा त्यांतील सुविधांच्या अस्तित्वाबद्दल किंवा त्यांच्या सद्यस्थितीबद्दल अहवाल सादर करण्यासाठी, केवळ आयोगाच्या अधिकाऱ्यांपुरते मर्यादित न ठेवता, अन्य कोणत्याही व्यक्तीस वेळोवेळी नियुक्त करू शकेल.
- (सी) आयोगाच्या मते जी व्यक्ती माहितीपूर्ण सल्ला किंवा मत देण्यास सक्षम आहे अशा कोणत्याही व्यक्तीस, आयोग वर पदनिर्देशित केलेल्या व्यक्तींसमोर हजर राहण्याचे आणि त्यांचे संबंधित दृष्टिकोन व्यक्त करण्याचे आणि/किंवा त्यांना जे मुद्दे किंवा विषय संदर्भ करण्यात आले आहेत त्यावर सादरीकरण करण्याचे निदेश देऊ शकेल.
- (डी) जेथे कामकाजात उद्भवलेल्या कोणत्याही प्रश्नावर लिपिकवर्गीय कृतीचा समावेश असेल जी, आयोगाच्या मते, आयोगासमोर सोईस्कररित्या पार पाडली जाऊ शकत नसेल, तर आयोग, आवश्यकतेनुसार त्यासाठीची लेखी कारणे नोंदवून, आयोगाच्या मते तसे करणे न्यायाच्या हिताच्या दृष्टीने आवश्यक किंवा समयोचित असेल तर, त्यास योग्य वाटेल अशा व्यक्तिला सदर लिपिकवर्गीय कृती पार पाडण्याचे आणि त्यावर अहवाल सादर करण्याचे निर्देश देऊ शकेल.
- (इ) अशा व्यक्तीकडून प्राप्त झालेला अहवाल किंवा मत प्रकरणाच्या अभिलेखाचा एक भाग बनेल व आयोगाने पदनिर्देशित केलेल्या व्यक्तीने दिलेल्या अहवालाची किंवा मताची एक प्रत पक्षकारांना दिली जाईल. पक्षकारांना अहवाल किंवा मताच्या बाजूने किंवा विरोधात आपले तोंडी किंवा लेखी निवेदन करण्याचा, जसे असेल तसे, हक्क असेल. ज्या व्यक्तीकडून असे मत किंवा सल्ला देण्यात आला आहे त्याची उलट-तपासणी घेण्याची परवानगी देण्यात येणार नाही तसेच त्याला मत दाखल करण्यास किंवा साक्ष देण्यास परवानगी देण्यात येणार नाही.

परंतु असे की, आयोगाने नामनिर्देशित केलेल्या अशा व्यक्तीकडून प्राप्त झालेला अहवाल किंवा मत स्वीकारण्यास आयोग बांधील राहणार नाही.

परंतु आणखी असे की, आयोग वर नमूद केलेल्या व्यक्तींच्या/अधिकाऱ्यांच्या कार्यवाहीच्या पद्धतीने कोणत्याही कारणाने असमाधानी असल्यास, आयोग त्यास योग्य वाटेल अशी पुढील चौकशी करण्याचे निर्देश देऊ शकेल.

२५. कोणताही पक्षकार उपस्थित न राहिल्यास अनुसरावयाची कार्यपद्धती :

- (ए) जेव्हा एखाद्या पक्षकारास आयोगाच्या सूचनेप्रमाणे आवश्यक असतानाही तो हजर राहत नाही व अनुपस्थितीचे पुरेसे कारणही कळवीत नसेल तर, अशा प्रकरणी, आयोग-
- (१) पक्षकार जर अर्जदार असेल तर त्याचा अर्ज खारीज करू शकेल, किंवा
- (२) असा पक्षकार विरोधक, प्रतिवादी किंवा अन्य कोणताही पक्षकार असेल तर त्याच्याविरुद्ध एकतर्फी कार्यवाही करेल.
- (बी) जेव्हा अर्जदार तसेच विरोधक अर्ज सुनावणीसाठी पुकारण्यात आला असताना उपस्थित नसतील तर आयोग त्यांच्या अनुपस्थितीमुळे अर्ज खारीज करू शकेल. तथापि, अशा रीतीने अर्ज खारीज करण्यात आला तरी परिसीमा अधिनियमांच्या अधीन राहून त्याच मुद्यासंबंधी नव्याने अर्ज दाखल करण्यास बाधा येणार नाही.
- (सी) अर्जदार, खारीज आदेशाच्या तारखेपासून तीस (३०) दिवसांच्या आत, खारीज आदेश रद्द करण्यासाठी अर्ज देखील करू शकेल.
- (डी) अनुपस्थितीसाठी पुरेसे कारण होते याबाबत जर आयोगाची खात्री पटली तर, आयोग अर्ज खारीज करण्याचा आदेश रद्दबातल करेल आणि अर्जाच्या संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी तारीख निश्चित करेल.
- (इ) जर अर्जदार आयोगासमोर उपस्थित राहिला आणि कोणताही प्रतिपक्ष किंवा अन्य पक्षकार त्याप्रमाणे उपस्थित राहिला नाही तर, अशा गैरहजर राहिलेल्या पक्षकारांवर यथोचित नोटीस बजावण्यात आली असल्याची खात्री पटल्यावर, आयोग अशा प्रतिपक्ष / अन्य पक्षकारांविरुद्ध प्रकरणात पुढील कार्यवाही एकतर्फी करेल.

२६. याचिका मागे घेणे आणि निकालात काढणे:

- (ए) जर याचिकाकर्त्याने, कोणत्याही कार्यवाहीमध्ये अंतिम आदेश पारित करण्याआधी कोणत्याही वेळी, आयोगाची खात्री केली की कोणत्याही किंवा सर्व प्रतिवाद्यांविरुद्धची त्याची याचिका मागे घेण्याची परवानगी देण्यासाठी पुरेसे आधारकारण आहे, तर आयोग आदेशाद्वारे याचिकाकर्त्यास तसे करण्याची परवानगी देऊ शकेल.
- (बी) या विनियमांतर्गत कार्यवाही सुरु ठेवणे अनावश्यक आहे किंवा प्रक्रियेचा दुरुपयोग आहे असे आयोगाचे जर मत झाले तर, आयोग कोणत्याही टप्प्यावर, त्यास योग्य वाटेल त्यानुसार, त्यासाठीची लेखी कारणे नोंदवून कार्यवाही समाप्त करू शकेल आणि खर्च लादू शकेल.

२७. आयोगाचे आदेश :

- (ए) कार्यवाहीमध्ये सुनावणी घेतलेला आयोग अशा कार्यवाहीमध्ये आदेश देईल आणि अशा आदेशांवर अशा कार्यवाहीमध्ये सुनावणी घेणारे आयोगाचे सदस्य सहा करतील.
- (बी) आयोगाकडून देण्यात आलेला प्रत्येक आदेश एक तर्कसंगत आदेश असेल.
- (सी) दैनिक आदेश, शक्य असेल तेथवर, सुनावणी झाल्यानंतर लगेच परंतु सुनावणीच्या दिनांकापासून कामाच्या तीन (३) दिवसांनंतर नाही, आयोगाच्या संकेत-स्थळावर अपलोड करण्यात येतील.

परंतु असे की, दैनिक आदेश विशिष्ट प्रकरणाच्या अपवादात्मक किंवा अपरिहार्य परिस्थितीत सुनावणीच्या दिनांकापासून कामाच्या तीन (३) दिवसांनंतर आयोगाच्या संकेत-स्थळावर अपलोड करण्यात येऊ शकतील.

परंतु आणखी असे की, जर प्रकरण कोणत्याही विशिष्ट निदेशांशिवाय आदेशासाठी राखून ठेवण्यात आल्यास, सुनावणीच्या दिनांकापासून कामाच्या तीन (३) दिवसांच्या आत आयोगाच्या संकेत-स्थळावर फक्त प्रकरण/प्रकरणांची स्थिती दाखविणारे दस्तऐवज अपलोड करण्यात येतील.

- (डी) आयोगाचे सर्व आदेश आयोगाच्या संकेत-स्थळावर उपलब्ध असतील.

परंतु असे की, आयोगाचे सर्व आदेश आयोगाच्या संकेत-स्थळावर प्रदर्शित झाल्याच्या दिनांकापासून किंवा आयोगाने ई-मेल पाठविल्याच्या दिनांकापासून पक्षकारांना कळविण्यात आल्याचे मानण्यात येईल आणि कोणत्याही पक्षकारांनी आयोगाच्या आदेशाच्या पूर्ततेच्या प्रयोजनासाठी, आयोगाच्या आदेशाची डाउनलोड केलेली प्रत, आयोगासमोरील कामकाजातील कोणत्याही पक्षकाराच्या वकिलाने त्याचे नाव, शिक्का आणि नोंदणी क्रमांकासह साक्षांकित केलेली, अशा पूर्ततेसाठी पुरेशी असल्याचे मानण्यात येईल आणि आयोगाच्या आदेशाची पूर्तता करणे आवश्यक असलेल्या पक्षकाराकडून ती स्वीकारण्यात येईल आणि त्यावर कार्यवाही करण्यात येईल.

- (इ) जर सुनावणी झाल्यानंतर आणि आदेश किंवा निर्णय देताना, आयोगाचा अध्यक्ष किंवा कोणत्याही सदस्याचे यांचे भिन्नमत असेल, तर तो/ती कारणासह त्याचा/तिचा भिन्नमत आदेश देईल. आयोगाचा बहुमताचा दृष्टीकोन आदेशामध्ये अंतिम राहील.

परंतु असे की, आयोगाच्या दोन सदस्यांनी (अध्यक्षांसहित) मिळून बनलेल्या खंडपीठांतील सदस्यांचे कोणत्याही मुद्याबाबत मत भिन्न असेल तर, अध्यक्ष किंवा त्यांच्या अनुपस्थितीत, अध्यक्षपदस्थ सदस्यास दुसरे किंवा निर्णायक मत असेल.

- (एफ) आयोगाने पारित केलेले किंवा कळविलेले सर्व आदेश आणि निर्णय हे सचिवाच्या किंवा अध्यक्षांने याबाबतचे अधिकार प्रदान केलेल्या अधिकाऱ्याच्या सहीने प्रमाणित करण्यात येतील आणि त्यावर आयोगाची अधिकृत मोहोर असेल.

२८. निर्णय, निदेश आणि आदेश यांचे पुनर्विलोकन :

- (ए) आयोगाच्या निदेश, निर्णय किंवा आदेशाने बाधित झालेली कोणतीही व्यक्ति ज्यावर (१) कोणतेही अपील दाखल करण्यात आलेले नाही किंवा (२) ज्यावर कोणतेही अपील दाखल करता येत नाही, तिला जर एखादी नवीन आणि महत्वाची बाब किंवा पुरावा मिळाला, जो योग्य काळजी घेऊनही तिला ज्ञात नव्हता किंवा जो निदेश, निर्णय किंवा आदेश देण्यापूर्वी केव्हाही सादर करता आला नाही, किंवा अभिलेखावरून चूक किंवा उणीवा असल्याचे सकृतदर्शनी दिसून आल्यास किंवा अन्य कोणत्याही पुरेशा कारणामुळे, अशी व्यक्ति निदेश, निर्णय, आदेशाच्या दिनांकापासून पंचेचाळीस (४५) दिवसांच्या आत अशा आदेशाचे पुनर्विलोकन करण्यासाठी आयोगाकडे अर्ज करू शकेल.
- (बी) या विनियमांखाली ज्या पद्धतीने याचिका दाखल करण्यात येते त्याच पद्धतीनुसार अशा पुनर्विलोकनासाठी अर्ज दाखल करण्यात येईल.
- (सी) पुनर्विलोकन अर्जावर, व्यवहार्य असेल तेथवर, मूळ आदेश पारित केलेल्या आयोगाच्या त्याच पीठाकडून निर्णय घेण्यात येईल.
- (डी) निर्णय, निदेश किंवा आदेश यांच्या पुनर्विलोकनाचे कामकाज चालवितांना दिवाणी प्रक्रिया संहिता १९०८ अंतर्गत दिवाणी न्यायालयांना जे अधिकार असतात तेच अधिकार आयोगास देखील असतील.
- (इ) आयोगास अशा पुनर्विलोकनासाठी पुरेसे कारण नसल्याचे आढळून आल्यास, आयोग, अशा व्यक्तीला या प्रकरणी म्हणणे मांडण्याची संधी देऊन, असा पुनर्विलोकन अर्ज फेटाळेल.
- (एफ) जर आयोगाचे असे मत झाले की, हा पुनर्विलोकन अर्ज मंजूर करणे योग्य आहे, तर आयोग तो मंजूर करेल. परंतु असे की, पुनर्विलोकनाचा अर्ज ज्या निर्णय किंवा आदेशा विरुद्ध करण्यात आला आहे त्याच्या समर्थनार्थ उपस्थित राहणे व त्याची बाजू ऐकली जाणे शक्य व्हावे म्हणून, विरुद्ध बाजूला किंवा पक्षकाराला पूर्वसूचना दिल्याशिवाय असा अर्ज मंजूर केला जाणार नाही.

२९. मृत्युनंतर कामकाज चालू ठेवणे, इ. :

- (ए) जेव्हा एखाद्या कामकाजात कामकाजाशी संबंधित अशा कोणत्याही पक्षकाराचे निधन होते किंवा त्यास दिवाळखोर म्हणून घोषित करण्यात येते किंवा कंपनीच्या बाबतीत तिचे परिसमापन झाल्यास / ती गुंडाळण्यात आल्यास हितसंबंधी-वारस, निष्पादक, प्रशासक, रिसीव्हर, परिसमापक किंवा संबंधित पक्षकाराचे कायदेशीर प्रतिनिधी यांपैकी जे असतील त्यांच्याबरोबर कामकाज चालू राहील.

- (बी) आयोगाने हितसंबंधी-वारसांना प्रकरणांत आणण्याची गरज नसल्याचे निदेश दिल्यास आयोग याबाबतची कारणे नोंदवून कामकाज समाप्त करेल.
- (सी) जर कोणत्याही व्यक्तीस हितसंबंधी वारस, इ.ना प्रकरणांत आणण्याची इच्छा असेल तर तिला यासाठी हितसंबंधी-वारसांना रेकॉर्डवर आणण्याची घटना घडून गेल्यावर नव्वद (९०) दिवसांच्या आत अर्ज दाखल करावा लागेल. आयोग पुरेशा कारणांसाठी विलंब, असल्यास, माफ करू शकेल.

प्रकरण ३ : संकीर्ण

३०. आयोगाचे अभिलेखे -- दस्तऐवजीकरण, निरीक्षण, गोपनीयता आणि सुसाध्यता :

- (ए) आयोग, शक्य तितक्या लवकर, त्याच्या अभिलेख्यांची क्रमवारी नोंद असलेली नोंदवही ठेवेल - ज्यामध्ये, अन्य बाबींबरोबरच, दाखल करण्यात आलेल्या याचिका, घेण्यात आलेल्या सुनावण्यांचा तपशील, वेळोवेळी निर्गमित केलेले आदेश / दस्तऐवज यांचा अंतर्भाव असेल.
- (बी) खालील उप-विनियम (डी) च्या अधीन राहून व आयोग ठरवेल त्या शुल्काचा भरणा करण्याच्या आणि आयोग ठरवलेल्या अटीचे पालन करण्याच्या अधीन राहून आयोगाचे अभिलेखे तपासणीसाठी सर्वांना खुले असतील.
- (सी) आयोग, त्यास योग्य वाटतील अशा अटी आणि शर्तीवर, आयोगाकडे उपलब्ध असलेले दस्तऐवज आणि कागदपत्रांच्या प्रमाणित प्रती, कोणत्याही व्यक्तीला, शुल्काचे प्रदान करण्याच्या आणि आयोग निदेश देईल त्यानुसार शर्तीचे पालन करण्याच्या अधीन राहून, देऊ शकेल. दस्तऐवजांच्या प्रमाणित प्रती मिळण्यासाठी करण्यांत आलेल्या विनंतीला वाजवी वेळेत प्रतिसाद देण्यासाठी आयोग एक अधिकारी पदनिर्देशित करेल. हा अधिकारी सोबतच्या नमुना-५ मध्ये करण्यात आलेल्या अशा अर्जाची नोंदवही ठेवेल आणि विनंती अर्ज प्राप्त झाल्याच्या तारखेपासून कामाच्या पंधरा (१५) दिवसांच्या आत मागितलेल्या दस्तऐवजांच्या प्रमाणित प्रती पाठविण्याचा प्रयत्न करेल.

परंतु असे की, जेव्हा जेव्हा आयोग अभिलेख्यांचे डिजिटायझेशन पूर्ण करील तेव्हा, कोणतीही व्यक्ती आयोगाच्या ऑनलाईन अभिलेख्यामध्ये उपलब्ध असलेल्या आदेशाच्या/दस्तऐवजांच्या प्रमाणित प्रतीसाठी ऑनलाईन अर्ज करू शकेल आणि आयोगाने स्वतंत्रपणे अधिसूचित केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार, अर्ज करणाऱ्या व्यक्तींनी ऑनलाईन पद्धतीद्वारे रकमेचा भरणा केल्यावर प्रती देण्यात येतील.

- (डी) आयोग, आदेशाद्वारे, आयोगाकडे असलेली कोणतीही माहिती, दस्तऐवज, कागदपत्रे/ सामग्री गोपनीय किंवा विशेषाधिकार असलेली म्हणून ठरवू शकेल व त्यामुळे ती तपासणीसाठी किंवा तिच्या प्रमाणित प्रती उपलब्ध न करण्याचे निदेश देईल आणि आयोग, या दस्तऐवजांचा, कागदपत्रांचा किंवा सामग्रीचा उपयोग आयोगाने विनिर्देशपूर्वक प्राधिकृत केल्याशिवाय अन्य कोणत्याही प्रकारे न करण्याचेही निदेश देऊ शकेल.
- (इ) आयोग, जनहिताच्या बाबींमध्ये जनतेचा अर्थपूर्ण सहभाग व्हावा याकरिता जनतेचे हितसंबंध असलेली माहिती, इतर बाबींबरोबरच, संकेत-स्थळाद्वारे जनतेला सुसाध्य आणि उपलब्ध करून देण्यासाठी प्रयत्नशील राहील.
- (एफ) आयोगाचे कार्यालयीन अभिलेखे इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात रुपांतरित केल्यानंतर माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २००० च्या कलम ७ नुसार आयोगाने वेळोवेळी मंजूर केलेल्या परिचालनाची कार्यपद्धती आणि प्रोटोकॉलप्रमाणे ते नष्ट करण्यात येतील.
- परंतु असे की, आयोगाने पदनिर्देशित केलेला अधिकारी अभिलेख्यांचे इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात रुपांतरण करण्याच्या कामाचे आणि प्रत्यक्ष अभिलेखे नष्ट करण्याच्या कामाचे पर्यवेक्षण करील.
- परंतु आणखी असे की, नष्ट करावयाच्या कार्यालयीन अभिलेख्यांचे परिणामकारक रीतीने तुकडे करण्यात येतील.
- परंतु आणखी असेही की, आयोगाच्या पदनिर्देशित अधिकाऱ्याकडून इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपातील अभिलेख्यांची नोंदवही ठेवण्यात येईल आणि त्यामध्ये अभिलेखे नष्ट करण्यासंबंधातील सर्व नोंदी करण्यात येतील.
- (जी) आयोगाची कोणतीही संचिका किंवा अभिलेख हरवल्यास किंवा गहाळ झाल्याच्या प्रकरणी, आयोग वेळोवेळी निश्चित करील त्याप्रमाणे संचिका किंवा अभिलेख पुन्हा तयार करण्यासाठी सर्व प्रयत्न करण्यात येतील.

३१. वाद लवादाकडे सोपवणे :

- (ए) जेथे एखादी बाब, कायद्यान्वये किंवा त्या अंतर्गत, लवादामार्फत सोडवणे आवश्यक असेल तर, अशा बाबीसंबंधात कोणत्याही पक्षकाराने अर्ज केल्यास, जर परवानाधारकाच्या परवान्यात अन्य तरतूद विशेषत्वाने केलेली नसेल तर, आयोग नामनिर्देशित करील ती व्यक्ती किंवा त्या व्यक्ती निर्णय घेऊ शकतील; परंतु अन्य सर्व बाबींमध्ये लवाद हा 'लवाद व समेट अधिनियम, १९९६' (१९९६ चा २६) मधील तरतुदींच्या अधीन राहून कार्य करील.

- (बी) वरील तरतुदींमधील सर्वसाधारणता काहीही असली तरी आयोग, ज्याच्यापुढे लवाद कराराचा भाग असलेल्या बाबीं संदर्भात एखादी कार्यवाही आणली असेल, जर त्या लवाद करारातील एक पक्षकार किंवा त्याच्या मार्फत किंवा त्या अंतर्गत दावा करत असणाऱ्या व्यक्तीने, वादातील मुद्यांबाबत प्रथम निवेदन सादर केल्याच्या दिनांकाच्या आत अर्ज केल्यास, सर्वोच्च न्यायालय किंवा कोणत्याही न्यायालयाचा कोणताही निकाल, डिक्री किंवा आदेश काहीही असला तरी, जर आयोगाला सकृतदर्शनी कोणताही वैध लवाद करार अस्तित्वात नसल्याचे आढळून आले नाही तर, संबंधित पक्षकारांना लवादाकडे जाण्यास आयोग संबोधित करील.
- (सी) वरील उप-विनियम (बी) मध्ये उल्लेख केलेला अर्ज जर त्यासोबत मूळ लवाद करार किंवा त्याची यथोचितपणे प्रमाणित प्रत जोडलेली नसेल तर या अर्जाची दखल घेण्यात येणार नाही.
- परंतु असे की, उप-विनियम (बी) अंतर्गत ज्या पक्षकाराने लवादाकडे संदर्भ करण्यासाठी अर्ज केलेला असेल त्याच्याकडे जर मूळ लवाद करार किंवा त्याची प्रमाणित प्रत उपलब्ध नसेल आणि असा करार किंवा त्याची प्रमाणित प्रत करारातील दुसऱ्या पक्षकाराने ठेवून घेतली असेल, तर असा अर्ज करणारा पक्षकार त्याचा अर्ज लवाद कराराच्या प्रतीसह दाखल करील आणि त्याचबरोबर आयोगाला एक याचिका सादर करील, ज्यामध्ये आयोगाने त्या दुसऱ्या पक्षकारास त्याच्याकडील मूळ लवाद करार किंवा त्याची असलेली प्रमाणित प्रत आयोगाकडे सादर करण्यासाठी निर्देश देण्याकरिता आयोगास विनंती करील.
- (डी) वरील उप-विनियम (बी) अंतर्गत अर्ज करण्यात आलेला असेल आणि आयोगाकडे हा प्रश्न प्रलंबित असेल तरी देखील लवाद प्रक्रिया सुरु करता येईल किंवा चालू ठेवण्यात येईल आणि लवाद निकाल देऊ शकेल.

३२ अधिनियमातील आदेश आणि निदेश, नियम, विनियम आणि तरतुदींची अंमलबजावणी :

- (ए) अधिनियमाच्या कलम १४२ अंतर्गत कोणतीही कारवाई करण्यासाठी, अधिनियमाच्या तरतुदी अंतर्गत दंड, अतिरिक्त दंड, किंवा अन्य कोणताही दंड यासह, कोणतीही कारवाई सुरु करण्याकरिता आयोग खालीलप्रमाणे कार्यवाही करील:
- (एक) आयोग कसुरदाराला एक कारणे दाखवा नोटीस पाठविल, ज्यामध्ये त्याच्याविरुद्ध असलेला विशिष्ट आरोप नमूद असेल आणि त्याबाबत त्याने जबाब देण्यासाठी त्याला नैसर्गिक न्याय म्हणून त्याचे म्हणणे मांडण्याची संधी देण्यात येईल.
- परंतु असे की, कलम १४२ अंतर्गत कार्यवाही सुरु करण्यासाठी हे एक योग्य प्रकरण असल्याबाबत आयोगाची सकृतदर्शनी खात्री झाली तरच केवळ आयोग कार्यवाही करील आणि विनिर्दिष्ट आरोपाच्या संबंधात पाठवावयाच्या कारणे दाखवा नोटीसमध्ये अशी खात्री झाल्याचे नमूद करील आणि सदर कारणे

दाखवा नोटीस संबंधित व्यक्तीला स्वतःचा बचाव करण्यासाठी किंवा त्याच्यावरील विशिष्ट आरोप खोडून काढण्यासाठी पाठविल.

परंतु आणखी असे की, कारणे दाखवा नोटीसमध्ये नमूद केलेले आरोप हे पुरेसे आणि स्पष्ट असतील आणि कसुरदाराला नेमके कोणत्या आरोपाविरुद्ध जबाब देणे आवश्यक आहे याची स्पष्ट कल्पना देतील.

परंतु आणखी असे की, कारणे दाखवा नोटीसमध्ये नमूद केलेल्या आरोपासंबंधी खुलासा करण्यासाठी कसुरदाराला किंवा अन्य कोणत्याही संबंधित व्यक्तीला पुरेसा वेळ देण्यात येईल.

परंतु आणखी असेही की, अधिनियमाच्या कलम १४२ अंतर्गत कोणतीही कारवाई करण्यापूर्वी नैसर्गिक न्याय देण्याच्या तत्वाचे पालन करण्यासाठी कसुरदाराला किंवा अन्य कोणत्याही संबंधित व्यक्तीला पुरेसा वेळ देण्यात येईल.

(दोन) आयोग अधिनियमाच्या कलम १४२ अंतर्गत आदेश देताना कसुरदार किंवा अन्य कोणत्याही संबंधित व्यक्तीचे म्हणणे ऐकून घेईल:

परंतु आणखी असे की, कसुरदार किंवा अन्य कोणत्याही संबंधित व्यक्तीला आयोगाशी संपर्क साधण्यासाठी पुरेसा वेळ देण्यात येईल यामध्ये आयोग त्या कसुरदाराने किंवा अन्य कोणत्याही संबंधित व्यक्तीने केलेल्या खुलाशाची छाननी करेल आणि खुलासा समाधानकारक आहे किंवा नाही याची तपास करेल. आयोगाला जर देण्यात आलेला खुलासा समाधानकारक वाटला तर अधिनियमाच्या १४२ अंतर्गत सुरु केलेली कार्यवाही रद्द करू शकेल. आयोगाला जर देण्यात आलेला खुलासा समाधानकारक वाटला नाही तर, आयोग त्या कसुरदाराला आयोगासमोर हजर राहण्यासाठी बोलावेल आणि कसुरदार आणि अन्य कोणत्याही संबंधित व्यक्तीच्या उपस्थितीत त्याच्यावरील विशिष्ट आरोप निश्चित करील आणि आयोग सदर आरोपांच्या संबंधात चौकशी सुरु करणार असल्याचे त्याला कळविल आणि हे आरोप खोडून काढण्यासाठी/विरोध करण्यासाठी संबंधित व्यक्तीला सुनावणीच्या माध्यमातून आणखी खुलासा करण्याची आणि आणखी कागदपत्रे दाखल करण्याची एक संधी देईल.

(तीन) पटलावर उपलब्ध असलेला पुरावा विचारात घेतल्यावर आणि पक्षकारांची सुनावणी घेतल्यावर, आयोग सुनावणीमध्ये झालेला युक्तिवाद आणि संबंधित व्यक्तीने दाखल केलेले पुरावे/स्पष्टीकरण विचारात घेऊन, कसुरदार किंवा अन्य कोणत्याही संबंधित व्यक्तीविरुद्ध निश्चित केलेले आरोप सिद्ध झालेले आहेत किंवा नाहीत याचा तपास करील. आयोगाचे जर आरोप सिद्ध होत नसल्याचे मत झाले तर, त्या टप्प्यावर झालेली कार्यवाही, रद्द करण्यात येऊ शकेल. आयोगाचे जर असे मत झाले की ठेवलेले आरोप सिद्ध झाले आहेत

तर, आयोग त्या कसुरदाराला किंवा अन्य संबंधित व्यक्तीला त्यास योग्य वाटेल त्याप्रमाणे दंड ठोठावेल आणि शिक्षा देईल.

(चार) विशेष आदेशाने बदल करण्यात आला नाही तर, आयोगाने विनियम ३३ अंतर्गत आदेशित केलेले दंड, आकार किंवा भरपाई, आयोगाच्या असे दंड, आकार किंवा भरपाई आकारण्याच्या आदेशाच्या ३० दिवसांच्या आत किंवा आयोग वाढवून देईल अशा वाढवलेल्या दिनांकाच्या आत भरावी लागेल.

(बी) अधिनियमाच्या कलम १४६ अंतर्गत कारवाई करण्यासाठी, आयोग अधिनियमाच्या कलम १५१ नुसार शिक्षा करता येण्यासारख्या गुन्ह्यांची दखल घेण्याच्या प्रयोजनासाठी, दिवाणी न्यायालयात किंवा फौजदारी न्यायालयात, जसे असेल तसे, लेखी तक्रार दाखल करील.

३३. अंतरिम आदेश, तपासणी, चौकशी, माहिती गोळा करणे, इ. :

(ए) आयोग, प्रकरणातील वस्तुस्थिती आणि परिस्थिती विचारात घेऊन, कोणत्याही कामकाजाच्या कोणत्याही टप्प्यावर त्यास उचित वाटेल त्यानुसार, अंतरिमकालीन किंवा अंतरिम आदेश देऊ शकेल.

(बी) माहिती गोळा करण्यासाठी, तपासणी, चौकशी, प्रवेश, शोध, जप्ती करण्यासाठी आयोग, त्याला सामान्यतः असलेल्या अधिकारांना बाधा येऊ न देता, त्याला योग्य वाटतील असे आदेश किंवा निदेश देऊ शकेल, ज्यांत अन्य बाबींबरोबरच खालील बाबींचाही समावेश असेल -

(१) आयोग कोणत्याही वेळी त्याच्या सचिवाला, किंवा एका अथवा अधिक अधिकाऱ्यांना किंवा आयोगाला उचित वाटेल अशा कोणत्याही अन्य व्यक्तीस अधिनियमानुसार आयोगाच्या अधिकारक्षेत्राखाली येणाऱ्या कोणत्याही बाबींचा अभ्यास, तपासणी करण्यास किंवा माहिती देण्याचे निदेश देऊ शकेल.

(२) आयोग, वरील कामासाठी, त्यास योग्य वाटतील असे अन्य निदेश देऊ शकेल आणि त्यात अहवाल कधी सादर करावयाचा किंवा माहिती कधी द्यावयाची आहे त्याबाबत कालमर्यादा नमूद करू शकेल.

(३) आयोग, कोणत्याही व्यक्तीला पुस्तके, लेखे इ. आयोगाच्या अधिकाऱ्याकडे सादर करण्यास, त्यांची तपासणी करण्यास व ठेवण्यास किंवा पदनिर्देशित केलेल्या अधिकाऱ्याकडे माहिती पाठविण्यास, स्वतः निदेश देऊ शकेल किंवा असे निदेश देण्यास सचिवाला किंवा अधिकाऱ्यास प्राधिकृत करेल.

(४) आयोग अधिनियमानुसार आपली कार्ये पार पाडण्यासाठी आयोगास आवश्यक वाटणारी अशी कोणतीही माहिती, तपशील किंवा दस्तऐवज गोळा करण्यासाठी निदेश देऊ शकेल.

- (५) असा अहवाल किंवा मिळालेली माहिती ही आयोगास जर अपुरी किंवा अर्धवट असल्याचे वाटले तर आयोग, सचिव किंवा यासाठी प्राधिकृत केलेला अधिकारी आणखी चौकशी, अहवाल किंवा माहिती सादर करण्यासाठी निदेश देऊ शकेल.
- (६) आयोगाच्या मते वरील बाबींशी संबंधित असतील अशा आनुषंगिक, परिणामस्वरूप आणि पूरक बाबींवर कार्यवाही करण्याचे निदेश आयोग देऊ शकेल.
- (सी) वरील उप-विनियम (बी) नुसार मिळविलेला अहवाल किंवा माहिती किंवा तिच्या कोणत्याही भागाचा कोणत्याही प्रकरणात त्याचे मत किंवा दृष्टिकोन बनविण्यासाठी उपयोग करण्याचे आयोगाने ठरविले तर, प्रकरणाशी संबंधित असलेल्या पक्षकारांना अशा अहवालाबाबत किंवा माहितीबाबत त्यांचे आक्षेप दाखल करण्यास किंवा निवेदन करण्यास वाजवी संधी देण्यात येईल.

३४. गोपनीयता :

- (ए) कोणत्याही पक्षकाराने दिलेला आणि गोपनीय स्वरूपाचा असल्याबाबत दावा केलेला कोणताही दस्तऐवज किंवा पुरावा अन्य पक्षांना उघड करण्यापासून रोखून धरणे योग्य आहे काय, याबाबत आयोग मूल्यमापन करेल व निर्णय घेईल आणि घेतलेल्या निर्णयाचे थोडक्यात कारण देईल.
- (बी) आयोगास जर गोपनीयतेचा दावा समर्थनीय वाटला तर आयोग त्यास योग्य वाटेल त्या पक्षकारांना ते न देण्याचे निदेश आयोग देऊ शकेल. तथापि, गोपनीयतेचा दावा करणाऱ्या पक्षकाराला गोपनीय दस्तऐवजाचा थोडक्यात अ-गोपनीय सारांश व त्याचे परिणाम याबाबतची माहिती द्यावी लागेल.
- (सी) वर काहीही नमूद केले असले तरी, आयोग निर्णय घेताना गोपनीय म्हणून असलेल्या दस्तऐवजांतील मजकूर विचारात घेऊ शकेल.

३५. याचिकेचे प्रकाशन :

- (ए) अधिनियमाखाली किंवा या विनियमांखाली एखादा अर्ज, याचिका किंवा अन्य बाब आयोगाच्या निदेशांप्रमाणे प्रसिध्द करणे आवश्यक असल्यास ती, आयोगाने अन्य आदेश किंवा निदेश दिले नसल्यास किंवा अधिनियमांत अथवा विनियमांत अन्य तरतूद नसल्यास, ते त्या भागात खप असणाऱ्या इंग्रजी भाषेतील किमान दोन (२) दैनिक वर्तमानपत्रात व मराठी भाषेतील दोन (२) दैनिक वर्तमानपत्रात, आयोग निदेश देईल त्या नमुन्यामध्ये, सुनावणीसाठी निश्चित करण्यात आलेल्या तारखेच्या किमान तीन आठवड्यांपूर्वी, प्रसिध्द करण्यात येईल.

- (बी) अन्य आदेश नसल्यास, अशा जाहिरातीमध्ये शीर्षकासह विषयाचे थोडक्यात वर्णन करण्यात येईल.

३६. विनियम तयार करणे :

- (ए) आयोग अधिनियमांच्या कलम १८१ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा तसेच या संदर्भात त्यास समर्थ करणाऱ्या अन्य सर्व अधिकारांचा वापर करून, अधिनियमांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या विषयांवर वेळोवेळी सुधारणा केलेल्या विद्युत (पूर्व प्रसिध्दीसाठी प्रक्रिया) नियम, २००५ नुसार विनियम तयार करील.
- (बी) वर नमूद केलेल्या बाबींतील सर्वसाधारणता काहीही असली तरी, आयोग महाराष्ट्र राज्यातील विद्युत क्षेत्रातील आवश्यकतांच्या मूल्यांकनाच्या आधारावर विनियम तयार करण्याची आवश्यकता वेळोवेळी निश्चित करू शकेल.
- (सी) विनियम तयार करण्याच्या प्रत्येक प्रस्तावाआधी स्पष्टीकरणात्मक ज्ञापन तसेच हरकत आणि कारणांचे विधान असेल.
- (डी) आयोग हितसंबंधितांच्या सूचना आणि हरकतींची नोंद घेईल आणि विनियमांना अंतिम स्वरूप देताना हरकत व कारणांच्या विधानामध्ये त्यांची उचितपणे हाताळणी करील.
- (इ) विनियमांना अंतिम स्वरूप देण्यात आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर ते शासकीय राजपत्रामध्ये अधिसूचित करण्यासाठी पाठविण्यात येतील.
- (एफ) आयोगाने तयार केलेले प्रत्येक विनियम, ते तयार केल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळासमोर ठेवण्यात येईल.

३७. अर्ज किंवा याचिकांसाठी शुल्क :

- (ए) आयोगाकडे करण्यात येणाऱ्या प्रत्येक अर्जासोबत या विनियमांच्या अनुसूचीमध्ये ठरवून देण्यात आलेले शुल्क किंवा आकार पाठविण्यात येतील.
- (बी) या विनियमांतर्गत ठरवून देण्यात आलेले शुल्क किंवा आकार, “महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग”च्या नावाने काढलेल्या, मुंबई येथे अदा करण्यात यावयाच्या, धनाकर्षने (बँक ड्राफ्टने) किंवा प्रदानादेशाने (पे-ऑर्डरने); किंवा इलेक्ट्रॉनिक माध्यमातून (जसे की, रिल टाइम ग्रॉस सेटलमेंट किंवा नॅशनल इलेक्ट्रॉनिक फंड्स ट्रान्सफरद्वारे); किंवा दोन हजार रुपयांपेक्षा जास्त नसलेली रक्कम रोखीने, अदा करण्यात येईल.

- (सी) या विनियमांतर्गत आयोगास प्राप्त झालेले शुल्क आणि आकार हे, आयोगाच्या निर्देशित बँक खात्यात जमा करण्यात येतील.
- (डी) अधिनियमाच्या कलम १४२ आणि कलम १४६ अंतर्गत आयोगाने किंवा कलम १४३ अंतर्गत अभिनिर्णेत्या अधिकाऱ्याने आकारलेला कोणताही दंड, सदर आदेशाच्या दिनांकापासून तीस (३०) दिवसांच्या आत, किंवा आयोगाने किंवा अभिनिर्णेत्या अधिकाऱ्याने, मान्यता दिलेल्या वाढीव मुदतीत अदा करण्यात येईल.
- (इ) या विनियमांच्या विनियम ३७ च्या खंड (बी) आणि खंड (सी) मध्ये नमूद करण्यात आलेल्या पद्धतीप्रमाणेच, दंड देय राहिल व रक्कम जमा करण्यात येईल.
- (एफ) संबंधित वरिष्ठ न्यायालयाने किंवा न्यायाधिकरणाने निकाल दिल्यानंतर आयोगाकडे याचिका दाखल करण्याची मुभा देऊन आयोगाने यापूर्वी निकाली काढलेल्या प्रकरणात, अर्जदाराला नवीन अर्जाकरिता कोणतेही शुल्क भरावे लागणार नाही.
- (जी) परवानाधारकाने किंवा निर्मिती कंपनीने या विनियमांतर्गत अदा केलेले कोणतेही शुल्क किंवा आकार, त्यांचा वीज दर निश्चिती करताना त्यात खर्च म्हणून समाविष्ट करण्याचा त्यास हक्क राहिल.
- परंतु असे की, अधिनियमाच्या तरतुदी अंतर्गत किंवा आयोगाच्या आदेशानुसार अदा करण्यात आलेला कोणताही दंड, वीज दराच्या निश्चितीकरणांतर्गत खर्च म्हणून दाखविण्यास मान्यता देण्यात येणार नाही.

३८. आदेश व कार्यप्रणाली निदेश देणे :

- (ए) अधिनियमांतील आणि या विनियमांतील तरतुदींच्या अधीन राहून, विनियमांच्या अंमलबजावणीसाठी आणि अवलंबावयाच्या पद्धतीकरिता आयोग वेळोवेळी आदेश आणि कार्यप्रणाली निदेशांसह निदेश देऊ शकेल.
- परंतु असे की, अशा रीतीने जारी केलेल्या कार्यप्रणाली निदेशांचा अंमल या विनियमांप्रमाणेच राहिल.

३९. आयोगाच्या अंगभूत अधिकारांचे रक्षण :

- (ए) एखाद्या प्रकरणी न्याय देण्यासाठी आणि आयोगाच्या आदेशिकांचा दुरुपयोग टाळण्यासाठी आवश्यक असतील ते आदेश देण्याबाबतचे आयोगाचे अंगभूत अधिकार या विनियमांतील कशामुळेही सिमित होणार नाहीत अथवा त्यावर कोणताही परिणाम होणार नाही.
- (बी) एखाद्या प्रकरणाची अथवा एका वर्गातील प्रकरणांची विशिष्ट परिस्थिती लक्षात घेऊन व त्याबाबतची कारणे नोंदवून, अशा प्रकरणासाठी किंवा अशा वर्गातील

प्रकरणांवर कार्यवाहीसाठी आवश्यक अथवा इष्ट वाटणारी कार्यपद्धती संक्षिप्त कार्यपद्धतीसह, जी अधिनियमांतील तरतुदींशी सुसंगत परंतु विनियमांतील तरतुदींपेक्षा वेगळी असेल, स्वीकारण्यास आयोगास या विनियमांतील कशाचीही बाधा राहणार नाही.

- (सी) ज्या बाबीसंबंधी कोणतेही विनियम करण्यात आलेले नाहीत, अशा बाबींवर कार्यवाही करताना किंवा अधिकार वापरताना, आयोगास या विनियमांतील कशाचीही बाधा राहणार नाही आणि आयोग अशा बाबी, अधिकार व कार्ये यासंबंधात त्यास योग्य वाटेल त्याप्रमाणे कार्यवाही करेल.

४०. सुधारणा / दुरुस्ती करण्याचे सर्वसाधारण अधिकार :

- (ए) आयोग कोणत्याही वेळी आणि त्यास योग्य वाटतील अशा खर्च आणि अन्य बाबीसंबंधांतील अटींवर, एकतर त्याच्या स्वतःच्या प्रस्तावानुसार किंवा कोणत्याही पक्षकाराने अर्ज केल्यावर, आयोगाने पारित केलेल्या कोणत्याही आदेशांतील लेखन किंवा अंकगणितीय चुका किंवा कोणत्याही आकस्मिक स्खलन किंवा अकृतिमुळे उद्भवलेल्या चुका दुरुस्त करील किंवा त्यात सुधारणा करील.

- (बी) आयोग कोणत्याही वेळी आणि त्यास योग्य वाटतील अशा खर्च आणि इतर बाबीसंबंधांतील अटींवर, कामकाजातील कोणताही दोष अथवा चुक दुरुस्त करेल आणि कामकाजात उद्भवणारे मूळ प्रश्न किंवा मुद्द्यांवर निर्णय घेण्यासाठी आवश्यक त्या सर्व सुधारणा / बदल करील.

परंतु असे की, उद्भवणारे मूळ प्रश्न किंवा मुद्द्यांचा निकाल लावण्यासाठी आयोग जर सुधारणा किंवा बदल करणार असेल तर मूळ प्रश्न किंवा मुद्द्यांना स्पर्श करणाऱ्या अशा सुधारणा किंवा बदलांमुळे ज्या पक्षकारांवर त्यांचा परिणाम होणार आहे अशा पक्षकारांना या सुधारणा किंवा बदलांच्या संदर्भात त्यांचे निवेदन व म्हणणे सादर करण्यास आयोग संधी देईल.

४१. अडचणी दूर करण्यासाठी अधिकार :

- (ए) या विनियमांतील कोणत्याही तरतुदींची अंमलबजावणी करताना जर कोणतीही अडचण आली तर, अधिनियमांतील तरतुदींना विसंगत नसेल अशी कोणतीही कार्यवाही, जी अडचणी दूर करण्यासाठी आवश्यक व इष्ट वाटेल, आयोग साधारण किंवा विशेष आदेशाने करेल.

४२. विहित कालमर्यादा वाढविणे किंवा कमी करणे :

- (ए) अधिनियमांतील तरतुदींच्या अधीन राहून, या विनियमांमध्ये किंवा आयोगाच्या आदेशान्वये कोणतीही कृती करण्यासाठी विहीत करण्यात आलेली कालमर्यादा, पुरेशी कारणे असतील तर, आयोगाच्या आदेशाने वाढविण्यात येईल (यापूर्वी ती संपलेली असो किंवा नसो) किंवा कमी करण्यात येईल.

४३. कार्य-पूर्तता न केल्याचे परिणाम :

- (ए) या विनियमांतील कोणत्याही बाबीची पूर्तता न झाल्यास केवळ पूर्तता न झाल्याच्या कारणामुळे कोणतेही कामकाज अवैध ठरविण्यात येणार नाही, जोपर्यंत आयोगाची खात्री पटत नाही की अशी पूर्तता न झाल्यामुळे न्यायच्युति झाली आहे.

४४. खर्च :

- (ए) आयोग निदेश देईल अशा अटी व मर्यादांना अधीन राहून, सर्व कामकाजावर झालेला व आनुषंगिक खर्च हा आयोगाकडून स्वेच्छाधिकारात ठरविण्यात येईल आणि हा खर्च कोणी किंवा कोणत्या निधीतून आणि किती प्रमाणात द्यावा हे ठरविण्याचे व यासंबंधी योग्य निदेश देण्याचे संपूर्ण अधिकार आयोगास असतील.
- (बी) हा खर्च आदेशाच्या दिनांकापासून तीस (३०) दिवसांच्या आत किंवा आयोग निदेश देईल तितक्या मुदतीत देण्यात येईल. जर एखाद्या पक्षाकाराने खर्चाबाबतच्या आदेशाची पूर्तता निर्धारित मुदतीत केली नाही तर, खर्च देण्याबाबतच्या आयोगाच्या आदेशाची अंमलबजावणी दिवाणी न्यायालयाच्या डिक्री / आदेशाप्रमाणेच त्वरीत करण्यात येईल.

४५. राज्य सल्लागार समिती :

- (ए) आयोग अधिनियमाच्या कलम ८७ नुसार वेळोवेळी राज्य सल्लागार समिती गठीत करेल.
- (बी) राज्य सल्लागार समितीची दरवर्षी किमान तीन वेळा किंवा आयोगाकडून ठरविण्यात येईल अशा अंतराने आणि अशा ठिकाणी बैठक होईल.
- (सी) समितीच्या सदस्यांना प्रवास भत्ता व दैनिक भत्ता :
- (१) शासकीय कर्मचारी नसलेल्या समितीच्या सदस्याला समितीच्या बैठकीला उपस्थित राहण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाच्या श्रेणी-१ मधील अधिकाऱ्यांना देण्यात येणाऱ्या दराप्रमाणे व लागू असणाऱ्या नियमांप्रमाणे प्रवास भत्ता आणि दैनिक भत्ता देय राहिल.
- (२) समितीचा जो सदस्य शासकीय कर्मचारी असेल तो प्रवास भत्ता आणि दैनिक भत्ता त्याच्या खात्याकडून घेईल.

- (३) आयोगाचा सचिव प्रवास भत्ता आणि दैनिक भत्ता देयकांच्या बाबतीत नियंत्रण अधिकारी राहिल.

४६. शिथिल करण्याचे अधिकार :

- (ए) आयोग, स्वतःहून किंवा आयोगासमोर हितसंबंधित व्यक्तीने केलेल्या अर्जाच्या संदर्भात, या विनियमांतील कोणतीही तरतूद सर्वसाधारण किंवा विशिष्ट आदेशाद्वारे शिथिल किंवा माफ करू शकेल; मात्र त्यापूर्वी, यासंबंधीच्या कारणांची लेखी नोंद करण्यात येईल आणि तरतूद शिथिल केल्यामुळे बाधित होऊ शकणाऱ्या व्यक्तींना त्यांची बाजू मांडण्याची संधी देण्यात येईल.

४७. अडचणी दूर करण्याचा अधिकार

- (ए) या विनियमांतील तरतुदी अंमलात आणताना जर कोणतीही अडचण उद्भवली तर, आयोग, सर्वसाधारण किंवा विशिष्ट आदेशाद्वारे, अधिनियमातील तरतुदींशी विसंगत नसतील व अडचण दूर करण्यासाठी त्यास आवश्यक वाटतील, अशा तरतुदी करू शकेल.

४८. रद्द करणे आणि अपवाद

- (ए) महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (कामकाज प्रचालन) विनियम, २००४ आणि महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (शुल्क आणि आकार) विनियम, २०१७ या विनियमांच्या शासकीय राजपत्रातील प्रसिध्दीच्या दिनांकापासून रद्द होतील.
- (बी) या विनियमांच्या अंमलबजावणीनंतर, महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाचे कोणतेही विनियम, मानके, संहिता आणि कार्यपद्धतीमधील मविनिआ (कामकाज प्रचालन) विनियम, २००४ आणि मविनिआ (शुल्क आणि आकार) विनियम, २०१७ या विनियमांचा कोणताही संदर्भ महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (कामकाजाचे नियम आणि शुल्क व आकार) विनियम, २०२२ द्वारे बदलण्यात आला आहे असे मानण्यात येईल.
- (सी) हे विनियम रद्द करण्यात आले असले तरी, या रद्द केलेल्या विनियमांतर्गत करण्यात आलेली किंवा रद्द करण्यात आलेल्या विनियमांतर्गत याआधीच केलेली कोणतीही कार्यवाही ही या विनियमांखाली करण्यात आलेली किंवा केली आहे असे अभिप्रेत असल्याचे मानण्यात येईल.

नमुना १

(विनियम १३ पहा)

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग, मुंबई, यांचेसमोर

याचिका क्र./

----- याचिकाकर्ता

विरुद्ध

----- प्रतिवादी

यांच्यामधील प्रकरणी

प्राधिकार पत्र

मी / आम्ही ----- वरील याचिकाकर्ता / प्रतिवादी -----

यांना माझ्या / आमच्या वतीने वरील प्रकरणी कृती करण्यासाठी, बाजू मांडण्यासाठी आणि उपस्थित राहण्यासाठी नामनिर्देशीत, नियुक्त, गठीत करित आहोत.

वरील मजकुरास साक्षीदार म्हणून मी / आम्ही आज -----च्या ----- दिवशी या लेखी निवेदनावर सही करित आहोत.

ठिकाण :-----

स्वाक्षरी (याचिकाकर्ता / प्रतिवादी)

दिनांक :

पत्रव्यवहारासाठी पत्ता

मला / आम्हाला मान्य आहे

नमुना २

(विनियम १६ पहा)

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग, मुंबई, यांचेसमोर

फाईलिंग क्र.

प्रकरण क्र.

(कार्यालयाने भरावयाचा)

(याचिकेच्या किंवा अर्जाच्या हेतूचा सारांश)

च्या प्रकरणी

आणि

(याचिकाकर्ता / अर्जदाराचे पूर्ण नाव व पत्ता आणि प्रतिवादीचे पूर्ण नाव व पत्ता)

च्या प्रकरणी

प्रकरणाची / याचिकेची वस्तुस्थिती थोडक्यात नमूद करावी.

प्रकरणाच्या बाजूने निवेदन / आधार

मागणीचा भाग: याचिकेत केलेली मागणी थोडक्यात आणि स्पष्टपणे नमूद करावी.

ठिकाण:

दिनांक:

याचिकाकर्त्याची स्वाक्षरी

नमुना ३

(विनियम १७ पहा)

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग, मुंबई, यांचेसमोर

फाईलिंग क्र.

प्रकरण क्र.

(कार्यालयाने भरावयाचा)

(याचिकेच्या किंवा अर्जाच्या हेतूचा सारांश)

च्या प्रकरणी

आणि

(याचिकाकर्ता / अर्जदाराचे पूर्ण नाव व पत्ता आणि प्रतिवादीचे पूर्ण नांव व पत्ता)

च्या प्रकरणी

याचिका / उत्तर / अर्जाची पडताळणी केल्याबाबतचे प्रतिज्ञापत्र

मी -----श्री. ----- यांचा मुलगा वय -----

----- येथे रहाणारा प्रतिज्ञापूर्वक कथन करतो की -

१. मी याचिकाकर्ता / अर्जदार / प्रतिवादी इ. आहे किंवा मी याचिकाकर्ता / अर्जदार / प्रतिवादी यांचा वरील प्रकरणी संचालक / सचिव / भागीदार / अधिकृत प्रतिनिधी आहे आणि मी हे प्रतिज्ञापत्र करण्यास यथाविधी प्राधिकृत आणि सक्षम आहे .
२. याचिकेच्या / अर्जाच्या / उत्तराच्या परिच्छेद ----- मध्ये केलेली विधाने माझ्या ज्ञानाप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी आहेत आणि परिच्छेद ----- ते -----मध्ये केलेली विधाने ही माहितीवर आधारीत आहेत व ती खरी असल्याचे मी समजतो.
३. मी असे नमूद करतो की, कोणत्याही न्यायालयापुढे / न्यायाधिकरणापुढे किंवा लवादापुढे किंवा अन्य कोणत्याही प्राधिकरणापुढे असे कोणतेही प्रकरण प्रलंबित नाही की जेथे अर्जदार हा पक्षकार आहे आणि जेथे निर्माण झालेल्या मुद्यांचे आणि किंवा केलेल्या मागणीचे आयोगापुढील प्रलंबित प्रकरणांत निर्माण झालेल्या मुद्यांशी एकसमानता किंवा सदृश्यता आहे.

-----ठिकाणी -----च्या -----दिवशी मी प्रतिज्ञापूर्वक नमूद करतो की या प्रतिज्ञापत्रातील मजकूर हा माझ्या ज्ञानाप्रमाणे खरा आहे, त्यातील कोणताही भाग खोटा नाही व त्यापासून महत्त्वाची कोणतीही बाब लपवून ठेवण्यात आलेली नाही .

(स्वाक्षरी)

()

माझ्यासमोर ओळख पटविण्यात आली.

ठिकाण:

दिनांक:

नमुना ४

(विनियम १८ पहा)

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग, मुंबई

क्रमांक

विषय :

च्या प्रकरणी :

प्रिय महोदय / महोदया,

वरील विषयाबाबत दि. ----- रोजी आपण सादर केलेल्या दि. -----च्या याचिकेचा/ अर्जाचा संदर्भ देण्याचे आणि छाननी केल्यानंतर, खालील उणीवा आढळून आल्याबाबत, आपणांस कळविण्याचे मला निदेश आहेत:-

१. महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (कामकाजाचे नियम आणि शुल्क व आकार) विनियम, २०२२ च्या नमुना-२ नुसार याचिका करण्यात आलेली नाही.
२. याचिकेत खालील बाबींचा उल्लेख नाही -
 - (अ) कोणत्या सांविधिक तरतुदीखाली याचिका आयोगापुढे सादर करण्यात येत आहे;
 - (ब) याचिकेनुसार आयोगास दावा चालविण्याची अधिकारिता, त्याचा विचार करण्यास आणि निर्णय घेण्यास कारणे;
 - (क) परिसीमा अधिनियम, १९६३ खाली विहित करण्यात आलेल्या कालमर्यादेत याचिका दाखल करण्यांत आली आहे का, व नसल्यास, विलंबाचा कालावधी आणि विलंब क्षमापन करण्याची याचिकेच्या मागणी आहे का.
 - (ड)(अन्य कोणतेही कारण)
३. कारणाच्या शीर्षकाखाली पक्षकारांची नावे, वर्णन आणि पत्ते देण्यात आलेले नाहीत.
४. खालील आवश्यक पक्षकारांचा अंतर्भाव करण्यात आलेला नाही -
 - (१)
 - (२)
५. याचिकेवर योग्यरित्या सद्दा करण्यात आलेल्या नाहीत.
६. प्रतिज्ञापत्राद्वारे याचिकेची पडताळणी करण्यात आलेली नाही.

७. महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (कामकाजाचे नियम आणि शुल्क व आकार) विनियम, २०२२ मध्ये विहीत करण्यात आलेल्या नमुना-३ प्रमाणे प्रतिज्ञापत्र करण्यात आलेले नाही.
८. सक्षम अधिकाऱ्यापुढे प्रतिज्ञापत्रावर सही करण्यात आलेली नाही व शपथ घेण्यांत आलेली नाही.
९. याचिकेच्या प्रती सर्व दृष्टींनी परिपूर्ण नाहीत.
१०. दस्तऐवजाच्या प्रती वाचता येण्यासारख्या नाहीत.
११. इंग्रजी / मराठीशिवाय अन्य भाषेत असलेल्या दस्तऐवज व इतर कागदपत्रांचे इंग्रजी भाषांतर दाखल करण्यात आलेले नाही.
१२. भाषांतरीत केलेला दस्तऐवजासोबत अधिप्रमाणता प्रमाणपत्र जोडलेले नाही.
१३. प्राधिकार-पत्र दाखल करण्यात आलेले नाही/ योग्यरित्या तयार करण्यात आलेले नाही.
१४. याचिका/ अर्जासाठी विहीत केलेले शुल्क भरण्यात आलेले नाही.
१५. दस्तऐवजांची अनुक्रमणिका दाखल करण्यात आलेली नाही.
१६. दस्तऐवजांवर पृष्ठ क्रमांक योग्यरित्या घालण्यात आलेले नाहीत.

आपणांस विनंती आहे की, आपण वरील उणीवांची पूर्तता हे पत्र पाठवण्यात आल्यापासून दोन (२) आठवड्यांच्या आत करावी, अन्यथा याचिका फेटाळण्यात आली आहे, असे समजण्यात येईल.

आपला विश्वासू,

(सचिव).

नमुना ५

(विनियम ३० पहा)

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग, मुंबई

दस्तऐवजांच्या / अभिलेख्यांच्या तपासणीसाठी / प्रती मिळविण्यासाठी अर्ज

मी वरील प्रकरणातील खालील दस्तऐवजांची / अभिलेख्यांची तपासणी करण्याकरिता/ प्रती मिळविण्यासाठी परवानगी मागण्याकरिता अर्ज करित आहे. तपशील खालीलप्रमाणे आहे :

१. दस्तऐवजांची / अभिलेख्यांची तपासणी करण्याकरिता/ प्रती मिळविण्यासाठी परवानगी मागणाऱ्या व्यक्तीचे नाव व पत्ता.
२. वरील प्रकरणात पक्षकार आहे का किंवा कोणत्याही पक्षकाराचा अधिकृत प्रतिनिधी आहे का (आवश्यक तपशील द्यावा).
३. तपासणी करावयाच्या / प्रती हव्या असलेल्या कागदपत्रांचा / दस्तऐवजांचा तपशील
४. तपासणीची तारीख व लागणारा कालावधी
५. द्यावयाच्या शुल्काची रक्कम व प्रदानाची पद्धत

ठिकाण:

दिनांक:

स्वाक्षरी

कार्यालयीन वापरासाठी

----- रोजी तपासणीसाठी परवानगी देण्यात आली / नाकारण्यात आली.

-----रोजी दस्तऐवजांच्या प्रती देण्यात आल्या / नाकारण्यात आल्या.

आयोगाचा सचिव / अधिकारी / नामनिर्देशीत व्यक्ति

मुंबई, दिनांक []

शुल्क व आकारांची अनुसूची

अ.क्र. (१)	तपशील (२)	शुल्क (रुपये) (३)
१	अधिनियमातील तरतुदी अंतर्गत वादावरील अभिनिर्णयासाठी करण्यात आलेला अर्ज	
	(एक) खाली (दोन) मध्ये उल्लेखलेल्या निर्मिती कंपनी व्यतिरिक्त, परवानाधारक किंवा निर्मिती कंपनीने केलेला अर्ज	<p>पारंपारिक इंधनावर आधारित (कोळसा, गॅस, ऑईल इ.) निर्मिती प्रकल्प, जल विद्युत प्रकल्प (२५ मेगावॅट वरील) आणि परवानाधारक:</p> <p>अ. आर्थिक दावा असलेला वाद : वादातील दावा/रकमेच्या ०.५ टक्के, किमान रु. ३,००,०००/- च्या आणि कमाल रु. १५,००,०००/- च्या अधीन राहून</p> <p>ब. अन्य प्रकरणांमध्ये - रु. ३,००,०००/- आणि</p> <p>अ-पारंपारिक किंवा नूतनशील ऊर्जा प्रकल्प, सह निर्मिती प्रकल्पांसह: १० मेगावॅट पर्यंत -रु. ५०,०००/-</p> <p>१० मेगावॅट च्या वर आणि २५ मे.वॅ. पर्यंत - रु. १,००,०००/-,</p> <p>२५ मे.वॅ.च्या वर - रु. ३,००,०००/-</p>
	(२) ग्राहकाने केलेला अर्ज	अधिनियमाच्या कलम ३९ सह कलम २ च्या उप-कलम (४७) किंवा अधिनियमाचे कलम ४० किंवा कलम ४२ च्या उप-कलम (२), (३) आणि (४) अंतर्गत आणि त्याखाली विनिर्दिष्ट केलेल्या विनियमांतर्गत भेदभावरहित मुक्त प्रवेशाच्या तरतुदी संबंधातील वाद - रु. ५०,०००/-
२	(१) अधिनियमाच्या कलम १५ अंतर्गत परवाना मंजुरीसाठी केलेला अर्ज (२) अधिनियमाच्या कलम १८ अंतर्गत मानीव	(१) महाराष्ट्र शासनाच्या दि. २३ मार्च, २००९च्या अधिसूचनेप्रमाणे रु.५,००,०००/-, किंवा वेळोवेळी सुधारणा केल्याप्रमाणे

	वितरण परवानाधारकाच्या विशिष्ट अटींसाठी आणि परवाना क्षेत्राच्या निरधिसूचनेसाठी आणि परवान्यामध्ये सुधारणा करण्यासाठी आणि परवान्यातून सूट मिळण्यासाठी केलेला अर्ज	(२) रु. ५,००,०००/-												
३	वार्षिक परवाना शुल्क													
	(एक) पारिषण परवाना शुल्क	<p>खालील तक्त्यात दाखविल्या प्रमाणे, परवानाधारकाच्या व्होल्टेज-निहाय जाळ्यावर आणि रुपये प्रति सर्किट किलोमीटर ज्या व्होल्टेज पातळीला अनुरूप असेल - त्यावर आधारित केलेल्या परिगणनेप्रमाणे (जवळच्या १०० रुपयांत पूर्ण करण्यात येईल) - किमान रुपये २,००,०००/- आणि कमाल रु. ३०,००,०००/- च्या अधीन राहून</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अनु. क्र.</th><th>तपशील</th><th>शुल्क (प्रति सर्किट किलोमीटर)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td><td>एचव्हीडीसी</td><td>रु. १३,०००</td></tr> <tr> <td>२</td><td>७६५ केव्ही</td><td>रु. ८,०००</td></tr> <tr> <td>३</td><td>४०० केव्ही आणि त्या खालील</td><td>रु. ३,५००</td></tr> </tbody> </table>	अनु. क्र.	तपशील	शुल्क (प्रति सर्किट किलोमीटर)	१	एचव्हीडीसी	रु. १३,०००	२	७६५ केव्ही	रु. ८,०००	३	४०० केव्ही आणि त्या खालील	रु. ३,५००
अनु. क्र.	तपशील	शुल्क (प्रति सर्किट किलोमीटर)												
१	एचव्हीडीसी	रु. १३,०००												
२	७६५ केव्ही	रु. ८,०००												
३	४०० केव्ही आणि त्या खालील	रु. ३,५००												
	(दोन) वितरण परवाना शुल्क	<p>वहन आणि विजेच्या विक्रीतून, कर आणि शुल्क (ड्युटीज) वगळून, मिळणाऱ्या महसूलाच्या ०.०५ टक्के (जवळच्या १०० रुपयात पूर्ण करण्यात येईल) किमान रु. २,००,०००/- च्या अधीन राहून.</p>												
	(तीन) वीज व्यापार परवाना शुल्क	<p>विजेच्या विक्रीतून, कर आणि शुल्क (ड्युटीज) वगळून, मिळणाऱ्या महसूलाच्या ०.०५ टक्के (जवळच्या १०० रुपयात पूर्ण करण्यात येईल) किमान रु. २,००,०००/- आणि कमाल रु. ५,००,०००/- च्या अधीन राहून</p>												

<p>परंतु असे की :</p> <p>ए) परवानाधारक, ज्यामध्ये अधिनियमाच्या कलम १४ मधील पहिल्या, दुसऱ्या, तिसऱ्या, चवथ्या व पाचव्या परंतुकात आणि कलम १४ च्या खंड (बी) च्या परंतुकामध्ये उल्लेखलेले परवानाधारक समाविष्ट असतील, वार्षिक परवाना शुल्क, प्रत्येक वर्षी १० एप्रिल पर्यंत आगाऊ अदा करील;</p> <p>परंतु असे की, अनु. क्र. ३ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेले वार्षिक परवाना शुल्क आर्थिक वर्ष २०२३-२४ पासून देय राहिल.</p> <p>बी) परवाना शुल्क भरणात विलंब झाल्यास, परवानाधारक शिल्लक रकमेवर दरमहा १.२५ टक्के सरळ व्याज दराने विलंब भरणा आकार म्हणून भरण्यास जबाबदार राहिल.</p> <p>सी) पारेषण परवानाधारकाने अदा करावयाच्या वार्षिक परवाना शुल्काची परिगणना राज्य पारेषण कंपनीने (एसटीयु) प्रमाणित केल्याप्रमाणे मागील आर्थिक वर्षाच्या आधीच्या आर्थिक वर्षाच्या अखेरीस अस्तित्वात असलेल्या पारेषण वाहिनीच्या सर्किट किलोमीटर्सच्या आधारे, करण्यात येईल.</p> <p>असे प्रमाणपत्र एसटीयुकडून परवानाधारकाशी सल्लामसलत करून संबंधित आर्थिक वर्ष संपल्यानंतर सहा महिन्यांच्या आत संबंधित परवानाधारकाला आणि आयोगाला देण्यात येईल.</p> <p>डी) वितरण परवानाधारकाने अदा करावयाच्या वार्षिक परवाना शुल्काची परिगणना, मागील आर्थिक वर्षाच्या आधीच्या आर्थिक वर्षाच्या लेखापरीक्षित लेख्यामध्ये दाखविलेल्या विजेच्या वहनातून आणि विक्रीतून मिळणाऱ्या महसुलावर आधारित राहिल;</p> <p>इ) वीज व्यापार परवानाधारकाने अदा करावयाच्या वार्षिक परवाना शुल्काची परिगणना,</p>	
--	--

	<p>मागील आर्थिक वर्षाच्या आधीच्या आर्थिक वर्षाच्या लेखापरीक्षित लेख्यामध्ये दाखविलेल्या विजेच्या विक्रीतून मिळणाऱ्या महसुलावर आधारित राहिल;</p> <p>एफ) ज्या परवानाधारकाला अधिनियमाच्या कलम १४ अंतर्गत प्रथमच नवीन परवाना क्षेत्रासाठी परवाना मंजूर करण्यात आला असेल त्याला, असा परवाना मंजूर करण्यात आल्यानंतरच्या पुढील दोन आर्थिक वर्षांतील प्रत्येक वर्षासाठी वार्षिक परवाना शुल्क रु. २,००,०००/- अदा करावे लागेल,</p> <p>परंतु असे की, जर अशी घोषणा असा परवाना मंजूर झाल्यावर दोन आर्थिक वर्षांनंतर करण्यात आली तर, नवीन पारेषण परवानाधारक वाणिज्यिक कामकाजाचा दिनांक (सीओडी) घोषित करण्यात आलेल्या आर्थिक वर्षापर्यंत वार्षिक परवाना शुल्क रु. २,००,०००/- अदा करेल.</p> <p>जी) उपरोक्त (एफ) येथे नमूद केलेला परंतुक्त फक्त नवीन परवानाधारकाला लागू राहिल आणि त्याच परवाना क्षेत्राकरीता अधिनियमाच्या कलम १४ अंतर्गत परवाना मागणाऱ्या विद्यमान परवानाधारकाला लागू राहणार नाही.</p>	
४	अधिनियमाच्या कलम १७ खाली पूर्व-मंजुरीसाठी अर्ज	ज्या व्यवहाराकरीता मंजुरी मागण्यात आली आहे त्याच्या मूल्याच्या ०.०५ टक्के, किमान रु. २,००,०००/- आणि कमाल रु. ५,००,०००/- च्या अधीन राहून
५	<p>अ) अधिनियमाच्या कलम १९ च्या उप-कलम (२) अंतर्गत पारेषण किंवा वितरण परवाना रद्द करण्यासाठी अर्ज</p> <p>(एक) पारेषण किंवा वितरण परवानाधारकाने केलेला अर्ज</p> <p>(दोन) पारेषण किंवा वितरण परवानाधारका</p>	<p>(१) रु. १०,००,०००/-</p> <p>(२) रु. १,००,०००/-</p>

	व्यतिरिक्त अन्य व्यक्तीने केलेला अर्ज	
	ब) अधिनियमाच्या कलम १९ च्या उप-कलम (२) अंतर्गत वीज व्यापार परवाना रद्द करण्यासाठी अर्ज (एक) वीज व्यापार परवानाधारकाने केलेला अर्ज (दोन) वीज व्यापार परवानाधारका व्यतिरिक्त अन्य व्यक्तीने केलेला अर्ज	(१) रु. १,००,०००/- (२) रु. २५,०००/-
६	खालील बाबींसाठी बहु-वर्षीय वीज दर निश्चितीकरणासाठी अर्ज (भांडवली खर्चास मंजूरीसह) आणि बहु-वर्षीय वीज दर चौकटी अंतर्गत नियंत्रण कालावधी दरम्यान मध्यावधी आढाव्यासाठी: परंतु असे की, निर्मिती कंपनी किंवा परवानाधारकांनी अर्ज केल्यामुळे किंवा आयोगाने स्वतः पुढाकार घेऊन शुल्क निश्चित केले तरी निर्मिती कंपनी किंवा परवानाधारकांना असे शुल्क देय राहिल. परंतु आणखी असे की, बहु-वर्षीय वीज दराच्या निश्चितीकरणासाठी किंवा मध्यावधी आढाव्यासाठीच्या अर्जा व्यतिरिक्त अन्य वीज दर अर्जासाठी या विनियमांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या शुल्काच्या ५० टक्के शुल्क देय राहिल.	
	(अ) कलम ६२ च्या उप-कलम (१) च्या खंड (ए) अंतर्गत वीज निर्मितीसाठी, पारंपारिक इंधनावर (कोळसा, ऑइल, गॅस इ.) आधारित वीज निर्मिती प्रकल्प, जल विद्युत प्रकल्प (२५ मेवॅ वरील)	२५० मेवॅ क्षमतेपर्यंत रु. १०,००,०००/- आणि प्रत्येक अतिरिक्त १०० मेवॅ क्षमतेकरीता किंवा त्याच्या भागाकरीता रु.१,००,०००/- (जवळच्या १०० रुपयात पूर्ण करण्यात येईल) कमाल रु. २०,००,०००/- च्या अधीन राहून
	(ब) कलम ६२ च्या उप-कलम (१) च्या खंड (बी) अंतर्गत विजेच्या पारेषणासाठी	रु. १५,००,०००/-
	(क) (एक) कलम ६२ च्या उप-कलम १ च्या खंड (सी) अंतर्गत विजेच्या वहनासाठी; आणि / किंवा	वितरण परवानाधारकाकरीता रु. १५,००,०००/- आणि

	(दोन) कलम ६२ च्या उप-कलम १ च्या खंड (डी) अंतर्गत विजेच्या विक्रीसाठी,	लघु वितरण परवानाधारकरीता रु. ५,००,०००/-
७	महाराष्ट्र राज्य भार प्रेषण केंद्राने शुल्क व आकार निश्चित करण्यासाठी, बहु-वर्षीय वीज दर नियंत्रण कालावधीसाठी राज्यांतर्गत पारेषण वीज दर निश्चित करण्यासाठी आणि बहु-वर्षीय वीज दर चौकटी अंतर्गत नियंत्रण कालावधी दरम्यान मध्यावधी आढाव्यासाठी केलेला अर्ज, परंतु असे की, महाराष्ट्र राज्य भार प्रेषण केंद्र आणि राज्य पारेषण कंपनीने अर्ज केल्यामुळे किंवा आयोगाने स्वतः पुढाकार घेऊन असे शुल्क व आकार निश्चित केले तरी महाराष्ट्र राज्य भार प्रेषण केंद्राला हे शुल्क अदा करावे लागेल.	रु. ५,००,०००/-
८	अ-पारंपारिक आणि नूतनशील ऊर्जा प्रकल्पाने, सह निर्मिती प्रकल्पांसह, अधिनियमाच्या कलम ६२ च्या उप-कलम (१) च्या खंड (ए) अंतर्गत वीज दर निश्चित करण्यासाठी केलेला अर्ज	५ मेवॅ क्षमतेपर्यंत रु. २,००,०००/-; आणि प्रत्येक अतिरिक्त ५ मेवॅ क्षमतेसाठी किंवा त्याच्या भागासाठी रु. १०,०००/- (जवळच्या १०० रुपयात पूर्ण करण्यात येईल) - कमाल रु. ५,००,०००/- च्या अधीन राहून
९	अधिनियमाच्या कलम ८६ च्या उप-कलम (१) च्या खंड (बी) अंतर्गत वीज खरेदी करारास मान्यतेसाठी आणि / किंवा अधिनियमाच्या कलम ६३ अंतर्गत वीज दर स्वीकृत करण्यासाठी करण्यात आलेला अर्ज:	
	(अ) पारंपारिक इंधनावर आधारित (कोळसा, गॅस, ऑइल, इ.) निर्मिती प्रकल्प, जल-विद्युत प्रकल्प (२५ मेवॅ वरील) ने केलेला अर्ज	रु. ३,००,०००/-
	(ब) अ-पारंपारिक आणि नूतनशील ऊर्जा प्रकल्पाने, सह-निर्मिती प्रकल्पांसह, केलेला अर्ज -	रु. १,५०,०००/-
	(क) पारेषण परवानाधारक	रु. ३,००,०००/-
१०	(अ) वीज दराचा आदेश किंवा वीज खरेदी करार किंवा वीज प्राप्त करून घेण्याच्या दराचा आढावा घेण्यासाठी अर्ज:	
	(एक) परवानाधारकाने किंवा निर्मिती कंपनीने केलेला अर्ज	(एक) या विनियमांमध्ये मूळ अर्जाकरिता ठरवून देण्यात आलेल्या शुल्काच्या २५ टक्के (जवळच्या १०० रुपयात पूर्ण करण्यात येईल)

	(दोन) ग्राहकाने अथवा ग्राहक प्रतिनिधीने अर्ज केलेला अर्ज	(दोन) रु. २५,०००/-
	(तीन) परवानाधारक, निर्मिती कंपनी किंवा ग्राहका व्यतिरिक्त अन्य व्यक्तीने केलेला अर्ज	(तीन) रु. १०,००,०००/-
	(ब) अधिनियमाच्या तरतुदीतर्गत वादासंबंधात देण्यात आलेल्या अभिनिर्णयावरील आदेशाच्या आढाव्यासाठी अर्ज	या विनियमामध्ये मूळ अर्जाकरिता ठरवून देण्यात आलेल्या शुल्काच्या ५० टक्के (जवळच्या १०० रुपयात पूर्ण करण्यात येईल)
११	अधिनियमाच्या कलम ४५ आणि कलम ४६ अंतर्गत वितरण परवानाधारकाने आकारांच्या अनुसूचीला मान्यतेसाठी केलेला अर्ज: परंतु असे की, परवानाधारकाने त्याच्या वीज दराच्या याचिकेचा एक भाग म्हणून जर आकारांच्या अनुसूचीला मान्यतेसाठी अर्ज केला असेल तर, असे वेगळे शुल्क अदा करावे लागणार नाही	वितरण परवानाधारकाकरीता रु. ५,००,०००/- आणि लघु वितरण परवानाधारकाकरीता रु. २,००,०००/-
१२	आयोगाचे आदेश किंवा अभिलेखे तपासणीसाठी अर्ज	वेळोवेळी सुधारणा केलेल्या माहितीचा अधिकार (शुल्क व खर्चाचे विनियमन) नियम, २००५ मध्ये ठरवून देण्यात आल्या प्रमाणे
१३	आयोगाचे दस्तऐवज किंवा आदेश किंवा विनियमांच्या डिजिटल किंवा छापील प्रती पुरविण्यासाठी अर्ज	वेळोवेळी सुधारणा केलेल्या माहितीचा अधिकार (शुल्क व खर्चाचे विनियमन) नियम, २००५ मध्ये ठरवून देण्यात आल्याप्रमाणे
१४	या विनियमांत अन्यत्र समाविष्ट नसलेल्या आयोगाच्या आदेशाचा आढावा घेण्यासाठी अर्ज	रु. ५०,०००/-
१५	स्पष्टीकरणासाठीच्या अर्जासह संकीर्ण अर्ज म्हणजेच या विनियमामध्ये अन्यत्र समाविष्ट नसलेले अर्ज: (एक) परवानाधारक आणि निर्मिती कंपन्यांनी केलेला अर्ज: (दोन) परवानाधारक, निर्मिती कंपन्या आणि व्यक्ती यांच्या व्यतिरिक्त एन्टीटीज्नी केलेला अर्ज (तीन) व्यक्तीने केलेला अर्ज	(एक) रु. १,००,०००/- (दोन) रु. १,०००/- (तीन) रु. ५००/-

१६	संकीर्ण अर्ज या वर्गवारीत न येणारा महाराष्ट्र शासनाकडून आलेला अर्ज	रु. १,०००/-
१७	इंधन समायोजन आकारांच्या मान्यतेसाठी प्रस्ताव	वितरण परवानाधारकासाठी रु. १,००,०००/- आणि लघु वितरण परवानाधारकासाठी रु. ५०,०००/-

(अभिजीत देशपांडे)

सचिव,

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग

मुंबई,

दिनांक: १७ ऑक्टोबर, २०२२

MAHARASHTRA ELECTRICITY REGULATORY COMMISSION
(Transaction of Business and Fees and Charges) Regulations, 2022

ELECTRICITY ACT, 2003.

No. MERC/Legal/TB and F&CR/2022/0486.—In exercise of the powers conferred on it by clause (g) of sub-Section (1) of Section 86, Section 92 and Section 181 of the Electricity Act, 2003 and all powers enabling it in that behalf, the Maharashtra Electricity Regulatory Commission hereby makes the following Regulations.

Chapter 1 - Preliminary

1. Short Title, Object, Commencement and Extent:

- (a) These Regulations may be called the Maharashtra Electricity Regulatory Commission (Transaction of Business and Fees and Charges) Regulations, 2022.
- (b) The object of these Regulations is to establish procedures for transaction of business of the Commission and specify fees and charges payable to the Commission.
- (c) These Regulations shall come into force on the date of their notification in the Official Gazette.
- (d) These Regulations shall apply in relation to all matters falling within the jurisdiction of the Commission.
- (e) These Regulations extend to the whole of the State of Maharashtra.

2. Definitions:

- (a) In these Regulations, unless the context otherwise requires: -
 - (i) “Act” means the Electricity Act, 2003 (36 of 2003) as amended from time to time;
 - (ii) “Adjudication” means the process of arriving at decisions on Petitions submitted to the Commission;
 - (iii) “Advocate” means a person who is entitled to practice the profession of law under the Advocates Act, 1961 (25 of 1961);
 - (iv) “Chairperson” means the Chairperson of the Commission;
 - (v) “Commission” means the Maharashtra Electricity Regulatory Commission;

- (vi) “Consultant” includes any person not in the employment of the Commission who may be appointed as such to assist the Commission on any matter required to be dealt with by the Commission under the Act;
- (vii) “Designated Video Conferencing Software” means software or digital platform provided by the Commission from time to time to conduct its business through video conferencing;
- (viii) “Electronic Filing (e-Filing)” means e-filing as prescribed through the Internet at the web portal of the Commission;
- (ix) “Electronic mail (e-mail)” means a message or information created or transmitted or received on any digital/electronic equipment including (but not limited to) computer, computer system, computer resource or communication device including attachments in text, image, audio, video and any other electronic record, which may be transmitted with the message;
- (x) “Interlocutory Application” means an application in any petition or proceeding already instituted before the Commission, but does not include an application for review;
- (xi) “Live-stream/Live-streamed/Live-streaming” means and includes a live audio/video link, webcast, audio-video transmissions via electronic means or other arrangements whereby any person can view and/or hear the Proceedings as permitted under these Regulations;
- (xii) “Member” means a member of the Commission;
- (xiii) “Officer” means an Officer of the Commission;
- (xiv) “PDF” means an electronic document filed in a portable document format;
- (xv) “PDF/A” means an ISO-standardized version of the Portable Document Format (PDF) specialized for the digital preservation of electronic documents;
- (xvi) “Petition” means and includes all petitions, applications, appeals, replies, rejoinders, supplemental pleadings, other papers and documents;
- (xvii) “Proceedings” mean and include proceedings of all nature that the Commission may conduct in the discharge of its functions under the Act;
- (xviii) “Registry” means the Office of the Commission designated by the Commission for the purpose of receiving Petitions/Applications and

related documents;

- (xix) “Regulations” means the Maharashtra Electricity Regulatory Commission (Transaction of Business and Fees and Charges) Regulations, 2022, as amended from time to time;
 - (xx) “Secretary” means the Secretary of the Commission;
 - (xxi) “Small Distribution Licensee” means a Distribution Licensee which has an estimated Annual Revenue Requirement for sale of upto 500 Million Units of electricity for the first year of its Application for Tariff determination during a Multi-Year Tariff Control Period;
 - (xxii) “Video Conference” means a system of interactive telecommunication technologies, which permits two (2) or more sites / locations, to interact via video & audio transmission, simultaneously.
- (b) Words or expressions occurring in these Regulations and not defined herein but defined in the Act shall bear the same meanings respectively assigned to them in the Act.
 - (c) In construing these Regulations, the singular shall include the plural and vice versa.

3. Commission's office, office hours and sittings:

- (a) The head office of the Commission shall be located at Mumbai.
- (b) Unless otherwise directed, the head office and other offices of the Commission shall be open daily during 9.30 AM to 6.00 PM except on Saturdays, Sundays and holidays notified by the State Government.
- (c) Where the last day for doing of any act falls on a day on which the office of the Commission is closed and by reasons thereof the act cannot be done on that day, it may be done on the next working day of the Commission.
- (d) The Commission may conduct its proceedings by remote access (e-hearing) in a default mode or through Hybrid Mode (e-hearing and physical mode) or at the head office or at any other place within the State of Maharashtra, on days and time as directed by the Chairperson.

4. Language of the Commission:

- (a) The proceedings of the Commission shall be conducted in English, provided that the Commission shall allow any person to plead or represent his case in Marathi.
- (b) The Commission, at its sole discretion, may accept Petitions made in any language other than in English or Marathi, provided that the same is

accompanied by a translation thereof in English:

Provided that such translation may be dispensed with at the discretion of the Commission.

- (c) Any translation which any of the parties furnish shall be accompanied with an authenticity certificate of the person who is authorised to translate and who had translated the same in Marathi or English. The same may be accepted by the Commission as a true translation:

Provided that the Commission may get the same authenticated independently.

- (d) The Commission may, in appropriate Cases, direct translation of Petitions and their accompanying documents into English or Marathi.

5. Commission to have seal of its own:

- (a) Any document requiring authentication by the Commission shall be issued under the seal of the Commission, and shall be signed by the Secretary or other Officer authorized by the Commission in this behalf.

6. Officers of the Commission:

- (a) The Commission shall have the power to appoint the Secretary, Officers and other employees for discharging various duties. It shall also specify the qualifications, experience and other terms and conditions for the appointment of such Officers and other employees and the same shall be as per MERC (Recruitment and Conditions of Service of Employees) Regulations, 2007 and MERC (Recruitment and Conditions of Service of Employees) (Amendment) Regulations, 2011 and as amended from time to time.
- (b) The Commission may appoint or engage Consultants to assist the Commission in the discharge of its functions as per MERC (Terms and Conditions of Appointment of Consultants) Regulations, 2004 as amended from time to time.

7. Secretary of the Commission:

- (a) The Secretary shall be the Principal Officer of the Commission and shall exercise his/her powers and perform his duties under the control of the Chairperson.
- (b) The Commission, in the discharge of its functions under the Act, may take such assistance from the Secretary as it may deem fit.
- (c) In particular, and without prejudice to the generality of the provisions of sub-regulations (a) and (b) above, the Secretary shall have the following powers and perform the following duties and functions, viz: -
- (i) To have custody of the records and the seal of the Commission.

- (ii) To receive or cause to receive all documents, including, *inter alia*, Petitions, appeals, applications or reference pertaining to the Commission.
 - (iii) To scrutinize documents, including, *inter alia*, Petitions, appeals, applications or references and shall be entitled to seek clarifications or rectifications upon the same and issue appropriate directions pertaining to the acceptance or rejection of such documents.
 - (iv) To prepare or cause to be prepared briefs and summaries of pleadings presented by various parties in Cases filed before the Commission.
 - (v) To carry out such functions under the Act, as may be delegated to Secretary by the Commission, by general or special Order.
 - (vi) To assist the Commission in the proceedings relating to the powers exercisable by the Commission, as directed by the Commission.
 - (vii) To provide notice for meeting, prepare the agenda for meetings and minutes of the proceedings of the Commission's meetings.
 - (viii) To authenticate the Orders passed by the Commission.
 - (ix) As far as it is possible, to monitor compliance of the Orders passed by the Commission and shall forthwith bring to the notice of the Commission any non-compliance thereof.
 - (x) To have the right to collect from the Government or other offices, companies and firms or any other party as may be directed by the Commission, such information and record, report, documents, etc., as may be considered necessary for the purpose of efficient discharge of the functions of the Commission under the Act and place the same before the Commission.
- (d) All communications to the Commission shall be addressed through the Secretary of the Commission.

8. Delegation of Power:

- (a) Save and except the powers exercised under Section 86(1)(f) and 181 of the Act, the Commission may, by a general or special order in writing, delegate to any Member, Secretary or Officers of the Commission such of its powers and functions under the Act as it may deem necessary, subject to such terms and conditions, if any, as may be stated in such order.
- (b) The Commission shall, at all times, have the authority, either on an application made by any interested or affected party or *suo- motu*, to review, revoke, revise, modify, amend, alter or otherwise change any order issued or action taken by the Secretary or any Officer of the Commission, if

considered appropriate.

- (c) In the absence of the Secretary, the Officer of the Commission designated by the Chairperson in this behalf, shall exercise the functions of the Secretary, as may be directed by the Commission.
- (d) The Secretary may, with the written approval of the Commission, delegate to any Officer of the Commission any function required to be exercised by these Regulations or otherwise to be exercised by the Secretary.

Chapter 2 – General Rules Concerning the Proceedings Before the Commission

9. Proceedings of the Commission:

- (a) In discharge of its functions under the Act, the Commission may, hold hearings, conduct proceedings, initiate inquiries, investigations and consultations, as it considers appropriate.
- (b) All proceedings before the Commission shall be deemed to be judicial proceedings within the meaning of Section 193 and 228 of the Indian Penal Code (45 of 1860) and the Commission shall be deemed to be a Civil Court for the purposes of sections 345 and 346 of the Code of Criminal Procedure, 1973 (2 of 1974).
- (c) To ensure timely and expeditious disposal of proceedings, the Commission may adopt suitable procedures for any proceeding, including but not limited to:
 - (i) joinder of Cases for hearing and pass common Order;
 - (ii) appoint a representative for a class of consumers/parties to present combined pleadings, affidavits and documents, as also to present the Case of such class of consumers/parties;
 - (iii) seek testimony or advice or opinion on specific issues; and/or
 - (iv) appoint amicus curiae.

10. Participation of Consumer Associations and Other persons:

- (a) The Commission may permit any person, including any registered association or other bodies corporate or any group of consumers, to participate in any proceedings before the Commission. In this behalf, the Commission may if it considers necessary:
 - (i) notify a procedure for recognition of associations, groups, forums or bodies corporate as registered consumer association for the purposes of representation before the Commission;

- (ii) appoint any Officer or any other person to represent the consumers' interest in the proceedings before it, on such terms as to fees, costs and expenses by such parties in the proceedings as considered appropriate.

11. Adjudication proceedings:

- (a) The following Regulations under this heading shall be applicable to the adjudication proceedings of the Commission.
- (b) The bench of the Commission shall be the full strength of the Commission or as per the quorum, unless otherwise required under the Act:

Provided that quorum for the Proceedings before the Commission shall be Two (2):

Provided further that quorum could be One (1) in the event only one Member is functional due to vacancies in the Commission or unavailability of Member for any reason or in case any Member(s) has recused himself from a proceeding due to reasons stated by such Member:

Provided also that the Commission may appoint any of its Members to be an adjudicating officer for holding an inquiry under the provisions of sections 143 and 144 of the Act.

12. Vacancies, etc., not to invalidate proceedings:

- (a) No act or proceedings of the Commission shall be questioned or shall be invalidated merely on the ground of existence of any vacancy or defect in the constitution of the Commission.

13. Authority to represent:

- (a) A person who is a party to any proceedings before the Commission may either appear in person or authorise any other person to present his case before the Commission and to do all or any of the acts for the purpose:

Provided that the Commission may, from time to time, determine the terms and conditions subject to which a person may authorise any other person to represent him and act and plead on his behalf:

Provided further that a legal practitioner/Advocate/Law Firm appearing and acting in the proceedings on behalf of any person before the Commission shall file a vakalatnama, duly executed by or on behalf of that person for whom he/she appears:

Provided also that the person, other than the legal practitioner, appearing on behalf of any person in any proceeding before the Commission shall file a Memorandum of Authorisation, in Form -I herein:

Provided also that the Companies / Partnership Firm shall file their Board Resolution that they have given power/ authority to file Petition and appear before the Commission as per their Board Resolutions / Power of Attorney as the case may be:

Provided also that the Parties to the Petition shall provide the relevant documents, as may be required, necessary to check the authenticity of the Petition.

14. Initiation of Proceedings:

- (a) The Commission may initiate any proceedings *suo- motu* (but not a review proceeding), or on a Petition filed by any affected or interested person.
- (b) The notice of the initiation of the proceedings may be issued by the Commission, and the Commission may give such orders and directions as may be deemed necessary, including, *inter alia*, for service of notices to the affected parties, the filing of reply and rejoinder in opposition or in support of the Petition in such form as it may direct. The Commission may, if it considers appropriate, issue orders for publication of the Petition inviting comments on the issues involved in the proceedings in such form as the Commission may direct.
- (c) While issuing the notice of inquiry or at any time thereafter, the Commission may, at its discretion designate an Advocate or Officer of the Commission or any other person whom the Commission considers appropriate to –
 - (i) present the case of a party which cannot afford to engage its representative, or
 - (ii) act as *amicus curiae* to assist the Commission in its proceedings.

15. Petitions and pleadings before the Commission:

- (a) All Petitions to be filed before the Commission shall be prepared electronically and every page shall be consecutively numbered.
- (b) The contents of the Petition should be divided appropriately into separate paragraphs, which shall be numbered serially.
- (c) The Petition shall be accompanied by such documents, supporting data and statements as the Petitioners feels necessary or as may be determined by the Commission.
- (d) All Petitions shall contain a summary / synopsis of the brief facts, issues, case law referred to, and reliefs sought therein and shall mention the following particulars:
 - (i) the statutory provisions under which the Petition is being filed

before the Commission;

- (ii) Provisions under which the Commission has jurisdiction to try, entertain and dispose of the Petition;
- (iii) whether the Petition is filed within the time limit prescribed in the Limitation Act, 1963, and if not, the period of delay and whether the Petitioner is seeking condonation of delay, and on what grounds.
- (iv) Prayers/Reliefs sought by the Petitioner/Applicant.

16. General Headings:

- (a) The general heading in all Petitions before the Commission shall be in Form -II herein or as otherwise specified by the Commission from time to time.

17. Affidavit in support:

- (a) The statement of fact contained in a Petition filed, shall be supported by a duly notarized affidavit. Every such affidavit shall be in Form- III.

Provided that the Commission may, at its discretion, waive the requirement of affidavit in any particular case.

- (b) Every affidavit shall be drawn up in the first person and shall state the full name, age, contact number, e-mail address, occupation and address of the deponent and the capacity in which he is signing. The Petitioner shall declare that there are no proceeding pending in any court of law/ tribunal or arbitrator or any other authority, wherein the deponent is a party and where issues arising and/or reliefs sought are identical or similar to the issues arising in the matter pending before the Commission.
- (c) Every affidavit shall clearly and separately indicate the statements which are true to the –
 - (i) knowledge of the deponent; and
 - (ii) based on information received by the deponent which he believes to be true.
- (d) Where any statement in the affidavit is stated to be true based on the information received by the deponent, the affidavit shall also disclose the source of the information and a statement that the deponent believes such information to be true.
- (e) In accordance with Section 193 of the Indian Penal Code, 1860, whoever intentionally gives false evidence in any of the proceedings of the Commission or fabricates false evidence for the purpose of being used in any of the proceedings shall be punishable with imprisonment of either

description for a term which may extend to seven years and shall also be liable to fine.

18. Presentation and scrutiny of the pleadings, etc.:

- (a) The Petition shall be filed through 'E-filing Portal' only and the same shall be applicable *mutatis mutandis* to the Respondents / impleaded parties to file their Reply / Rejoinder etc. to the Petition:

Provided that the pleadings shall be filed in soft copy (Word and PDF) on E-Filing Portal:

Provided further that in case any person is having difficulty in accessing digital technology, the Commission's staff will assist in converting such Petition to digital format and then process it through 'E-filing Portal':

Provided also that the Commission, as and when required, will issue operational procedure and protocol from time to time to be followed for e-filing.

- (b) The fees as may be specified by the Commission or prescribed by the State Government, as the case may be, from time to time, shall be payable along with the Petition:

Provided that several persons having similar but separate and distinct interest or cause of action in the subject matter involving common questions of law and facts may file a common Petition but each Petitioner shall pay separate fees:

Provided further that fee once paid shall not be refunded under any circumstances except in case of excess payment made thereto.

Provided also that where the whole or any part of any fee prescribed for any document by the law/Regulations for the time being in force relating to fees has not been paid, the Commission may, in its discretion, at any stage, allow the person, by whom such fee is payable, to pay the whole or part, as the case may be, of such fee; and upon such payment the document, in respect of which fee is payable, shall have the same force and effect as if such fee had been paid in the first instance.

- (c) Upon successful e-filing of the Petition, Diary number will be generated by the system and confirmation will be send to the registered e-mail.
- (d) Any person seeking urgent listing of the Petition or amendment in pleading shall have to file Interlocutory Application justifying the urgency along with the affidavit and requisite fees as may be specified by the Commission or prescribed by the State Government, as the case may be, from time to time. The procedure for filing Interlocutory Application shall the same as of the filing of a Petition.

- (e) On receiving any application or complaint other than the Petition or Interlocutory Applications, the Commission may at its sole discretion only forward such application/complaint received to concerned utility for appropriate action at their level. No other action will be taken by the Commission on these communications.
- (f) The details of presentation and the receipt of the Petition shall be duly maintained in electronic form and/or in a manner as may be decided by the Commission, from time to time, showing serial no. of Petition, date of its receipt, names and addresses of the parties, contact details, e-mail address, brief subject matter of the Petition, claim/relief sought, interim relief sought, if any, and date of disposal with final result thereof.
- (g) If on scrutiny, any Petition is found to be defective, the defects shall be notified to the party concerned via e-mail and/or through e-Filing Portal as far as possible within a period of Fifteen (15) working days, advising the party to rectify the defects within a specified time. A standard letter for notifying the defects shall be in Form- IV herein. On failure to remove defects within the time allowed, the Petition shall stand dismissed.
- (h) A person aggrieved by any order of the Secretary in regard to the presentation of the Petition may request the matter to be placed before the Chairperson of the Commission for appropriate orders.
- (i) The Chairperson, or any Member as the Chairperson may designate for the purpose, shall be entitled to call for the Petition presented by the party, which was found defective on scrutiny, and give such directions regarding the presentation and acceptance of the Petition as he considers appropriate as far as possible within a period of Fifteen (15) working days from the date of receipt of the representation from the Party.
- (j) If, on scrutiny, the Petition is accepted or in case any order of refusal is rectified by the Chairperson or the Member of the Commission designated for the purpose, the Petition shall be duly registered and given a number in the manner as may be determined by the Commission.

19. Admission of the Petition:

- (a) As and when the Petition and all necessary documents are lodged and the defects and objections, if any, are removed by the party concerned, and the Petition has been scrutinised and numbered, the Petition shall, as far as possible, within a period of Fourteen (14) working days be put up before the Commission for further directions:

Provided that the Commission under its discretionary powers may either hear the Petition for admission/maintainability or commence the hearing in the matter and decide the Petition on admission/maintainability and on merits together.

- (b) The Commission may admit the Petition for hearing without requiring the

attendance of the party:

Provided that the Commission shall not pass an order refusing admission without giving the party concerned an opportunity of being heard:

Provided further that the Commission may issue notice to such other person(s) as it may consider appropriate to hear on admission of the Petition.

- (c) At any time after the Petition is registered the Commission may, issue such time-bound orders and directions as may be deemed necessary, for-
- i. service of notices to the respondents and other affected or interested parties regarding filing of the Petition;
 - ii. directing the parties concerned to file replies, rejoinder affidavits, and documents (in opposition or in support of the Petition); and
 - iii. the Petition to be placed for hearing before the Commission.

20. Service of notices and processes issued by the Commission:

- (a) Any notice or process to be issued by the Commission to any person may be served on him by delivering the same after obtaining signed acknowledgement receipt thereof or by registered post or such other means of delivery as may be prescribed by the State Government under Section 171 and clause (n) of sub-section (2) of Section 180 of the Act:

Provided that any person can serve notice through digital mode such as Whatsapp message, e-mail, SMS on registered email ID and/or Mobile number or any other mode as may be specified by the Commission:

Provided further that it shall be responsibility of the person serving the notice to ensure the delivery of notice through digital mode is complete.

- (b) The Commission shall be entitled, wherever necessary, to decide in each case the persons, if any, who shall bear the cost of such service/publication.
- (c) Except for notice served through digital mode, every other notice or process required to be served on or delivered to any person may be sent to the person or his agent empowered to accept service as per the details furnished by person for service or at the place where the person or his/her agent ordinarily resides or carries on business or personally works.
- (d) In the event any matter is pending before the Commission and the person to be served has authorized an Advocate, agent or representative to appear for or represent him or her in the matter, such Advocate, agent or representative shall be deemed to be duly empowered to take service of the notices and processes on behalf of the party concerned in all matters and

the service on such agent or representative shall be taken as due service on the person to be served.

- (e) Where a party is not found at the address furnished by him to the Commission and after making a reasonable enquiry, a notice shall be deemed to have been received if it is sent to the addressee's last known place of business or work, habitual residence or mailing address by registered letter or by any other means including digital mode such as Whatsapp message, e-mail, SMS etc, which provides a record of the attempt to deliver the notice by the Commission, the communication is deemed to have been received on the day it is so delivered.
- (f) Where, after a notice has been issued to the other side, and returned unserved, and the Petitioner fails to take necessary steps within a period as ordered by the Commission from the date of return of the notice on the Respondent(s), the Case shall be put up before the Commission for further directions.
- (g) Where a notice is served by a party to the proceedings, an affidavit of service shall be filed by the party with the Commission giving details of the date and manner of service of notices and processes.
- (h) In default of compliance with the requirements of the Regulations or directions of the Commission as regards the service of notices, summons or processes or the advertisement and publication thereof, the Commission may either order to dismiss the Petition or give such order or further directions as it thinks fit.
- (i) No service or publication required to be done shall be deemed invalid by reason of any defect in the name or description of a person provided that the Commission is satisfied that such service is in other respects sufficient, and no proceedings shall be invalidated by reason of any defect or irregularity unless the Commission, on an objection taken, is of the opinion that substantial injustice has been caused by such defect or irregularity or there are otherwise sufficient reasons for doing so.

21. Filing of reply, opposition, objections, etc.:

- (a) Each person to whom the notice of inquiry or the Petition is issued (hereinafter called the 'Respondent') and who intends to oppose or support the Petition shall file a reply and documents relied upon within such period, being normally not less than two weeks or such period as the Commission may direct, and in such number as may be decided by the Commission. In the reply filed, the respondent shall specifically admit, deny or explain the facts stated in the notice of inquiry or the Petition and may also state such additional facts as he considers necessary for the decision of the case. The reply shall be signed and verified and supported by affidavit in the same manner as in the case of the Petition.

- (b) The Respondent shall serve a copy of the reply, along with the documents in support thereof, on the petitioner or his authorized representative and on all other parties concerned and file proof of such service with the office of the Commission at the time of filing the reply.
- (c) Where the Respondent states additional facts as may be necessary for the decision of the case, the Commission may at its discretion allow the Petitioner to file a rejoinder to the reply filed by the Respondents within such period as may be directed by the Commission. The procedure mentioned above for filing of the reply shall apply mutatis mutandis to the filing of the rejoinder.
- (d) Any person who intends to file objection or comments with regard to a matter pending before the Commission, (and who is not a party to the pending proceedings), pursuant to notice (or public notice) published for the purpose, shall file its objections/comments through the link provided on the E-filing Portal on the website of the Commission and evidence in support thereof within the time period fixed by the Commission, which shall not normally be less than Three (3) weeks from the date when objections or comments are invited:

Provided that the date of filing of objections/comments on the E-filing Portal will be notified by the Commission separately:

Provided further that till the date of filing of objections/comments on the E-filing Portal is notified by the Commission, the objections/comments shall be filed by any Person as per details given in the notice (or public notice).

- (e) In case the Commission is satisfied that any Person is interested in any matter pending before the Commission, it may either *suo-motu* or based on the application filed before it, it may in the interest of justice allow or permit or invite such Person to present his opinion or views on that matter and participate in the proceedings before the Commission on such terms as the Commission deems fit.
- (f) Unless permitted and/or invited by the Commission, the person filing objection or comments shall not be entitled to participate in the proceedings to make oral submissions. However, the Commission shall be entitled to take into account the objections and comments filed by the person(s) after giving such opportunity to the parties to the proceedings as the Commission considers appropriate to deal with the objections or comments.

22. Hearing of the matter:

- (a) The Commission shall conduct proceedings by remote access (e-hearing) through video conferencing as a default option using Designated Video Conferencing Software:

Provided that any party can opt for physical hearing and remain present in the Court Room of the Commission or at any other venue as mentioned in

the notice for hearing:

Provided further that all hearing in cases filed before the Commission may be Live-streamed to the extent possible, through the link to be provided on the website of the Commission:

Provided also that Commission may restrict Live-streaming of hearing in some particular cases as it may deem fit for the reasons to be recorded in writing:

Provided also that the Commission will issue operational procedure and protocol from time to time to be followed for e-hearing.

- (b) The proceedings before the Commission shall be open to the public:

Provided that admission to the place of hearing, in case of physical hearing, shall be subject to availability of sitting accommodation:

Provided further that the Commission may, if it thinks fit, and for reasons to be recorded in writing, order that the proceedings of any particular case shall not be open to the public or any particular person or group of persons.

- (c) In accordance with Section 228 of the Indian Penal Code, 1860, whoever intentionally offers any insult or causes any interruption in any of the proceedings of the Commission, shall be punishable with simple imprisonment for a term which may extend to six months or with fine which may extend to Rs.1,000/-, or with both.
- (d) In accordance with Section 345 of the Code of Criminal Procedure, 1973, where any one intentionally offers insult or causes any interruption in the presence of the Commission, the Commission may cause the offender to be detained in custody and may, at any time before the raising of the bench on the same day take cognizance of the offence and after giving the offender a reasonable opportunity of show cause why he should not be punished under this section, sentence the offender to fine not exceeding Rs.200/- and in default of payment of fine, simple imprisonment for a term which may extend to one month unless such fine is sooner paid.
- (e) If the Commission, in any case as referred to it, considers that a person accused of any of the offences referred to these Regulations, should be imprisoned on account of default of payment of fine, it may forward the case to a Magistrate having jurisdiction to try the same and may require security to be given for the appearance of such person before such Magistrate or if sufficient security is not given, shall send such person in custody to such Magistrate.
- (f) The Provisions of the Information Technology Act, 2000 shall be applicable to the remote access (e- hearing) conducted before the Commission through video conferencing:

Provided that any offence committed by any person during the e-hearing which has been prohibited by the Commission or any act which is contrary to the applicable Laws in India, it shall punishable as per the provisions of the Information Technology Act, 2000 and relevant and applicable Laws in India and Rules framed there under from time to time by the Central and State Government:

Provided further that if any person breaches the provisions of Section 43 and Chapter XI of the Information Technology Act, 2000, then he shall be liable to pay damages or penalty as per the provisions of the Information Technology Act, 2000.

- (g) The Commission may determine the stages, manner, place, date and time of the hearing of the matter, as considered appropriate for expeditious disposal.
- (h) If the Commission directs evidence of a party to be led by way of an affidavit, the Commission shall provide a reasonable opportunity for the other parties to counter the same by way of affidavit.
- (i) If the Commission directs evidence of a party to be led orally the Commission shall provide a reasonable opportunity to the other parties to the proceedings to cross- examine the person adducing such oral evidence.
- (j) The Commission may, if considered necessary or expedient, direct that the evidence of any of the parties be recorded by an Officer or person designated for the purpose by the Commission or recorded through Designated Video Conferencing Software.
- (k) The Commission may at any stage of the proceedings allow either party to alter or amend his pleadings in such manner and on such terms as may be just, within the time limit fixed by the order for that purpose, and all such amendments shall be made as may be necessary for the purpose of deciding the matter.
- (l) The Commission may at any stage of the proceedings order, that any matter in any pleadings to be struck out or amended;
 - i. which may be unnecessary, frivolous or vexatious or
 - ii. which may tend to prejudice, embarrass or delay the proceedings or,
 - iii. which is otherwise an abuse of the process of the Commission.
- (m) The Commission may at any stage of the proceedings, either upon or without the application of either party, and on such terms as may appear to the Commission to be just, order that the name of any party improperly joined, whether as Petitioner or Respondent(s), be struck out, and that the name of any person who ought to have been joined, whether as Petitioner or Respondent(s), or whose presence before the Commission may be necessary in order to enable the Commission effectually and completely to

adjudicate upon and settle all the questions involved in the matter, be added.

- (n) In the matter involving urgency, the Advocate on Record / Party in Person / authorised Representative is required to file application for mentioning the matter not less than Three (3) days in advance:

Provided that the Commission may at its discretion, considering the urgency of the matter may allow mentioning of the matter:

Provided further that the Commission will issue operational procedure and protocol from time to time to be followed for mentioning the matter.

- (o) The Commission may direct any person other than those exempted under the law, to administer an oath by the officer as may be designated by the Commission.
- (p) The Commission may direct the parties concerned to file written notes of arguments and/or submissions in any matter before the Commission.

23. Further information, evidence, etc:

- (a) The Commission may, at any time before passing orders on any matter, require any one or more of the parties or any other person whom the Commission considers appropriate, to file submissions and give other party opportunity to reply and produce such documentary or other evidence as the Commission may consider necessary for the purpose of enabling it to pass orders.
- (b) The Commission shall, for the purposes of any inquiry or proceedings which is relevant to the matter before it, have the powers as vested in a Civil Court under the Code of Civil Procedure, 1908, may direct the summoning of witnesses, discovery and production of any document or other material objects producible in evidence, requisition of any public record from any office, examination by an Officer or nominee of the Commission the books, accounts or other documents or information in the custody or control of any person which the Commission considers relevant to the matter.

24. Reference of issues to others:

- (a) At any stage of the proceedings, the Commission shall be entitled to refer such issue or issues in the matter as it considers appropriate to any persons including, but not limited to, the Officers of the Commission, whom the Commission considers as qualified to give advice or opinion.
- (b) The Commission may nominate from time to time any person including, but not limited to, the Officers to visit any place or places for inspection and provide a report on the existence or status of the place or any facilities therein.

- (c) The Commission may direct any person, who in the opinion of the Commission is competent to provide informed advice or opinion to appear before the persons designated above, and to present their respective views and/or make presentation on the issues or matters referred to.
- (d) Where any question arising in a proceeding involves the performance of any ministerial act which cannot, in the opinion of the Commission, be conveniently performed before the Commission, the Commission may, if for reasons to be recorded, it is of opinion that it is necessary or expedient in the interests of justice so to do, issue a commission to such person as it thinks fit, directing him to perform that ministerial act and report thereon to the Commission.
- (e) The report or the opinion received from such person shall form a part of the record of the case and the parties shall be given the copies of the report or opinion given by the person designated by the Commission. The parties shall be entitled to make their submissions, written or oral, either in support or in opposition to the report or the opinion, as the case may be. The person from whom such opinion or advise is taken may not be permitted to be crossed examined on the subject matter to file such an opinion or appear or give evidence:

Provided that the Commission shall not be bound by the report or the opinion received from such person as may be nominated by the Commission:

Provided further that where the Commission for any reason is dissatisfied with the manner of proceedings of the persons/officers as stated above, it may direct such further inquiry to be made as it shall think fit.

25. Procedure to be followed where any party does not appear:

- (a) Where any party required by the Commission to appear does not so appear nor shows sufficient cause for non-appearance, the Commission may:
 - i. dismiss the application if he is the applicant, or
 - ii. proceed ex-parte against such party if he is the opponent, respondent or any other party.
- (b) Where neither the applicant nor the opponent appears when the application is called for hearing, the Commission may dismiss it for default. Such dismissal of the application, however, shall not bar a fresh Petition in respect of the same cause of action subject to the Law of Limitation.
- (c) The applicant may also apply within Thirty (30) days from the date of the order of dismissal, for an order to set aside such dismissal.
- (d) If the Commission is satisfied that there was sufficient cause for non-appearance, it may set aside the dismissal of the application and fix a day for proceeding with the application.

- (e) Where the applicant appears before the Commission and any opponent or other party does not so appear, the Commission may proceed with the matter ex-parte against such opponent/other party upon being satisfied that notice has been duly served upon such absent party.

26. Withdrawal and Disposal of Petition:

- (a) If a Petitioner, at any time before a final order is passed in any proceedings, satisfies the Commission that there are sufficient grounds for permitting him to withdraw his Petition against any or all of the Respondent(s), the Commission may by Order permit the Petitioner to withdraw the same.
- (b) Where the Commission is of the opinion that the continuance of the proceeding under this Regulation is unnecessary or is an abuse of the process, it may at any stage, terminate the proceedings for reason to be recorded in writing and impose costs, as the Commission may deem fit.

27. Orders of the Commission:

- (a) The Commission hearing a proceeding shall pass orders in such proceedings, and such orders shall be signed by the Member of the Commission hearing such proceeding.
- (b) Every order made by the Commission shall be a reasoned order.
- (c) The Daily Orders, as far as possible, may be uploaded on the website of the Commission soon after the hearing but not later than Three (3) working days from the date of the hearing:

Provided that the Daily Order/s may be uploaded on the website of the Commission later than Three (3) working days from the date of hearing in exceptional or unavoidable circumstances of the particular Case.

Provided further that in event of case is reserved for Orders without any specific directives, only document showing status of case/s will be uploaded on MERC website within Three (3) working days from the date of the hearing.

- (d) All Orders of the Commission shall be available on the website of the Commission:

Provided that all orders of the Commission shall be deemed to have been communicated to the parties from the date of hosting of the same on the website of the Commission or from the date of e-mail sent by the Commission and for the purpose of compliance of the orders of the Commission by any party, the downloaded copy of the order of the Commission, as attested by the counsel for any of the parties to the proceedings before the Commission with his name, seal along with enrolment number, is deemed to be sufficient for such compliance and shall

be accepted and acted upon by a party which is required to comply with the orders of the Commission.

- (e) In case, after hearing and while giving order or decision, the Chairperson or any Member of the Commission dissents, he/she shall give his dissenting order with reasons. Majority view of the Commission shall be final in the order:

Provided that if the Members of a bench of the Commission consisting of two Members (including the Chairperson) differ in opinion on any point, the Chairperson or in his absence, the Member presiding shall have second or casting vote.

- (f) All orders and decisions issued or communicated by the Commission shall be certified by the signature of the Secretary or an Officer empowered in this behalf by the Chairperson and shall bear the official seal of the Commission.

28. Review of decisions, directions, and orders:

- (a) Any person aggrieved by a direction, decision or order of the Commission, from which (i) no appeal has been preferred or (ii) from which no appeal is allowed, may, upon the discovery of new and important matter or evidence which, after the exercise of due diligence, was not within his knowledge or could not be produced by him at the time when the direction, decision or order was passed or on account of some mistake or error apparent from the face of the record, or for any other sufficient reasons, may apply for a review of such order, within Forty-Five (45) days of the date of the direction, decision or order, as the case may be, to the Commission.
- (b) An application for such review shall be filed in the same manner as a Petition under these Regulations.
- (c) Review application shall be decided, as far as practicable, by the same constitution of the Commission which passed the original order.
- (d) The Commission shall for the purposes of any proceedings for review of its decisions, directions and orders be vested with the same powers as are vested in a civil court under the Code of Civil Procedure, 1908.
- (e) When it appears to the Commission that there is no sufficient ground for review, the Commission may after giving such person an opportunity of being heard in the matter, reject such review application.
- (f) When the Commission is of the opinion that the review application should be granted, it shall grant the same provided that no such application will be granted without previous notice to the opposite side or party to enable him to appear and to be heard in support of the decision or order, the review of which is applied for.

29. Continuance of Proceedings after death, etc:

- (a) Where in a proceeding, any of the parties to the proceeding dies or is

adjudicated as an insolvent or in the case of a company under liquidation / windingup, the proceeding shall continue with the successors-in-interest, the executor, administrator, receiver, liquidator or other legal representative of the party concerned, as the case may be.

- (b) The Commission may, for reasons to be recorded, treat the proceedings as abated in case the Commission so directs and dispense with the need to bring the successors-in-interest on the record of the case.
- (c) In case any person wishes to bring on record the successors-in-interest, etc., the application for the purpose shall be filed within Ninety (90) days from the event requiring the successors-in-interest to be brought on record. The Commission may condone the delay, if any, for sufficient reasons.

Chapter 3: Miscellaneous

30. Commission's records – documentation, inspection, confidentiality and accessibility:

- (a) The Commission shall, as soon as may be practicable, maintain an indexed database of its records including, *inter alia*, Petitions filed, details of hearings conducted, orders / documents issued from time to time.
- (b) Subject to sub-regulation (d) herein, records of the Commission shall be open to inspection by all, subject to the payment of the fee and complying with the terms as the Commission may direct.
- (c) The Commission shall, on such terms and conditions as the Commission considers appropriate, provide for supply of certified copies of documents and papers available with the Commission to any person subject to the payment of fee and complying with the terms as the Commission may direct. The Commission shall designate an Officer for ensuring timely response to requests received for supply of certified copies of documents. Such Officer shall maintain a register of such requests made in Form V herein and shall endeavour to dispatch the certified copies of documents requested for within a period of Fifteen (15) working days from the date of receipt of request:

Provided that as and when the Commission completes digitization of records, any person can apply online for certified copy of Orders/ documents available from the record of the Commission online and the copies will be provided on payment to the person applying through online mode, as per the procedure notified by the Commission separately.

- (d) The Commission may, by order, direct that any information, documents and papers / materials maintained by the Commission, shall be confidential or privileged and shall not be available for inspection or supply of certified copies, and the Commission may also direct that such document, papers, or materials shall not be used in any manner except as specifically authorised by the Commission.
- (e) The Commission shall endeavour to make information involving public interest accessible and available to the public, including, *inter alia*, through its website and endeavour to facilitate meaningful public participation in

matters involving public interest.

- (f) The office record of the Commission may be destroyed after it is converted to electronic form in accordance with Section 7 of the Information Technology Act, 2000 as per operational procedure and protocol approved by the Commission from time to time:

Provided that the officer as may be designated by the Commission shall supervise the conversion of records into electronic form and destruction of physical records:

Provided further that office record to be destroyed shall be effectively shredded:

Provided also that a register of records in electronic form shall be maintained by the officer designated by the Commission and all entries regarding destruction shall be made therein.

- (g) In case of loss or missing of any file or record of the Commission, it shall take all efforts to reconstruct - that file or record as may be decided by the Commission from time to time.

31. Arbitration of Disputes:

- (a) Where any matter is, by or under the Act, directed to be determined by arbitration, the matter shall, unless it is otherwise expressly provided in the licence of a licensee, be determined by such person or persons as the Commission may nominate in that behalf on the application of either party; but in all other respects the arbitration shall be subject to the provisions of the Arbitration and Conciliation Act 1996 (26 of 1996).

- (b) Notwithstanding the generality of the foregoing provisions, the Commission, before which an action is brought in a matter which is the subject of an arbitration agreement shall, if a party to the arbitration agreement or any person claiming through or under him, so applies not later than the date of submitting his first statement on the substance of the dispute, then, notwithstanding any judgment, decree or order of the Supreme Court or any Court, refer the parties to arbitration unless it finds that prima facie no valid arbitration agreement exists.

- (c) The application referred to in sub-regulation (b) shall not be entertained unless it is accompanied by the original arbitration agreement or a duly certified copy thereof:

Provided that where the original arbitration agreement or a certified copy thereof is not available with the party applying for reference to arbitration under sub-regulation (b), and the said agreement or certified copy is retained by the other party to that agreement, then, the party so applying shall file such application along with a copy of the arbitration agreement and a petition praying the Commission to call upon the other party to produce the original arbitration agreement or its duly certified copy before the Commission.

- (d) Notwithstanding that an application has been made under sub-regulation (b)

and that the issue is pending before the Commission, an arbitration may be commenced or continued and an arbitral award made.

32. Enforcement of Orders and Directions, Rules, Regulations and Provisions of the Act:

- (a) For taking any action under Section 142 of the Act, including penalty, additional penalty or any other penalty under the provisions of the Act, the Commission shall:

- i. Issue a show-cause notice containing specific allegation against the defaulter requiring the defaulter to respond to the allegation indicated in the show cause notice by affording an adequate opportunity of being heard on the principle of natural justice:

Provided that the Commission will proceed only if it arrives at a prima facie satisfaction that it is a fit case for initiation of proceedings under section 142 and record its satisfaction in the Show Cause Notice in respect of the specified allegation and send the Show Cause Notice to the person for the purpose of giving to such person to defend or rebut such specific allegation:

Provided further that the allegation contained in the show cause notice shall be sufficient and unambiguous and shall apprise the defaulter determinatively the allegations which are needed to be responded:

Provided also that the defaulter or any other person concerned shall be granted adequate time to meet the allegations contained in the show cause notice:

Provided also that the defaulter or any other person concerned shall be granted adequate time to meet the principles of natural justice shall be complied with before taking any action under section 142 of the Act.

- ii. The Commission shall hear the defaulter and other persons concerned while making an order under Section 142 of the Act:

Provided that the defaulter or any other person concerned shall be granted adequate time to meet the Commission will scrutinize the explanation offered by the defaulter or any other person concerned and find out as to whether the explanation is satisfactory or not. In the event, the Commission is satisfied with the explanation, it may drop the proceedings under section 142 of the Act. If the Commission feels that the explanation is not satisfactory, the Commission may summon the defaulter to appear before the Commission and frame the specific charges in the presence of the defaulter or other person concerned and intimate him that the Commission proposes to conduct enquiry with regard to those charges and give an opportunity to the person concerned by way of

a hearing to offer his further explanation and to produce further materials to disprove/oppose those charges.

- iii. After considering the evidence available on record, and after hearing the parties, the Commission will find out as to whether the charges framed against the defaulter or other person concerned has been proved or not in light of the submissions and evidence/explanation produced by the concerned person. If the Commission is of the opinion that the charges framed are not proved, the proceedings at that stage, may be dropped. If the Commission is satisfied that the charges have been proved, the Commission may fine the defaulter or other concerned person and impose penalty as it deems fit.
- iv. Unless otherwise varied by special order, the fines, charges or compensation ordered by the Commission under Regulation 33 shall be paid within 30 days of the order of the Commission imposing the fine, charge, or compensation or within such extended date as may be allowed by the Commission.

- (b) For taking action under Section 146 of the Act, the Commission shall file a complaint in writing before the Civil Court or Criminal Court, as the case may be, for the purpose of cognizance of an offence punishable in accordance with Section 151 of the Act.

33. Interim Orders, investigation, inquiry, collection of information, etc:

- (a) The Commission may pass such ad-interim or interim orders, as the Commission may consider appropriate at any stage of any proceedings, having regard to the facts and circumstances of the case.
- (b) The Commission may make such direction or order as it thinks fit for collection of information, inquiry, investigation, entry, search, seizure and, without prejudice to the generality of its powers, including, *inter alia*, the following: -
 - i. The Commission may, at any time, direct the Secretary or any one or more Officers or any other person as the Commission considers appropriate to study, investigate or furnish information with respect to any matter within the jurisdiction of the Commission under the Act.
 - ii. The Commission may, for the above purpose, give such other directions as it may deem fit and state the time within which the report is to be submitted or information furnished.
 - iii. The Commission may issue or authorise the Secretary or an Officer to issue directions to any person to produce before it and allow to be examined and kept by an Officer of the Commission directed in this behalf the books, accounts, etc., or to furnish any information to the designated Officer.
 - iv. The Commission may issue such directions, for the purpose of

collection of any information, particulars or documents that the Commission considers necessary in connection with the discharge of its functions under the Act.

- v. If any such report or information obtained appears to the Commission to be insufficient or inadequate, the Commission or the Secretary or an Officer authorised for the purpose may give directions for further inquiry, report and furnishing of information.
 - vi. The Commission may direct such incidental, consequential and supplemental matters to be attended to which may be considered relevant in connection with the above.
- (c) If the report or information obtained in accordance with sub-regulation (b) above or any part thereof is proposed to be relied upon by the Commission for forming its opinion or view in any proceedings, the parties to the proceedings shall be given a reasonable opportunity for filing objections and making submissions on such report or information.

34. Confidentiality:

- (a) The Commission shall appraise and determine whether any document or evidence provided to it by any party and claimed by that party to be of a confidential nature merit being withheld from disclosure to other parties as being confidential and shall provide brief reasons in writing for arriving at its conclusion.
- (b) If the Commission is of the view that the claim for confidentiality is justified the Commission may direct that the same be not provided to such parties as the Commission may deem fit. However, the party claiming the confidentiality shall provide a brief non-confidential summary of the substance of the documents found to be confidential and the import of the same.
- (c) Notwithstanding the above, it shall be open to the Commission to take into consideration the contents of the documents found to be confidential in arriving at its decision.

35. Publication of Petition:

- (a) Where any application, Petition, or other matter is required to be published under the Act or these Regulations as per the directions of the Commission, it shall, unless the Commission otherwise orders or directs or the Act or Regulations otherwise provides, be advertised normally at least Three (3) weeks before the date fixed for hearing in not less than Two (2) daily newspapers in the English Language and Two (2) daily newspapers in the Marathi language having circulation in the area, in such form as directed by the Commission.
- (b) Except as otherwise provided, such advertisements shall give a heading describing the subject matter in brief.

36. Framing of Regulations:

- (a) The Commission in exercise of the powers conferred on it by Section 181 and all other enabling provisions of the Act may make Regulations on the subject matters specified in the Act as per The Electricity (Procedure for Previous Publication) Rules, 2005 as amended from time to time.
- (b) Notwithstanding the generality of the foregoing provisions, the Commission may from time to time decide the need for making of regulations based on the assessment of the requirements of the sector in the state of Maharashtra.
- (c) Any proposal to make regulations shall precede with an Explanatory Memorandum as well as statement of objects and reasons.
- (d) The Commission will note the suggestions and objections of the stakeholders and shall appropriately deal with them in the statement of objects and reasons while finalising the regulations.
- (e) The regulations when finalised shall be sent for notification in the Official Gazette as soon as may be after it is made.
- (f) Every regulation made by the Commission shall be laid, as soon as may be after it is made, before the State Legislature.

37. Fees for Applications and Petitions:

- (a) Every Application made to the Commission shall be accompanied by the Fees or Charges specified in the Schedule to these Regulations.
- (b) The Fees or Charges specified in these Regulations shall be paid by means of Bank Draft or Pay Order drawn in favour of 'Maharashtra Electricity Regulatory Commission', payable at Mumbai; or by electronic means (such as through Real Time Gross Settlement or National Electronic Funds Transfer); or in cash for amounts not exceeding two thousand rupees.
- (c) The Fees and Charges received by the Commission under these Regulations shall be deposited in the designated Bank Account of the Commission.
- (d) Any penalty ordered by the Commission under Sections 142 and 146 of the Act, or by the adjudicating officer under Section 143, shall be paid within Thirty (30) days of such order, or within such extended time as may be allowed by the Commission or such adjudicating officer.
- (e) Such penalty shall be payable and the amount deposited in the same manner as provided under clause (b) and clause (c) of Regulation 37.
- (f) No Fee will be payable for fresh Applications in matters which the

Commission had earlier disposed of with liberty to the Applicant to approach the Commission after the decision of the concerned higher Court or Tribunal.

- (g) A Licensee or Generating Company shall be entitled to include the amount of any Fee or Charge paid by it under these Regulations as an expense in the determination of its Tariff:

Provided that any penalty paid under the provisions of the Act or ordered by the Commission shall not be allowed as an expense in the determination of Tariff.

38. Issue of orders and Practice directions:

- (a) Subject to the provisions of the Act and these Regulations, the Commission may, from time-to-time issue orders and directions including practice directions in regard to the implementation of the Regulations and procedure to be followed:

Provided that the Practice Directions so issued shall carry the same force of these Regulations.

39. Saving of inherent power of the Commission:

- (a) Nothing in these Regulations shall be deemed to limit or otherwise affect the inherent power of the Commission to make such orders as may be necessary for meeting the ends of justice or to prevent the abuse of the process of the Commission.
- (b) Nothing in these Regulations shall bar the Commission from adopting in conformity with the provisions of the Act, a procedure, which is at variance with any of the provisions of these Regulations including summary procedures, if the Commission, in view of the special circumstance of a matter or class of matters and for reasons to be recorded in writing, deems it necessary or expedient for so dealing with such a matter or class of matters.
- (c) Nothing in these Regulations shall bar the Commission to deal with any matter or exercise any power under the Act for which no regulations have been framed, and the Commission may deal with such matters, powers and functions in a manner it thinks fit.

40. General power to amend/rectify:

- (a) The Commission may, at any time and on such terms as to costs or otherwise, as it may think fit, either of its own motion or on the application of any of the parties, rectify or amend any clerical or arithmetical mistake in any order passed by the Commission or errors arising therein from any accidental slip or omission.
- (b) The Commission may at any time, and on such terms as to costs or otherwise as it may think fit, amend any defect or error in any proceeding and all necessary amendments, rectifications shall be made for the purpose

of determining the real question or issue arising in the proceedings:

Provided that if the Commission desires to make amendments or rectifications in order to determine the real question or issue arising the Commission shall provide an opportunity to the parties affected by such amendment or rectification touching the real question or issue to make representations and submissions with respect to the proposed amendment or rectification.

41. Power to remove difficulties:

- (a) If any difficulty arises in giving effect to any of the provisions of these Regulations, the Commission may, by general or special order, do anything not being inconsistent with the provisions of the Act, which appears to be necessary or expedient for the purpose of removing the difficulties.

42. Extension or abridgement of time prescribed:

- (a) Subject to the provisions of the Act, the time prescribed by these Regulations or by order of the Commission for doing any act may be extended (whether it has already expired or not) or abridged for sufficient reason by an order of the Commission.

43. Effect of non-compliance:

- (a) Failure to comply with any requirement of these Regulations shall not invalidate any proceeding merely by reason of such failure unless the Commission is of the view that such failure has resulted in miscarriage of justice.

44. Costs:

- (a) Subject to such condition and limitation as may be directed by the Commission, the costs of and incidental to, all proceedings shall be awarded at the discretion of the Commission and the Commission shall have full power to determine by whom or out of what funds and to what extent such costs are to be paid and give all necessary directions for the aforesaid purposes.
- (b) The costs shall be paid within Thirty (30) days from the date of the order or within such time as the Commission may, by order, direct. If a party fails to comply with an order for costs within the permitted period, the order of the Commission awarding costs shall be executed forthwith in the same manner as a decree/order of a Civil Court.

45. State Advisory Committee:

- (a) The Commission shall from time to time constitute the State Advisory Committee in accordance with Section 87 of the Act.
- (b) The State Advisory Committee shall meet at least thrice in every year or at such intervals and at such places as may be decided by the Commission.

- (c) Travelling allowance and daily allowance to the Members of the Committee:
- i. A member of the Committee other than a Government Servant shall be entitled to travelling allowance and daily allowance for attending the meeting payable at the scale and according to the rule applicable to a Grade-I Officer of the Government of Maharashtra.
 - ii. A member of the Committee who is Government servant shall draw travelling allowance and daily allowance from his department.
 - iii. The Secretary of the Commission shall be the controlling authority in respect of such travelling / daily allowance bills.

46. Power to Relax:

- (a) The Commission may, by general or special order, for reasons to be recorded in writing and after giving an opportunity of hearing to the parties likely to be affected, relax or waive any of the provisions of these Regulations on its own motion or on an application made to it by any interested person.

47. Power to Amend:

- (a) The Commission may, at any time, vary, alter, modify or amend any provisions of these Regulations.

48. Repeal and Savings:

- (a) The MERC (Conduct of Business) Regulations 2004 and MERC (Fees and Charges) Regulations, 2017 shall stand repealed with effect from the date of publication of these Regulations in the Official Gazette.
- (b) On commencement of these Regulations, any reference to the MERC (Conduct of Business) Regulations 2004 and MERC (Fees and Charges) Regulations, 2017 in any of the Regulations, standards, codes or procedures of the Maharashtra Electricity Regulatory Commission shall be deemed to be replaced by Maharashtra Electricity Regulatory Commission (Transaction of Business and Fees and Charges) Regulations, 2022.
- (c) Notwithstanding such repeal, anything done or any action already taken under the repealed Regulations shall be deemed to have been done or taken under these Regulations.

Form I

[see Regulation 13]

BEFORE THE MAHARASHTRA ELECTRICITY REGULATORY COMMISSION,
MUMBAI

Petition No. /

In the matter of

..... Petitioner

V/s

..... Respondent(s)

Memo of Authorisation

I/We, the petitioner/respondent abovenamed do hereby nominate, appoint and constitute, to act, plead and appear on my/our behalf in the aforesaid matter.

IN WITNESS WHEREOF I/We have set and subscribed my/our hands to this writing on this

..... day of

Place: _____

Signature [Petitioner/Respondent]

Date: _____

Address for Correspondence

I/We accept

.....
...

Form II
[See Regulation 16]

**BEFORE THE MAHARASHTRA ELECTRICITY REGULATORY COMMISSION,
MUMBAI**

Filing No.

Case No.

(To be filled by the Office)

IN THE MATTER OF

(Gist of the purpose of the Petition or application)

AND

IN THE MATTER OF

(Name and full address of the petitioner/applicant and name and full address of the respondent)

Fact of the case/Petition be stated in short

Submission/Ground in support of the case.

Relief clause: Relief prayer made in the Petition be stated shortly and specifically.

Place:

Date:

Signature of the Petitioner

Form III

[See Regulation 17]

BEFORE THE MAHARASHTRA REGULATORY COMMISSION, MUMBAI.

Filing No.

Case No.

(To be filled by
the Office)

IN THE MATTER OF

(Gist of the purpose of the Petition or application)

AND

IN THE MATTER OF

(Name and full address of the petitioner/applicant and name and full address of the respondent)

Affidavit verifying the Petition/ reply/application

I, son of aged..... residing at do solemnly affirm and say as follows:

I am the petitioner / applicant / respondent etc., or I am a Director / Secretary / Partner / authorised representative of the petitioner / applicant / respondent in the above matter and am duly authorized and competent to make this affidavit.

The statements made in paragraphs of the petition/application/reply are true to my knowledge and belief and statements made in paragraphs to are based on information and I believe them to be true.

I say that there are no proceedings pending in any court of law/ tribunal or arbitrator or any other authority, wherein the Petitioners are a party and where issues arising and/or reliefs sought are identical or similar to the issues arising in the matter pending before the Commission.

Solemnly affirm at on this day ofthat the contents of the above affidavit are true to my knowledge, no part of it is false and nothing material has been concealed therefrom.

(.....)
Identified before me

(Signature)

Place

Dated

Form IV

[See Regulation 18]

MAHARASHTRA ELECTRICITY REGULATORY COMMISSION, MUMBAI

No.

Subject:

In the matter of:

Dear Sir/Madam,

I am directed to refer to your Petition/application dated [] filed on [] on the abovesubject and to inform you that on scrutiny, the following defects have been found:

1. The Petition is not in Form II of the Maharashtra Electricity Regulatory Commission (Transaction of Business and Fees and Charges) Regulations, 2022.
2. The Petition does not mention:
 - (a) the statutory provisions under which the Petition is being filed before the Commission;
 - (b) reasons why the Commission has jurisdiction to try, entertain and dispose of the Petition;
 - (c) whether the Petition is filed within the time limit prescribed in the Limitation Act, 1963, and if not, the period of delay and whether the Petitioner is seeking condonation of delay;
 - (d) Prayers/Relief
 - (e) (any other reasons)
3. The name, description and address of the parties have not been furnished in the cause title.
4. The following necessary parties have not been impleaded:
 - (i)
 - (ii)
5. The Petition has not been duly signed.

6. The Petition has not been verified through an affidavit.
7. The affidavit is not in Form III of the Maharashtra Electricity Regulatory Commission (Transaction of Business and Fees and Charges) Regulations, 2022.
8. The affidavit has not been signed and sworn before the competent authority.
9. The copies of the Petition are not complete in all respects.
10. The copies of the documents are not legible.
11. English translation of the documents and other material contained in a language other than English/Marathi, has not been filed.
12. Translated document is not accompanied with an authenticity certificate.
13. The letter of authorisation has not been filed/ not properly executed.
14. The prescribed fee for the Petition/application has not paid.
15. The index of documents has not been filed.
16. The pagination of the documents has not been done properly.

You are requested to rectify the defects within two (2) weeks of issue of this letter, failing which the Petition shall be deemed to have been rejected.

Yours faithfully,

(Secretary)

Form V
[See Regulation 30]
BEFORE THE MAHARASHTRA REGULATORY COMMISSION, MUMBAI.

Application for inspection / obtaining copies of documents/records

I hereby apply for grant of permission to inspect / obtain copies of the following documents /records in the above case. The details are as follows:

1. Name & Address of the person seeking permission to inspect / obtain copies of the documents / records.
2. Whether he is party to the case or he is the authorised representative of any party.
[Furnish necessary particulars]
3. Details of papers/documents sought to be inspected / copies required
4. Date and duration of the inspection sought
5. The amount of fee payable (as per relevant Regulations) and the mode of payment

Place:

Date :

Signature

Office Use

Granted inspection on _____ / Rejected

Granted copies of documents on _____/ Rejected

Secretary / Officer/ Nominee
of the Commission

SCHEDULE OF FEES AND CHARGES

S.No. (1)	Description (2)	Fees (in Rupees) (3)
1	Application for adjudication of disputes under the provisions of the Act:	
	(i) made by a Licensee or by a Generating Company including Captive Generating Plant;	<p>Conventional fuel-based (coal, gas, oil, etc.) Generation Plant, Hydro Power Plant (above 25 MW), and a Licensee:</p> <p>A. Disputes involving Monetary Claims - 0.5 per cent of claim / amount in dispute subject to minimum of Rs. 3,00,000/- and maximum of Rs. 15,00,000/-.</p> <p>B. In other cases – Rs 3,00,000/- and</p> <p>Non-conventional or Renewable Energy Plant, including Co-Generation Plant: Upto 10 MW – Rs. 50,000/-</p> <p>Above 10 MW and upto 25 MW – Rs. 1,00,000/-</p> <p>Above 25 MW – Rs. 3,00,000/-</p>
	(ii) made by a Consumer;	Disputes regarding provision of non-discriminatory open access under sub-section (47) of Section 2 read with Section 39 of the Act or Section 40 of the Act or sub-section (2), (3) and (4) of Section 42 of the Act and regulations specified there under – Rs 50,000/-
2	(i) Application for grant of Licence under Section 15 of the Act, (ii) Application for Specific Conditions of Deemed Distribution Licence, Denotification of Licensed Area, Amendment of Licence under Section 18 of the Act and Exemption of Licence	<p>(i) Rs. 5,00,000/- as per Government of Maharashtra Notification dated 23rd March, 2009, or as revised from time to time.</p> <p>(ii) Rs. 5,00,000/-</p>
3	Annual Licence Fee	
	(i) Transmission Licence Fee	As Computed based on the voltage-wise network of the Licensee and rupees per circuit

S.No. (1)	Description (2)	Fees (in Rupees) (3)												
		<p>kilometer corresponding to the voltage level (rounded off to the nearest one hundred rupees), as set out in the Table below, subject to a minimum of Rs. 2,00,000 /-and a maximum of Rs. 30,00,000/-:</p> <table> <tr> <th>Sr. No.</th><th>Particulars</th><th>Fee (per circuit kilometer)</th></tr> <tr> <td>1.</td><td>HVDC</td><td>Rs. 13,000/-</td></tr> <tr> <td>2.</td><td>765 kV</td><td>Rs. 8,000/-</td></tr> <tr> <td>3.</td><td>400 kV and below</td><td>Rs. 3,500/-</td></tr> </table>	Sr. No.	Particulars	Fee (per circuit kilometer)	1.	HVDC	Rs. 13,000/-	2.	765 kV	Rs. 8,000/-	3.	400 kV and below	Rs. 3,500/-
Sr. No.	Particulars	Fee (per circuit kilometer)												
1.	HVDC	Rs. 13,000/-												
2.	765 kV	Rs. 8,000/-												
3.	400 kV and below	Rs. 3,500/-												
	(ii) Distribution Licence Fee	0.05 per cent of revenues, excluding taxes and duties, from the wheeling and sale of electricity (rounded off to the nearest one hundred rupees), subject to a minimum of Rs. 2,00,000/-.												
	(iii) Trading Licence Fee	0.05 per cent of revenues, excluding taxes and duties, from the sale of electricity (rounded off to the nearest one hundred rupees), subject to a minimum of Rs. 2,00,000/- and a maximum of Rs.5,00,000/-												
	<p>Provided that:</p> <p>a) the Licensee, including a Licensee referred to in the first, second, third, fourth and fifth provisos and in the proviso to clause (b) of Section 14 of the Act, shall pay the Annual Licence Fee for each financial year (FY), in advance, by 10th April of each year;</p> <p>Provided that Annual Licence Fee as specified in Sr.No 3 shall be payable from FY 2023-24.</p> <p>b) in case of delay in the payment of the Licence Fee, the Licensee shall be liable to pay interest on the outstanding amount at a simple interest rate of 1.25 per cent per month as a delayed payment charge;</p>													

S.No. (1)	Description (2)	Fees (in Rupees) (3)
	<p>c) the Annual Licence Fee payable by a Transmission Licensee shall be computed based on the circuit kilometers of the Transmission Lines existing at the end of the financial year prior to the last financial year, as certified by the State Transmission Utility (STU);</p> <p>Such certification shall be provided by the STU to the concerned Licensee and the Commission, in consultation with the Licensee, within six months of the close of the relevant financial year;</p> <p>d) the Annual Licence Fee payable by a Distribution Licensee shall be computed based on the revenue from wheeling and sale of electricity as shown in the Audited Accounts of the financial year prior to the last financial year;</p> <p>e) the Annual Licence Fee payable by a Trading Licensee shall be computed based on the revenue from the sale of electricity as shown in the Audited Accounts of the financial year prior to the last financial year;</p> <p>f) A Licensee who has been granted a Licence under Section 14 of the Act for the first time for a new Licence area shall pay an annual Licence Fee of Rs.2,00,000 for each of the next two financial years following the grant of such Licence;</p> <p>Provided that the new Transmission Licensee shall shall pay an annual Licence Fee of Rs.2,00,000 up to the financial year in which Date of Commercial Operation (CoD) is declared, if such declaration is after two financial years following the grant of such Licence;</p> <p>g) the proviso at (f) above shall apply only to a new Licensee and not to an existing Licensee applying for a Licence under Section 14 of the Act for the same Licence area.</p>	
4	Application for prior approval under Section 17 of the Act	0.05 per cent of the value of the transaction for which approval is sought, subject to a minimum of Rs. 2,00,000/- and a maximum of Rs. 5,00,000/-

S.No. (1)	Description (2)	Fees (in Rupees) (3)
5	(a) Application for revocation of a Transmission or Distribution Licence under sub-Section (2) of Section 19 of the Act (i) by a Transmission or Distribution Licensee (ii) by a person other than a Transmission or Distribution Licensee	(i) Rs. 10,00,000/- (ii) Rs. 1,00,000/-
	(b) Application for revocation of a Trading Licence under sub-Section (2) of Section 19 of the Act (i) by a Trading Licensee (ii) by a person other than a Trading Licensee	(i) Rs. 1,00,000/- (ii) Rs. 25,000/-
6	Application for Multi-Year Tariff determination (including capital cost approval) and Mid-Term Review during the Control Period under the Multi-Year Tariff framework for: Provided that the Fee shall be payable by the Generating Company or Licensee irrespective of whether such determination is undertaken upon its Application or suo moto by the Commission; Provided further that, for any Tariff Application other than for Multi-Year Tariff determination or Mid-Term Review, the Fee payable shall be 50 per cent of the Fee specified in these Regulations.	
	(a) Generation of electricity under clause (a) of sub-Section (1) of Section 62: Conventional fuel-based (coal, oil, gas, etc.) Generating Plant, Hydro Power Plant (above 25 MW)	Rs. 10,00,000/- for capacity up to 250 MW, and Rs. 1,00,000/- for each additional 100MW of capacity or part thereof (rounded off to the nearest one hundred rupees), subject to a maximum of Rs.20,00,000/-
	(b) Transmission of electricity under clause (b) of sub-Section (1) of Section 62	Rs. 15,00,000/-
	(c) (i) Wheeling of electricity under clause (c) of sub-Section (1) of Section 62; and/or (ii) Retail sale of electricity under clause (d) of sub-Section (1) of Section 62	Rs. 15,00,000/- for a Distribution Licensee; and Rs. 5,00,000/- for a Small Distribution Licensee
7	Application for determination of Fees and Charges of the Maharashtra State Load Despatch Centre, Intra-State Transmission Tariff for MYT Control Period and Mid-Term Review during the Control Period under the Multi-Year framework:	Rs.5,00,000/-

S.No. (1)	Description (2)	Fees (in Rupees) (3)
	Provided that the Application Fee shall be payable by the Maharashtra State Load Despatch Centre and State Transmission Utility irrespective of whether such determination is undertaken upon its Application or suo moto by the Commission.	
8	Application for determination of Tariff under clause (a) of sub-Section (1) of Section 62 of the Act: Non-conventional and Renewable Energy Plant, including Co-generation Plant	Rs. 2,00,000/- for capacity upto 5 MW; and Rs.10,000/- for each additional 5 MW of capacity or part thereof (rounded off to the nearest one hundred rupees), subject to a maximum of Rs. 5,00,000/-
9	Application for approval of Power Purchase Agreement under clause (b) of sub-Section (1) of Section 86 and/or adoption of Tariff under Section 63 of the Act:	
	(a) Conventional fuel-based (coal, gas, oil, etc.) Generating Plant, Hydro Power Plant (above 25 MW)	Rs. 3,00,000/-
	(b) Non-conventional and Renewable Energy Plant, including Co-generation Plant	Rs. 1,50,000/-
	(c) Transmission Licensee	Rs 3,00,000/-
10	(a) Application for review of Tariff Order or Power Purchase Agreement or power procurement rate:	
	(i) by Licensee or Generating Company;	(i) 25 per cent of the Fee specified in these Regulations for the original Application (rounded off to the nearest one hundred rupees)
	(ii) by a consumer;	(ii) Rs. 25,000/-
	(iii) by a person other than a Licensee, Generating Company or consumer	(iii) Rs. 10,00,000/-
	(b) Application for review of Order on adjudication of disputes under the provisions of the Act	50 per cent of the Fee specified in these Regulations for the original Application (rounded off to the nearest one hundred rupees)
11	Application for approval of the Schedule of Charges of a Distribution Licensee under Sections 45 and 46 of the Act: Provided that, if a Licensee applies for approval of its Schedule of Charges as a part of its Tariff Petition, no such separate Fee shall be payable.	Rs. 5,00,000/- for a Distribution Licensee, and Rs. 2,00,000/- for a Small Distribution Licensee
12	Application for inspection of Orders or records of the Commission	As stipulated in the Right to Information (Regulation of Fee

S.No. (1)	Description (2)	Fees (in Rupees) (3)
		and Cost) Rules, 2005 as amended from time to time
13	Supply of printed copies or digital copies of documents or Orders or Regulations of the Commission	As stipulated in the Right to Information (Regulation of Fee and Cost) Rules, 2005 as amended from time to time
14	Application for review of Orders of the Commission not covered elsewhere in these Regulations	Rs. 50,000/-
15	Miscellaneous Applications including Applications for clarification, i.e. Applications not covered elsewhere in these Regulations: (i) Applications by Licensees and Generating Companies; (ii) Applications by entities other than Licensees, Generating Companies and individuals (iii) Applications by individuals	(i) Rs. 1,00,000 (ii) Rs. 1,000 (iii) Rs. 500
16	Applications by Government of Maharashtra not constituting Miscellaneous Applications	Rs. 1,000
17	Proposal for approval of Fuel Adjustment Charge	Rs. 1,00,000 per month for a Distribution Licensee, and Rs. 50,000 per month for a Small Distribution Licensee.

Mumbai,

Dated 17 October, 2022

ABHIJIT DESHPANDE,
Secretary,
Maharashtra Electricity Regulatory
Commission, Mumbai.